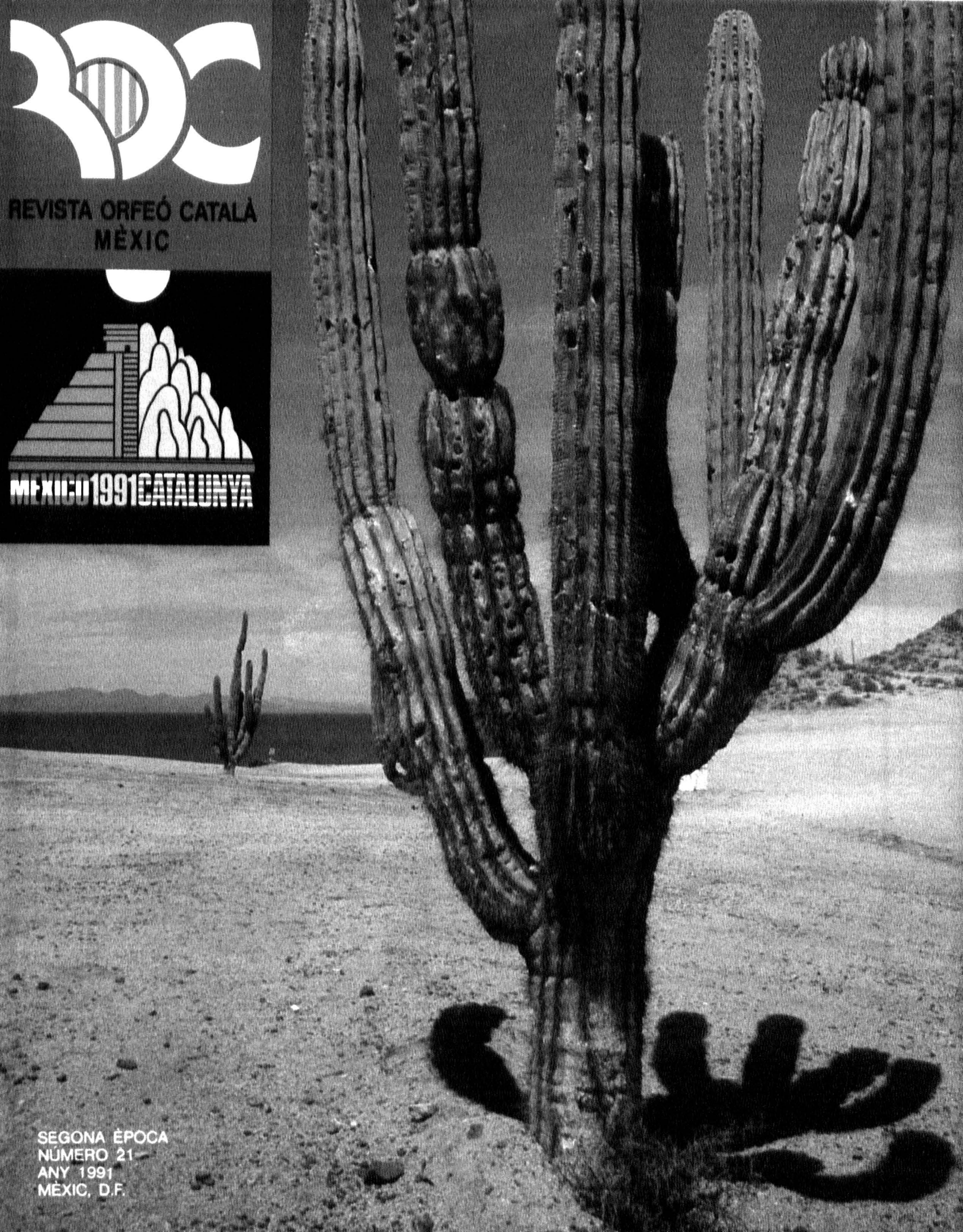
REVISTA ORFEÓ CATALÀ
MÈXIC
MÉXICO 1991 CATALUNYA
SEGONA ÈPOCA
NÚMERO 21
ANY 1991
MÈXIC, D.F.

REVISTA ORFEÓ CATALÀ
MÈXIC

DIRECTOR
JOAN POTAU
EDITOR
ANTONI SOLÀ I FISAS
SECRETARI
RAMON PALAZÓN
RELACIONS PÚBLIQUES
MANUEL R. GAYA

ORFEÓ CATALÀ DE MÈXIC, A.C.

CONSELL DIRECTIU ANY 1991

President
Ricard Escobedo i Icart
Vice-President
Bartomeu Costa-Amic
Secretari
Joan Ribas i Ariño
Vice-Secretari
Francesc Vinyals i Carbonell
Tresorera
Mª Lluïsa Gally i Companys
Comptador
Josep Mª Nadal i Laonor
Bibliotecària
Rosa Maria Bayó i Corderas
Vocals
Emili Folch i Socias
Rodolf Santamaria i Playà
Alexandre Galí i Boadella
Montserrat Payerol de Palau
Marta Ros i Bosch

Administradora
Magdalena Úrsul

Redacció i Administració:
Marsella 45
Colonia Juárez
06600 MEXICO, D.F.
Telèfon: 207 • 51 • 14

Els autors són responsables dels articles que signen.

Captura • disseny • fotocomposició muntatge • impressió
OPERADORA CULTURAL, S.A. DE C.V.
FOTOTIPOGRAFICA EDITORIAL, S.A.
LITOARTE, S.A. DE C.V.

ART/CAPDEVILA
DISSENY/GISBERT

EDITORIAL 2

D'UN DIETARI (4)
Canet-Plage * Juliol de 1941
Joan Santjoan 4

CONTE
L'ogre
Josep M. Murià 6

JUDICI PER JURATS
Ramon Palazón 7

AJUDEM LA INFÀNCIA
Joan Potau 8

ACTIVITATS ANY 1990
Joan Ribas 10

EL CATALÀ
LLENGUA ANGULAR (5)
Llengües d'accés
Christiane Meulemans 17

PARLEM DE PALÍNDROMS
Ramon Giné i Farré 18

FONOTECA HISTÒRICA
"Jaume Font"
Antoni Solà 20

L'ORFEÓ CATALÀ DE MÈXIC
Joan Potau i Farré 21

CULTURA I NACIÓ
Mireia Viladevall i Guasch 22

SOCIS PROTECTORS 26

LLEVA DEL "BIBERÓ 41"
Manuel R. Gaya i Canalda 27

JOSEP TRUETA
Francesc Vinyals 30

CLUB D'EMPRESARIS CATALANS - Josep J. Pintó
Joan Ribas/Antoni Solà 33

SEGONA ÈPOCA

21

GENER - MARÇ 1991

LES HISENDES "PULQUERAS"
Magdalena Úrsul 34

A L'ENTORN DEL VIATGE
L'Orfeó Català de Barcelona 36
Certificat Internacional de Català (CIC) a Mèxic 37
Conferències Catalanes 38
Antoni Solà

JORDI PUJOL VISITA MÉXIC
Benvingut Senyor President 41
Dinar de Convivència 42
Joan Potau Creu de Sant Jordi 43
Discurs del president Pujol 44
Concert a la Nezahualcóyotl 45
Jordi Pujol visita l'Orfeó 46
Constants de l'Art Català 48
Conferència i Col.loqui 49
La Capella Reial de Catalunya 50
Seminari sobre cooperació 51
Copca 52
Carlos Salinas i Jordi Pujol 53
Viatge a Monterrey 54
Viatge a Guadalajara 55
Arreveure Senyor President 56

Text: Antoni Solà i Fisas
Fotografies: Comas, Escobedo, Francino, Notícies de la Generalitat, Maya, Ribas, Solà, Úrsul, Vidal, Vinyals.

Portada: Cactus gegantí situat davant l'illa "Tiburón" a l'Estat de Sonora, Mèxic.
Foto: Lluís Marcet.

EDITORIAL

Malgrat el temps passat recordem encara —perquè les coses relacionades amb la Pàtria no s'obliden tan fàcilment— l'allau de comentaris desfermats per l'aprovació al parlament de Catalunya, de la proposició —no de llei— afirmant el dret que té Catalunya; que té el poble català; a l'autodeterminació. Es un dret que té el poble català i que tenen tots els pobles del món amb vida pròpia, més o menys mediatitzada avui pels manaires de torn erigits democràticament o —com molt sovint passa— que s'imposaren per la força de les armes. Dret que serà o no serà reconegut, però innegable al poble que l'invoca i el fa públic perquè el creu —i ho és— irrenunciable.

Per tot l'Estat Espanyol proliferaren els comentaris i es deixaren sentir també les veus de protesta per aquesta declaració a la qual, ningú que tingui dos dits de front, es digui demòcrata i conegui la Història, pot oposar-s'hi. Els comentaris foren de tots colors i, de les veus de protesta, unes, ben bé poca-solta o grotesques i, si més no, insultants per a bascos i catalans, tota vegada que, bascos i catalans, en la resta de l'Estat Espanyol, estem situats en un mateix pla; en un mateix nivell; i ens desitgen i ens profetitzen (?) la mateixa sort. Altres també, cal reconèixer-ho, foren força moderades i sense ni un bri de verí.

En el seu comès, els comentaris invoquen, la majoria, la Constitució i l'Estatut, i altres, hi afegeixen encara, la unitat indivisible del que diuen "una possible nació de nacions" i la "integritat territorial d'Espanya".

A nosaltres, però, catalans-catalans, res ens diu aquesta invocació ni aquesta possible "nació de nacions" ni la "integritat territorial d'Espanya" perquè el dret de Catalunya i d'Euskadi a l'autodeterminació, no depèn ni es basa en la Constitució de l'Estat Espanyol ni en els Estatuts, sinó en el que senten i volen els pobles català i eúscar. Tots sabem com neixen Constitucions i Estatuts. Unes i altres son sempre filles i fills de situacions creades per les circumstàncies imperioses del moment, i acceptades i acceptats com "mal menor". En canvi, el dret d'un poble a autodeterminar-se és innat, i per tant no està sotmès a compromisos ni regatejos imposats per aquelles mateixes circumstàncies que desvirtuen i minimitzen la seva existència com poble amb història pròpia i desig i ganes de ser.

Conseqüents doncs amb aquest dret, donem suport i ens adherim plenament a la proposició del Parlament de Catalunya i no dubtem que, amb nosaltres, ho fan també tots els socis de l'Orfeó. ■

D'UN DIETARI (4)

JOAN SANTJOAN

Canet-Plage • Juliol de 1941

Arribats a la platja ell s'estirà al costat d'ella com quan, abans, era ella la que s'estirava al costat d'ell. Ara ja estan casats; ja són marit i muller. Abans, quan ella s'estirava al costat d'ell, ell era el seu *amic* i ella la seva *amiga*. La paraula *amant* sona tant malament!

Perduda la guerra per França, la vida a Canet-Plage era aparentment normal; tot el normal que pot ésser la vida diària en un país ocupat per l'enemic que segueix en guerra amb altres països. Aquella tarda, com en les altres tardes, la platja es veia bastant animada, bastant concorreguda.

Ajeguts ja l'un al costat de l'altre, ell, abocant-se damunt d'ella i amb veu feble, baix, baixet, li demana un petó. Serà el darrer, pensava ell, però ella ni ho sospitava. Serà, podriem dir el viàtic, i ella li donarà maquinalment, instintivament, com si tal cosa. —Ja són casats!— Ell n'hi farà un altre al front o a la boca. Si li fa al front, procurarà posar en ell tota la tendresa i efusió que el moment requereix. Si li fa a la boca, als llavis molsuts, pastosos i sensuals que primer que ningú va conèixer, a més de tendresa i efusió procurarà que tingui esquitxos de foc i que el vivifiqui la passió. Després de besarla, sense dir res, anirà al lloc dels *skiradós* i de les barques per llogar, n'agafarà un i amb ell lliscarà mar endins.

A ella, tal vegada la sorprengui —o no— aquest procedir d'ell. Tal vegada la intrigui —o no— el veure que llenegant en l'aigua s'allunya decidit. La sorpresa i la intriga —si hi són— tal vegada donin vida a un dubte. Tal vegada engendrin —o no— unes temences que rebutjarà per descabellades. Però no perdrà de vista *l'skiradó*. No estarà pels amics ni pels coneguts que hi ha prop seu i començarà a impacientar-se. No dirà res a ningú. Callarà. Tot el que vulgui dir s'ho dirà boca-endins.

Ell anirà allunyant-se poc a poc. I serà ja tanta la distància que els separarà que ella ja només veurà un punt negre en la llunyania.

El punt negre es perdrà de vista i en un moment donat ja no veurà res. Per a ella, serà com si s'hagués fos en l'infinit. Es fregarà els ulls i farà esforços per divisar-lo però tot serà inútil. No sabrà què fer, ni que dir, ni a qui dir-ho. No voldrà pensar per no pensar segons què. I els segons passaran —i de minuts no gaires— però el temps es farà interminable.

Per fi el neguir la trairà; la desesperança esclatarà i entre plors i sanglots farà que amics i coneguts —ara sí— i estranys també, s'assabentin de les seves temences. Ara voldrà que ho sàpiguen tots per a que tots l'ajudin.

Per la platja començarà a córrer la veu, com el foc per un regueró de pólvora, que hi ha hagut un accident i la veu passarà de boca en boca amb la rapidesa del mirar i en un sant-i-amén tota la platja ho sabrà.

Ella seguirà presa per la desesperança augurant la irremeiable desgràcia. Amics i coneguts voldran calmar-la i en el seu desconsol incontenible fer-li arribar l'alè de l'esperança. Però serà inútil. Ella sospitarà el pitjor i no hi haurà qui la pugui convèncer d'altra cosa. I lligarà caps. I pensarà en el bes sol.licitat feia poc. I en el bes rebut. I en l'estrany procedir d'ell al marxar amb *l'skiradó*. . .

Es posarà en moviment el *garde-plage* i el personal de *sauvetage*. Seran donades les darreres ordres i fets els darrers preparatius per tal d'iniciar l'operació de rescat o de salvament. I sortiran una, dues, tres, barques fent la mateixa ruta que ell havia fet uns moments abans. I com ell, s'aniran perdent també mar endins.

Els ulls de la platja, tots, estaran fixes en les barques. Les aniran seguint com si amb el mirar volguessin empènyer-les. Les barques es perdran de vista. Quan això arribi, les mirades restaran clavades en els punts imprecisos per on les barques hauran desaparegut.

Ella, però, seguirà mirant mar enllà. No veurà res perquè aigua i cel faran un tot uniforme i inescorcollable. Però ella mirarà. Cercarà. Mirarà sense veure res perquè la negror dels pensaments no té forma i, si això no fos prou, l'humida cortina que li cobreix els ulls enterboleix imatges i presagis.

I anirà passant el temps. Ningú no sabrà si un quart o una hora. A ella li semblarà un segle.

Cada u farà el seu comentari. N'hi haurà per a tots els gustos. Moltes de les mirades començaran a dispersar-se cansades de mirar i no veure res. Només els amics i alguns coneguts restaran amb la vista fixa en una espera angoixant mentre ella, en el seu dedins, el pensament més sinistre anirà prenent forma.

Les barques albiraran *l'skiradó*. La distància però, no els permetrà de veure si ell hi és o no hi és. I a mesura que es vagin apropant comprovaran que *l'skiradó* és buit; abandonat en la mar blana i movent-se incansable al seu oscil.lant caprici. (D'aquest final d'etapa, *l'skiradó* ni en féu esment. Un lleu i suau balanceig el féu cabotejar un xic i això fou tot.) Al seu costat veuran també el rem moure's al caprici de la mar plana.

Les barques, —una, dues, tres— miraran de trobar el seu cos inert o amb vida encara. Però el cos no es veurà per enlloc. Dos dels integrants del personal de *sauvetage* es llençaran a l'aigua diverses vegades capbussant inútilment. Del cos, ni rastre. Qui sap on l'hauran portat els corrents marítim subterranis! Renunciaran al rescat per considerar inútil insistir; recolliran el rem i remolcant *l'skiradó* faran el viatge de retorn.

A la platja, de tot això, ningú no en sabrà res. Ella serà la primera que anuncia-

Restaurant
ELDORADO
PETIT
RAMBLA VIDAL 23
(972) 32 10 29 · 32 18 18
SANT FELIU DE GUIXOLS
DOLORS MONSERDA 51
(93) 204 51 53 · 204 55 06
08017 BARCELONA
47 WEST 55TH STREET
BTWN. FIFTH & SIXTH AVES.
(212) 586-3434
NEW YORK, NY 10019

rà el retorn de les barques. No ha tret la vista de l'infinit i la intuïció l'ajudarà.

— Ja tornen! Cridarà com folla.

I el seu crit passarà de boca en boca desplegant llavis i encenent cors. Els ulls, amb avidesa, cercaran les barques i es fixaran en elles com ho feren en el viatge d'anada.

I a mesura que es vagin apropant tothom voldrà comptar els ocupants. L'un en comptarà set; l'altre vuit; un altre no en veurà més que sis. No es posaran d'acord. El primer sostindrà que en les barques havien sortit sis homes, dos a cada barca; l'altre que set, puix que en una de les barques n'hi anaven tres; el tercer, que cinc perquè en una només n'hi anava un. . .

La gent s'arremolinarà en el lloc dels *skiradós* al costat de la caseta de *sauvetage*. Un del personal de *sauvetage* que es quedarà en terra, de guàrdia, mirarà amb les ulleres de llarga vista. Es l'únic que pot anticipar alguna nova. Ell sap quants han sortit en les barques. La gent, arremolinada al seu entorn, li farà preguntes i més preguntes. Tots voldran mirar amb les ulleres de llarga vista però ell no els deixarà. I amb la seguretat que li confereix el càrrec, dirà, sentenciosament, que només veu dos ocupants a cada barca que són els que en elles han sortit. Afegirà que *l'skiradó* va sol al darrera arrossegat per una de les barques i qui sap si *ell* està estirat en el ventre d'alguna d'elles.

Per la platja començarà a córrer la veu que hi ha hagut un ofegat. Un, en el seu comentari, afegirà i assegurarà que no sabia nedar. Un altre, que sí que en sabia però que li deu haver agafat alguna cosa. I un tercer, en disconformitat amb el pensar de la majoria i optimista per naturalesa i temperament, dirà que segurament està estirat dins d'una de les barques i amb vida; que no ha passat res greu; que s'havia allunyat més del compte i prou.

El viatge de retorn de les barques semblarà més lent que el d'anada. La seva lentitud posarà nerviosos als més sensibles; als més encuriosits.

La veu de que hi ha hagut un ofegat arribarà fins les cases més llunyanes de la platja. En cada una d'elles es posaran qüestions i més qüestions: Que si era jove. Que si era vell. Que si solter o casat. Que si tenia fills o no en tenia. Que si era francès o refugiat. . .

Avançant lentament, les barques semblaran la comitiva d'un enterrament. Una comitiva ben original i a la vegada pobra i trista; més trista i pobra que qualsevol altra.

Alguns no podran evitar que les llàgrimes els neguin els ulls. Altres, seguiran tan indiferents com si una vida més o menys no tingués cap importància. I efectivament així era en aquells dies!

Ella no trobarà el consol que necessita malgrat les paraules reconfortants i esperançadores d'amics i amigues.

Voldran allunyar-la de la platja, però ella no es mourà. Voldrien que no fos allí quan arribessin les barques però ella voldrà ésser-hi.

El seu plor serà profund i sentit i els sanglots a vegades ofegaran el plor. I plors i sanglots faran d'ella una moderna Dolorosa. Per a ella és com la fi del món.

Tothom parlarà del malaurat accident abans que les barques arribin a terra.

Ja són prop. Algú, de cara al mar i dirigint-se a les barques, cridant tant fort com li ho permeti la força dels seus pulmons, preguntarà si l'han trobat; si l'han salvat; si està viu. . .

La cridòria de la gent i el rebombori de tantes veus ofegarà la resposta i no la deixarà sentir. Cada u dirà al seu veí que calli però ningú no callarà.

Quan les barques seran més prop, alguns, nedant, aniran a trobar-les. Aniran al seu encontre per tal de fer-se amb les primícies de la veritat. Altres, s'hi aproparan en barques o en *skiradó*.

A l'arribar a la platja, quan encara lluitaran amb la sorra i l'aigua, les barques seran assaltades per la gent encuriosida. Tots voldran inspeccionar els seus ventres i els ventres seran oberts, esbatanats, no amagaran res. . .

No n'hi haurà pas prou en que un ho digui a l'altre. Tots voldran desfilar davant d'elles per llegir i convèncer-se personalment de la sentència no escrita en les seves entranyes.

I les barques —una, dues, tres— seran com el cap de dol d'aquell enterrament i els comentaris més variats i les cares consiroses, els condols més sentits.

El personal de *sauvetage* s'enfadarà amb la gent perquè no podrà bellugar-se lliurement i instal.lar les barques al seu lloc com es fa cada dia acabada la feina. Avui, el final haurà estat trist; la mort ha clos la tarda.

La gent, poc a poc, es dispersarà i les barques podran ésser col.locades per fi en el seu aixopluc. I l'accident s'anirà desfigurant a mesura que els comentaris es vagin allunyant de la platja.

Ella no sabrà que fer ni serà mestressa dels seus actes. La vista seguirà perduda i, amb la vista, els pensaments.

Confirmada la nova i perduda tota esperança, les amigues l'acompanyaran a casa. Elles la portaran; seran les seves carrutxes; ella es deixarà portar. . .

La idea d'un altre accident, com tants n'hi ha cada estiu, serà general. Només dintre seu anirà agegantant-se la possibilitat d'un suïcidi. No podrà esborrar les darreres paraules d'ell ni el seu procedir dels últims moments.

Aquests pensaments però, seran només seus i mai no els comentarà amb ningú. Ni amb els seus pares; ni germans; ni amb els seus amics. La por, el pànic i la desesperança no la deixaran. La mort provocada serà el secret que no voldrà compartir amb ningú, malgrat que el desconhort sense fre ni treva niï en el seu cor i en el més íntim del seu ésser. La desconcertarà que la mort hagi estat invitada i no trobarà cap raó que ho justifiqui. Es debatrà inútilment cercant el perquè i tampoc no el trobarà. Només dubtes i més dubtes, que mai no seran aclarits, brollaran de la seva ment amb vertiginosa profusió.

Es farà tard. La gent tornarà a escampar-se per la platja i a estirar els cossos damunt la sorra. Els que no tenen cap pressa es delectaran novament amb la quietud del cap-al-tard ja a les acaballes. Es l'hora millor per estar a la platja diuen ells.

Afectats encara pel desagradable accident, no podran evitar que, de tant en tant, se'ls escapi una mirada escadussera mar endins. I la mirada s'anirà estenent per tot el llarg i ample de la platja com si l'aigua sense color que ara la llepa pogués escopir-hi el seu cos inert.

La platja, la poca vida que hi ha a la platja a aquestes hores, es va debilitant. La calma i la beutat la reprendrà de nou i el vespre començarà a vestir-la d'ombres. Les ombres la pintaran de negre i amb la negror morirà. La platja cada vespre mor. I a l'estiu, la mort de la platja és vida en les llars. Avui, però, en totes menys en una, que seguirà presa, per sempre, en el misteri d'un suïcidi inexplicable. ■

LA CUISINE DE RECHERCHE

costa vasca

cuisine basque et française

Louisiana 16 Frente al Poliforum Siqueiros

Tels: 523-01-20 y 687-40-25

CONTE

L'OGRE

Josep M. Murià

A mi, de petit, com a tants i tants vailets, m'esparverava el possible encontre amb algun ogre, en l'existència dels quals hi creia de ple. En fer-me gran, és clar, vaig deixar de creure-hi, i són moltes les rondalles que em tinc empescades sobre mali fetes d'ogres per a crear malsons a la mainada.

El que no m'hauria pogut imaginar mai és que un cop arribat a la senectut els fets m'haguessin portat a tornar a creure en aquells monstres devoradors de carn humana. Ara, però, no pas per referències fantasioses, sinó amb proves reals, tangibles i contundents.

Sé prou bé que abans d'escoltar-me ja teniu format un prejudici d'incredulitat i que se us esbossa sota el nas un somriure mofeta; però tant me fot, m'haureu de suportar la narració perquè hi ha esdeveniments que no es poden silenciar. Per bé de la humanitat cal propagar-los, i així prendre, si s'escau, mesures preventives.

Endevino que algú em vol dir que em deixi de preàmbuls i engegui de cop. Com que potser té raó, engego:

Tot deixant el tragí urbà, cosa que faig bastant sovint, me les vaig emprendre bosc enllà i muntanya amunt fins arribar a un indret obagós i quiet, d'aquells on és tant plaent de fer-hi estada perquè sembla que l'ambient xuclador et buidi de neguits tots els racons de les entranyes.

Em vaig ajeure damunt la gespa, per tal de sentir-me ben connectat amb la naturalesa, i amb la bóta a l'abast de la mà per anar traguejant de tant en tant (potser massa sovint) un vinet del Priorat d'aquells pujats de grau.

De sobte, ocorregué el drama. Sense saber com ni quan havia arribat, em vaig trobar al davant una enorme figura humana, amb una barba que semblava una selva tropical i uns ulls com dues fornals. Vaig quedar tot escagarrinat, ja que es veia ben clar que em trobava sota el domini d'un ogre.

Amb uns dits que feien escruixir, no tan sols per la grandària, sinó per la brutícia que portaven a les ungles, m'anava arrencant la roba com si pelés una taronja. Quan em va tenir ben peladet, vull dir nuet de pèl a pèl, vaig creure que ja m'havia arribat l'hora, però no fou així. Es veu que anava tan famolenc que se'm va engolir sencer sense clavar-me cap dentellada.

Un cop passada la gargamella tot s'anava enfosquint i en arribar a l'estómac la fosca era absoluta. Jo continuava, com es pot suposar, sense tenir-les totes. M'havia salvat miraculosament d'aquells queixals paorosos que semblaven rodes de molí, però ara me les havia de fer contra tota la munió d'elements gàstrics destructius. La sort, però, la tenia encara de la meva banda. Em vaig trobar que per la meva complexió, i potser amb l'ajut del vinet, formava un cos de mal pair. Era evident que dintre aquell enorme païdor hi feia nosa. Vingueren unes convulsions que m'impulsaven amunt i avall, alternativament, fins que guanyaren les de cap avall. Després d'unes giragonses que no s'acabaven mai i una recta final, amb l'empenta d'una mena de tramuntana vaig tornar a veure la llum. Una mica opacada aquesta llum perquè em trobava dessota d'una enorme massa de carn humana. Més clar: sota les natges de l'ogre.

Em vaig escapolir com un coet fins un rierol proper, les aigües del qual quedaren tèrboles i espesses en esbandir-me la brutícia repugnant que portava al damunt, de cap a peus. Vaig esperar l'hora foscant per fer-les cap a la civilització, però, llastimosament, amb l'anacrònica vestimenta paradisíaca, o sigui tot just un pàmpol per a tapar-me les vergonyes.

La primera porta que vaig trobar oberta fou la d'un cafè dels afores, d'on jo n'era assidu concurrent. En veure'm entrar es va moure un gran rebombori. Però com que aquest món no és tan dolent com els pusil.lànimes volen fer creure, la solidaritat humana hi aparegué esplèndidament. En un obrir i tancar d'ulls, la meva humanitat es va veure coberta a l'estil modern.

Un cop instal.lat amb decència a la taula que ocupaven d'habitud el senyor notari, el senyor mestre, el senyor apotecari i altres respectables senyors de la població, vingueren els inevitables interrogatoris. En fer les explicacions de com havia entrat i sortit de la panxa d'un ogre, tothom es va posar a riure sorollosament i em digueren que em deixés de contes de fades i que anés a la realitat. No em va valer que jurés i perjurés que tot el que deia era cert, es varen emprenyar amb mi de mala manera i va faltar poc perquè em tornessin a despullar. Fins hi va haver algun enfurismat que va gosar clavar-me mastegot.

Em vaig quedar tot sol a un racó de l'estança, plorant adolorit pel despreci i maltracte que era objecte, quan se'm va atansar el senyor notari. M'ensumà un parell de vegades, arrufant el nas, i em va dir tot seriós que m'anés a rentar ben ensabonat perquè encara feia molta fortor. ■

que
n fer

centre quiropràctic benet, a. p.

Examen i tractament de la columna vertebral i del sistema nerviós, previ estudis radiològics i neurològics (termografia), i anàlisi postural.

GUTENBERG 133 • COLONIA ANZURES • 11500 MEXICO, D.F.
☎ 250-0433 • 250-8796 • 251-3055 • 395-8133 (clave 9488)

MEMBRE FUNDADOR DE LA "SOCIEDAD CIENTIFICO QUIROPRACTICA DE MEXICO" I DEL "COLEGIO DE PROFESIONISTAS CIENTIFICO-QUIROPRACTICOS DE MEXICO, A.C."

SCQM

JUDICI PER JURATS

El darrer graó vers la llibertat?

Darrerament, no fa pas massa setmanes, ha arribat al meu coneixement quelcom que ha trigat no res menys de quinze anys per iniciar les passes que menen cap a la manifestació més plena de la democràcia i la llibertat.

Aquesta nova m'ha emocionat fins un nivell de no dir. Totes les converses que jo havia sostingut amb gent versada en Dret i desitjosa de veure que la justícia empraria la tornada, acabaven per donar-me la impressió que les disposicions punitives del Codi Penal i les regles procedurals patirien i es desfarien si llurs virtuts havien d'ésser menades a les realitats de la vida per uns homes sortits de les llars més senzilles, una colla d'espitregats, impossibilitats de copsar-ne el sentit.

Un meu recent viatge a Catalunya m'ha fet recordar els cinc anys i escaig de República i d'autonomia catalana durant els quals els magistrats que constituíem els tribunals de l'Audiència de Barcelona, fidels seguidors, en la seva majoria, d'aquestes línies de pensament que, afegides a l'inici de més d'una llei de les que havien donat sempre per bones i que, a més, admetia que el fet de la nostra catalanitat estava avançant vers la represa de l'esperit nacional català, tan fet malbé per la dinastia dels monarques espanyols sortits de la casa francesa de Borbó.

Tot això em tocà viure-ho durant la major part de la meva actuació professional que cercava sempre de fer possible l'aplicació de les noves lleis, tot i encabint-hi el que em fos possible de l'esperit català.

El fenomen del capteniment repatani dels magistrats dels Tribunals penals obeïa uns principis derivats del desig de no perdre cap de les coses derivades de la immobilitat dels membres de la judicatura, immobilitat derivada del fet d'haver obtingut un lloc dins d'ella mitjançant unes oposicions. No m'ha convençut mai aquest sistema que afavoreix l'admissió dels que han estudiat per obtenir i mantenir uns coneixements adquirits gràcies a un sistema purament memoritzador, en el qual els delictes són uns fets precisos que han d'ésser castigats segons una tarifa perfectament assenyalada, tal com les bugaderes feien les seves llistes de peces de roba qué havien de rentar, com fer-ho i quant cobrarien per cada una d'elles.

Dels magistrats avui arribats a ocupar un lloc a l'Audiència de Barcelona, és a dir, autoritats que han hagut de transcórrer un llarg període per tal de tenir un lloc de nivell elevat, és a dir, la majoria, foren admesos en la judicatura fa ben bé més dels primers quinze anys en els que s'inicià, poc a poc, el nomenament oficial de gent que no havia de pensar en el predomini del poder executiu damunt del poder judicial. Probablement entre els magistrats que dicten la justícia a Catalunya hi hagi una majoria d'ells que ingressaren a la carrera en les condicions indicades i que, potser, subsistirien durant un bon temps fins que arribaren els dies de la instauració de les primeres passes del retorn a la democràcia.

Els advocats de casa nostra que cerquin fer-se un nom dins el ram penal, possiblement ensopeguin amb successors dels magistrats del meu temps, continuadors d'una mala establerta doctrina del que és el jurat i com resol la seva tasca.

El jurat que, segons sembla, no trigarà pas massa a ésser instituït de nou a casa nostra (1), és un organisme que no decideix la penalitat que degui imposar-se a un reu. Aquest organisme pot decidir quins són els fets i les circumstàncies que han tingut com conseqüència el fet que està sotmès a judici. Ningú dels altres membres de la cambra de justícia -magistrats i ministeri públic o fiscal- pot limitar-los o reduir-los.

Per basar la seva conclusió de com i perquè ocorregueren els fets que s'estan jutjant, el jurat, que no haurà d'empassar-se el devessall de fulls de paper escrit, compta amb les proves que s'examinin durant el judici, és a dir, totes les proves que presentin la part acusadora i la part defensora, encara que siguin quelcom totalment nou en les actuacions, i justament han d'ésser les proves presentades durant el debat judicial les que el jurat haurà d'escatir quina és la resposta que s'hagi de donar a les preguntes que el tribunal formuli a propòsit dels fets, ocorreguts i debatuts, respostes que moltes, moltíssimes vegades, penetren en la veritat de tot el succeït molt més profundament que les dades de moltes menes recollides en els papers de l'expedient de la instrucció.

Si la defensa sap descobrir quin és el fet que ha passat com purament accidental, però que, en el fons del fons, enclou alguna dada de la veritat del fet examinat, podrà actuar plenament sense sortir-se del caràcter de membre del tribunal, damunt del qual pesen responsabilitats i resolucions que facin més justa la justícia.

Aquesta és la vertadera tasca del jurat i tots l'han de veure com el realitzador de la mateixa. Justament els membres del jurat han de saber respondre les preguntes que se li facin relacionades amb les persones, les coses i els fets sotmesos a judici. No ha d'ésser l'organisme que només sàpiga entendrir-se davant el poc pes de l'ésser al que s'està jutjant, ni davant la pietat o la misericòrdia que alguns fan valer posant-la en el joc, encara que se'n parli sense que sigui adient. El reu ha d'entendre com cal el que representa i el que és l'estar acusat davant un tribunal de justícia. La veritat és que en semblants instants la societat està defensant-se de l'acció d'algú que ha desconegut i violat uns principis que la societat els té per norma i guia del capteniment dels ciutadans. I, davant de l'acció de tota una societat, es defensa un individu sol, ajudat per un advocat que ha de contribuir a fer que la societat se senti protegida de l'acció antisocial del reu. La veritat és que, en semblant situació, qui té més possibilitats de fer-se oir és l'acusat, que està fent front a l'atac de tota la societat. No cal, doncs, parlar-li al jurat d'una misericòrdia i d'una pietat que, tàcitament, estan pesant a favor del reu.

Fa anys, molts anys, que m'obria pas en l'exercici de la professió d'advocat oferint els meus serveis a gent necessitada, que havia de comparèixer a judici essent o no culpable, puix tothom té dret a sentir-se protegit, fins on sigui escaient, de la persecució, amb raó o sense, de la societat. Gràcies al jurat vaig poder fer-me escoltar per magistrats que mai no acceptaven ni la saviesa del jurat ni la catalanitat del defensor.

Tant de bo els advocats d'avui no hagin de lluitar com ens va tocar fer-ho als advocats de cinquanta anys enrera. ■

[1] Mesos després d'haver rebut l'article del nostre col·laborador, se celebrà a Girona un judici en el que participà un jurat popular format per deu persones. El jurat, que com a experiment només actuava a títol consultiu, va concloure —per majoria simple: sis contra quatre— amb l'Audiència de Girona a considerar culpable Josep Ribot d'assassinar la seva ex-companya Esperança Comas. En sentència dictada l'onze de març de 1991, els magistrats de la secció segona de l'Audiència de Girona van condemnar Ribot a 28 anys de presó i 23 milions d'indemnització per assassinat. Malgrat que el jurat l'havia trobat culpable, a més, del delicte d'inhumació il·legal, els magistrats discrepaven d'aquesta opinió i per aquest motiu Ribó fou absolt d'aquest altre delicte. (Nota de l'Editor)

Ramon Palazón *Advocat*

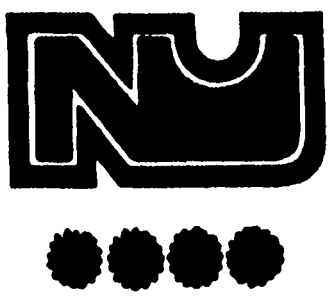

HOTEL RESIDÈNCIA

HUNEZ URGEL

CARRER COMTE D'URGELL 232-234
TEL. 322 41 53
08036 BARCELONA

AJUDEM LA INFÀNCIA

Per la premsa diària ens assabentàrem que el President de Mèxic, Carlos Salinas de Gortari, en la seva intervenció en la ONU, propugnà per intensificar l'ajuda a la infància. Ajuda necessària i urgent perquè tots sabem que els *petits* d'avui són els homes de demà i a ells els serà confiada la bona direcció d'Estats o Nacions, cosa que, tenint en compte la situació actual del món, no s'augura pas fàcil.

Naturalment, el President es referia a la infància en general sense, distinció de classes o nivells, però, segurament, al fer-ho, tenia la vista en aquella més mancada de recursos, la més necessitada, a aquella infància que cada dia es veu pels carrers, *no demanant caritat però sí rebent caritat* en pagament (?) a les seves actuacions en la via pública amb la cara empolvorada o malforjadament disfressats, fent les mil pallassades o venent les més variades foteses.

I fou pensant en aquesta infància, la més mancada de recursos, la més necessitada, la que és més urgent encarrilar pel bon camí, la que féu que la nostra amiga i col.laboradora de ROC, la senyora Maria Solà de Sellarés, ja l'any 1940 aconseguís organitzar en la República de El Salvador (C.A.) la *Asociación Nacional Pro-Infancia.* Ens ho diuen els diaris de la veïna república centroamericana al comentar el 50è aniversari de la creació d'aquella *Asociación*. Aniversari al qual fou invitada la nostra amiga i col.laboradora, per retre-li l'homenatge que consideraren ben merescut.

La senyora Maria Solà de Sellarès —comenten—, exiliada espanyola (catalana diem nosaltres) deixà la seva terra a l'acabament de la guerra civil i arribà a El Salvador el 31 de maig de 1940, especialment invitada pel President de la República a dirigir l'Escola Normal de l'Estat, essent-li confiada, tot seguit, a Sant Salvador, la Direcció de la *Escuela Nacional de Señoritas "España"*.

Durant la seva comesa com Directora de la citada escola, i integrada ja a la vida salvadorenca, veié, desolada, per les voreres dels carrers de Sant Salvador, moltes criatures, menors de dos anys, abandonades a la seva sort o semi-abandonades acompanyades de les mares que, prop d'elles, passaven les hores ocupades en treballs manuals. Espectacle depriment que la impactà emocionalment.

Sentí, en el seu dedins, la necessitat imperiosa de posar una mica de remei —d'ésser possible— a aquella situació de misèria i desolació i ho exterioritzà a les amigues que, pel càrrec que tenia, freqüentava quasi diariament. Aquestes, afectades per l'observació feta per la senyora Maria Solà i interessades en el seu propòsit, la posaren en contacte amb un grup de salvadorencs ben situats que podien prendre's seriosament la tasca d'ajudar als petits desvalguts.

I començà, ajudada per aquelles amigues que compartien les seves mateixes inquietuds, les gestions per tal d'arribar a quelcom positiu; gestions que reeixiren satisfactòriament el dia 15 d'octubre de 1940, al ser nomenada la primera Junta Directiva del que fou, i és avui, la *Asociacion Nacional Pro-Infancia,* la qual ha assolit, innegablement, magnífics resultats en aquests cinquanta anys de vida.

I no estalvien els elogis al seu favor, fent ressaltar, entre altres, que, com directora que fou de la *Normal de Señoritas "España"*, aconseguí una major i més oberta relació entre les alumnes de la dita Normal i els alumnes de l'altra Normal, la dels nois, organitzant reunions, sessions i vetllades amb uns i altres, de resultats profitosos de debò, tota vegada que no sols es parlava i es comentaven les matèries del programa educatiu, sinó que s'estenien a altres camps amb l'afany d'ampliar la seva cultura general i ajudar a formar, pel dia de demà, homes i dones conscients i desitjosos d'arribar a constituir una consistent i ben avinguda família. Afegint els comentaris que, la seva presència a El Salvador fou de tal manera rellevant que les generacions de mestresses que ella tingué com matèria prima en la seva tasca educativa, mai no l'han oblidada. I després d'altres comentaris i relats, tots elogiosos, acaben dient que, ara, als seus 90 anys de vida, la senyora Maria Solà de Sellarès, al parlar d'ella mateixa i de la seva vida, encara vibra i fa vibrar per tot el que sent i ha sentit, i de manera especial pel seu amor als petits que fou el que l'any 1940 la portà a la creació de la tant nomenada *Asociación Nacional Pro-Infancia* que, al celebrar ara el seu cinquantè aniversari, li ha fet ofrena del més emotiu i sentit homenatge.

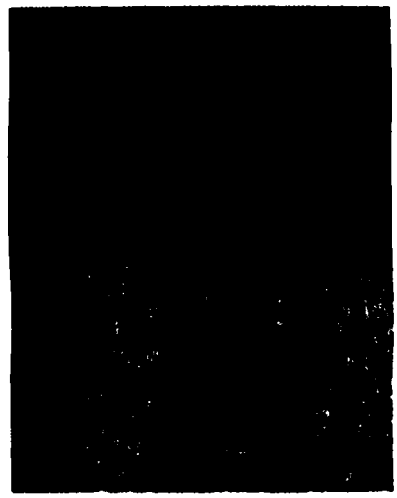

Maria Solà de Sellarès el dia de l'homenatge a El Salvador.

ROC es complau fer-se eco d'aquest merescut homenatge a la nostra amiga i col.laboradora que tan bon record deixà per terres salvadorenques i li desitgem molts anys més de vida, plena de l'entusiasme i vigoria que l'ha mantingut fins ara. ■

Joan Potau
DIRECTOR DE ROC

AVUI EL DIARI DELS CATALANS AVUI

HAMADA 700CD-NP

LA PREMSA D'OFFSET DOBLE OFICI AMB LA MÉS ORIGINAL ESTRUCTURA DEL SISTEMA DE NUMERACIÓ

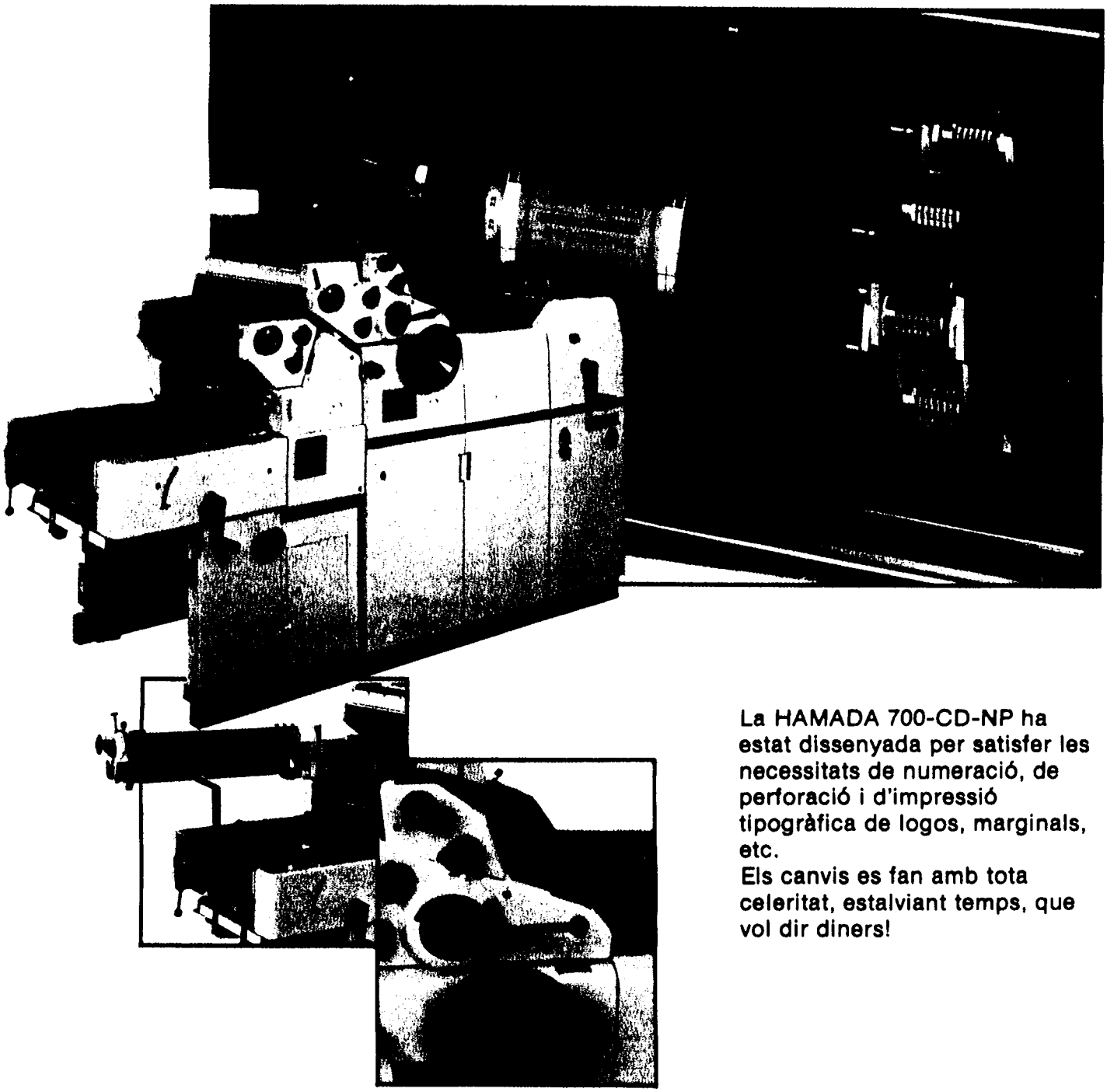

La HAMADA 700-CD-NP ha estat dissenyada per satisfer les necessitats de numeració, de perforació i d'impressió tipogràfica de logos, marginals, etc.
Els canvis es fan amb tota celeritat, estalviant temps, que vol dir diners!

National Paper & Type Co. de México, S.A. de C.V.

LORENZO BOTURINI Nº 64
C.P. 06600 MEXICO D.F.
TEL.: 588-8666 5 LINEAS
TELEX 1761101 NAPAME
FAX 5786747

ORFEÓ CATALÀ
DE MÈXIC, A.C.

ACTIVITATS DURANT L'ANY 1990

Presentació a l'Assemblea
General Ordinària del
dia 13 de desembre 1990
JOAN RIBAS

No gens esverada, la mainada segueix les evolucions del dimoni pelut.

Els Reis de l'Orient no podien faltar a la cita anual.

Diumenge 14 de gener: Festival de Danses i Cançons Infantils al Teatre del Museo Universitario del Chopo, dirigit per Carlina Tarragó. També arribaren els *Tres Reis d'Orient que portaren un bon xic de joguines* a la nombrosa quitxalla que hi assistí.

Dijous 25 de gener: Conferència del doctor Ramon Xirau amb el tema "Filosofia Catalana a l'Exili".

Dissabte 17 de febrer: Excursió turística cultural a Malinalco, visitant la zona arqueològica i el convent del segle XVI. Amb la col.laboració de l'Instituto Nacional de Antropología e Historia.

Dijous 22 de febrer: Recital de guitarra a càrrec de Josep Henríquez, amb un programa d'autors catalans. El presentà en Delfí Colomer, cap de l'oficina cultural de l'Ambaixada Espanyola a Mèxic. Va ser un èxit artístic i d'assistència.

Dissabte 24 de febrer i divendres 2 de març: Carnestoltes per a grans i petits.

Març del 12 al 31: Campionat d'escacs coordinat per En Llucià Francino, amb força participació.

Dijous 29 de març: Presentació de la versió en castellà del llibre del doctor Trueta "L'Esperit de Catalunya", traduït per Francesc Vinyals i editat per Costa-Amic. L'acte va tenir lloc al Museu de la Ciutat de Mèxic, amb bona assistència i força interès. En donàrem 500 exemplars a les biblioteques de la S.E.P.

Diumenge 1 d'abril: Aplec de Primavera a l'Ajusco, amb sardanes, jocs, pa amb tomàquet i botifarra, i l'animació de sempre.

Dijous 19 d'abril: Inauguració del Restaurant per a socis (menjador íntim), redecorat per les germanes Pecanins.

Diumenge 22 d'abril: Diada dels patrons de Catalunya, Sant Jordi i la Mare de Déu de Montserrat. A la vegada, Festa del Llibre i de la Rosa. Després de la tradicional Missa —on cantà la Massa Coral— ens reunírem pel dinar de germanor, sardanes, presentació de vídeos, i comprar el llibre de record.

Divendres 4 de maig: Exposició col.lectiva de pintura de la Asociación Montessori Mexicana.

Maig, del 15 al 30: Tradicional campionat de dominó, coordinat per En Jaume Romagosa.

Divendres 25 de maig: Sopar de comiat a Delfí Colomé, cap de l'oficina cultural de l'Ambaixada Espanyola a Mèxic, que se'n va a dirigir l'Institut de Cooperació Iberoamericana amb seu a Madrid.

Primers de juny: Crida a tots els dansaires de l'Esbart, els d'ara i els d'abans, per a preparar un acte commemoratiu del 50è aniversari, el qual ha de resultar en una presentació extraordinària de danses catalanes en un teatre de la ciutat cap a finals d'any. En Josep Ribera s'ho agafa pel seu compte i la resposta inicial es engrescadora.

Dijous 14 de juny: Desfilada de modes i "te-canasta" organitzats per la Maria Lluïsa Gally, amb nombrosa assistència i bon ambient.

Divendres 15 de juny: Vàrem rebre un grup d'industrials de la Ciutat de Terrassa, interessats en ampliar negocis per aquests barris.

Dissabte 23 de juny: Tradicional revetlla de Sant Joan, la qual va ser un èxit d'assistència i d'animació. Amb coques, ball, tómbola i una mica més.

Divendres 13 de juliol: El Club Bibliográfico de Cardiología Pediátrica ens convidà a la part cultural de la seva Assemblea. (Sota el tema l'Esperit de Catalunya, En Francesc Vinyals féu una presentació, acompanyada de diapositives, del què és Catalunya; En Francesc Barrera recità el poema patriòtic "Hazte Tierra" i la Massa Coral clogué l'acte interpretant unes cançons.)

Dijous 9 d'agost: Acte d'homenatge al doctor Eduard Nicol, unes setmanes després del seu traspàs.

Diumenge 19 d'agost: Dinar de convivència i d'amistat per a tots els socis que ja porten 70 anys o més essent joves.

Diumenge 9 de setembre: Diada Nacional de Catalunya, amb altar a la Pàtria, Dinar de Germanor, emotiva actuació de la Massa Coral, sardanes i tot l'ambient d'un gran dia.

Inauguració del menjador íntim.

Després de cantar en la tradicional Missa en honor dels patrons de Catalunya, la Massa Coral posa en el pòrtic de l'església de Las Aguilas.

Milers d'hores a l'Orfeó. . . i que duri !

Montserrat Gally Companys en l'homenatge al seu avi.

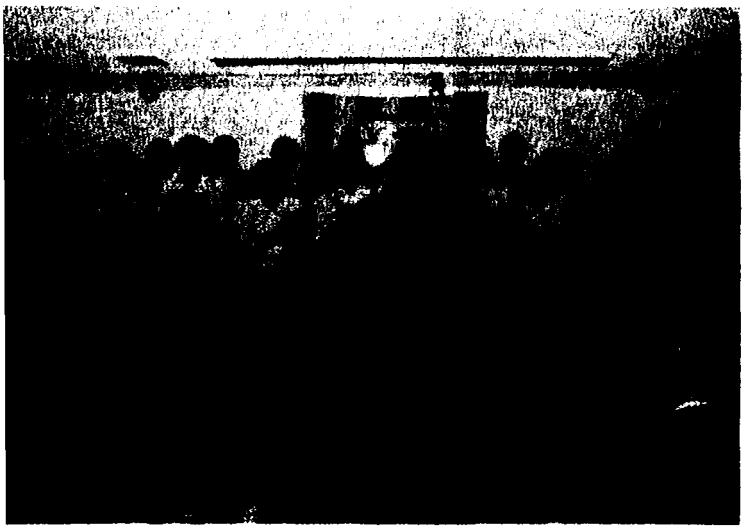

"Adéu germà meu" en record del president assassinat.

50 anys del crim. A l'Orfeó ho recordem.

Dijous 20 de setembre: Conferència a càrrec del doctor Marc Aureli Botey sobre el tema "Apotecaris, Farmàcies i Remeis a l'Edat Mitjana".

Dissabte 22 de setembre: Excursió a les Haciendas Pulqueras, amb la col.laboració de l'Instituto Nacional de Antropología e Historia. Com ja és tradició, l'autobús anava ple de gom a gom.

Dimecres 3 d'octubre: Juntament amb el Club d'Empresaris Catalans, presentació d'en Josep Joan Pintó, co-president de la nova Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona. Ens proposà diverses i molt interessants reflexions sobre l'evolució econòmica d'Europa, tot afegint el paper dels catalans en els canvis que viu el món avui.

Octubre: La Montserrat Galí convocà tots els nens i nenes a assajar "Les Figures del Pessebre i La Festa dels Reis", amb la idea de fer una representació el proper mes de gener. Els assajos continuen als divendres. Atenció al proper 13 de gener.

Dilluns 15 d'octubre: Vetllada d'homenatge al President Lluís Companys i Jover, commemorant el 50è aniversari del seu afusellament el dia 15 d'octubre de 1940 al castell de Montjuïc. Parlament de Joan Ursul i lectura de poemes per Martí Soler. També actuà la Massa Coral.

Dijous 18 d'octubre: Tradicional sopar amb la Secció Esportiva, incloent els jugadors del nostre F.C. Barcelona.

Dissabte 27 d'octubre: Excursió a San Juan del Río i a les Caves Freixenet, amb la col.laboració de l'Instituto Nacional de Antropología i de la casa Freixenet. Aquesta vegada no n'hi va haver prou amb un autobús i n'hi afegírem un altre.

Dimecres 31 d'octubre: Conferència de l'arquitecte Josep Maria Botey amb el títol "L'Arquitectura de l'Anell Olímpic de Barcelona, 1929 a 1992".

Novembre, dies 1 al 4: Seguint les tradicions mexicanes d'aquestes dades, la nostra Administració va preparar i oferir un "Altar de Muertos" ple de color i esperit mexicà.

Diumenge 11 de novembre: Aplec de tardor amb els catalans de Puebla. L'interès va ser més aviat escàs.

Novembre: Mes de gran activitat pel que fa a l'Esbart Dansaire i a la Massa Coral. Els assajos són nombrosos i es veu que quelcom es va preparant.

Diumenge 2 de desembre: I el gran dia de l'Esbart és aquí. El teatre Jiménez Rueda s'omple de gom a gom amb més de 500 socis i amics. L'Esbart Dansaire, amb la gent d'avui i de sempre, tots dirigits per En Josep Ribera, ens trasllada a la nostra terra i ens fa viure un parell d'hores que tots recordarem per sempre. Les danses i la música ens porten des de la Vall d'Aran fins a Mallorca, des de la Plaça de Sant Jaume fins a la Costa Brava. 19 danses en el programa, totes presentades amb l'alegria, l'entusiasme, l'empenta i les ganes de les grans empreses. Ho fem constar aquí perquè es recordi en la història d'aquesta Casa.

Dimarts 4 de desembre: Dinar de benvinguda al nou Ambaixador d'Espanya, Alberto Aza Arias, i a la seva esposa. També hi assistí el Cònsol General, Ramón Gandarias. Hi participaren els membres del Consell Directiu i els antics presidents de la Casa, acompanyats de les seves esposes. L'acte va ser lluït i festiu. L'ambaixador i la seva esposa es presentaren com a gent senzilla i oberta, amb ganes de col.laborar i fer coses amb tothom. Ens cridà l'atenció el bon *català del senyor Aza i l'amabilitat de la seva muller* Eulàlia, nascuda a Sabadell. En resum, ens quedàrem amb la impressió que les relacions entre l'Orfeó i l'Ambaixada entren ara en una etapa ben positiva.

Dilluns 10 de desembre: Exposició col.lectiva d'obra plàstica, la qual es manté oberta fins el dia 13.

Dimarts 18 de desembre: I ara li toca a la Massa Coral: Extraordinari Concert de Nadal (a l'Orfeó), juntament amb el cor acadèmic de l'Unam. Els dos grups actuaren per separat i finalment en conjunt. Fou un acte memorable. A més, tradicional Posada Mexicana. La Massa Coral havia participat en un concert al teatre de Bellas Artes el dia 15 d'aquest mes. Això va endavant i veiem un brillant '91 per a la nostra Massa Coral. ■

ESBART DANSAIRE DE L'ORFEÓ CATALÀ DE MÈXIC

Director general
Josep Ribera
Ajudant del director
Anna Ribera
Assessors de coreografies
Xavier Torroja, Ernest Montfort, Guillem Gally i Anna Ribera
Confecció de vestuari
Conxita Fronjosa de Sala, amb la col.laboració de Maria Sabater de Torroja
Guarda-roba i regidoria
Núria Casals, Dolors Canadell, Núria Mateu, Eulàlia Ribera, Jaume Romagosa i Xavier Torroja
Il·luminació i so
Martí Soler

Música gravada amb Orquestra Simfònica i cobla

DANSAIRES

Elisabet Aguade	Nuria Nuñez
Dina de Alva	Nuria Peniche
Nuria de Alva	Ma. Rosa Porcuna
Emilia Bonastre	Mercè Pons
Isabel Bonastre	Raquel Reyes
Laura Calvet	Anna Ribera
Esperança Cane	Eulalia Ribera
Margarida Carlo	Montserrat Romagosa
Nuria Casals	Neus Sala
Pilar Erdos	Ma. Lluisa Suarez
Luz Fernandez	Mariona Tarragona
Isabel Font	Vida Valero
Dolors Jorda	Nuria Vila
Teresa Lozano	Claudia Vilar R.
Nuria Mateu	Nuria Vilar R.
Magali Muria	

Pere Aranguren	Joaquin Ramirez
Lluis Benet	Francisco Reyes
Lluis Benet F.	Jose Juan Reyes
Ramon Benet F.	Jaume Romagosa
Enric Fradera	Carles Sole
Guillem Gally	Carles Suarez
Artur Hurtado	Xavier Torroja
Joan Jorda	Rafael Vidal
Ernest Montfort	Joan Vives
Jose Luis Pena	

Tots ho sabem! L'any 1939 amb l'arribada a Mexic dels catalans de l'exili, algunes activitats de la nostra vella comunitat es reactiven i d'altres s'inicien amb tota l'empenta, força i perseverança d'un poble que es negava a acceptar la derrota i que volia preservar els valors de la seva cultura i la seva personalitat nacional. Entre aquestes activitats un grup de compatriotes es proposà conrear i mostrar a Mexic la bellesa de les danses tradicionals catalanes, i formaren amb aquest propòsit l'Esbart Dansaire, el qual pel 1940 feia ja les seves primeres presentacions formals. Fa 50 anys d'aquell inici! I l'Orfeó Català de Mexic fou testimoni de que aquell Esbart que començà a dansar sota la direcció del mestre Joan Antoni Garcia, s'anirà consolidant a través de diferents etapes —entre elles una de curta dirigida pel matrimoni Tarragó— fins a arribar a l'esplendor i qualitat dels grans festivals de danses catalanes presentats al Palau de Bellas Artes i altres teatres de primerissima importancia a diferents llocs del país, i que projectaren aquest aspecte de la nostra cultura a alta nivells dins del món de la cultura de Mexic. Això es logra gracies a la visió, professionalisme i dedicació del mestre Ignasi Ribera, el qual, en paral·lel al fenomen que també s'inicià a Catalunya va donar a les danses l'estilització i qualitat necessàries per a treure-les de l'àmbit limitat de la plaça i convertir-les en danses espectacle. Des del 1957 i durant 18 anys al mestre Ribera dirigí l'Esbart i en aquella etapa brillant —que compta amb la col·laboració valuosa d'Antònia Coromines de Salvat— passaren per les seves files diverses generacions de dansaires pels quals l'Esbart ha estat l'element aglutinador dins de l'Orfeó. La bona llavor havia estat sembrada. Quan el mestre Ribera es retira, l'Esbart continua la seva vida sota altres direccions com les de Xavier Torroja, Antoni Sola, Roger Fares, Ernest Montfort i Guillem Gally que seguiren el camí traçat. A tots els que han estat mestres o dansaires ela hi ha quedat un gran amor per l'Esbart. I en la present circumstancia de complir-se el seu 50è aniversari tothom hi ha volgut esser per a commemorar-ho de l'unica manera possible: dansant! I així s'ha pogut aplegar un Esbart nombros, especial i ocasional de 50 dansaires, un per cada any que commemorem, que amb il·lusió i esforç esta treballant des de fa temps sota la direcció de Josep Ribera i que permetrà presentar un espectacle divers i complet, que estem segurs que serà acollit amb afecte i entusiasme pel nostre públic. Per segona vegada —la primera fou l'any 1972— dansaires de diferents generacions estan treballant amb il·lusió per a poder muntar un espectacle que no sols sigui producte de l'entusiasme i el sentiment sino en el que es pugui trobar qualitat i exigencia artistica. Aquesta ha estat la pretensió de l'Orfeó Català, i de tots els participants, i a aquesta commemoració us hi convidem a tots. Esbart Dansaire, Esbart nostre, felicitats i per molts anys!

L'Esbart Dansaire, amb Josep Ribera al front, recull el fruit de moltes hores d'assajos i suors: una ovació interminable i el caliu de tots els socis de l'Orfeó Català de Mèxic.

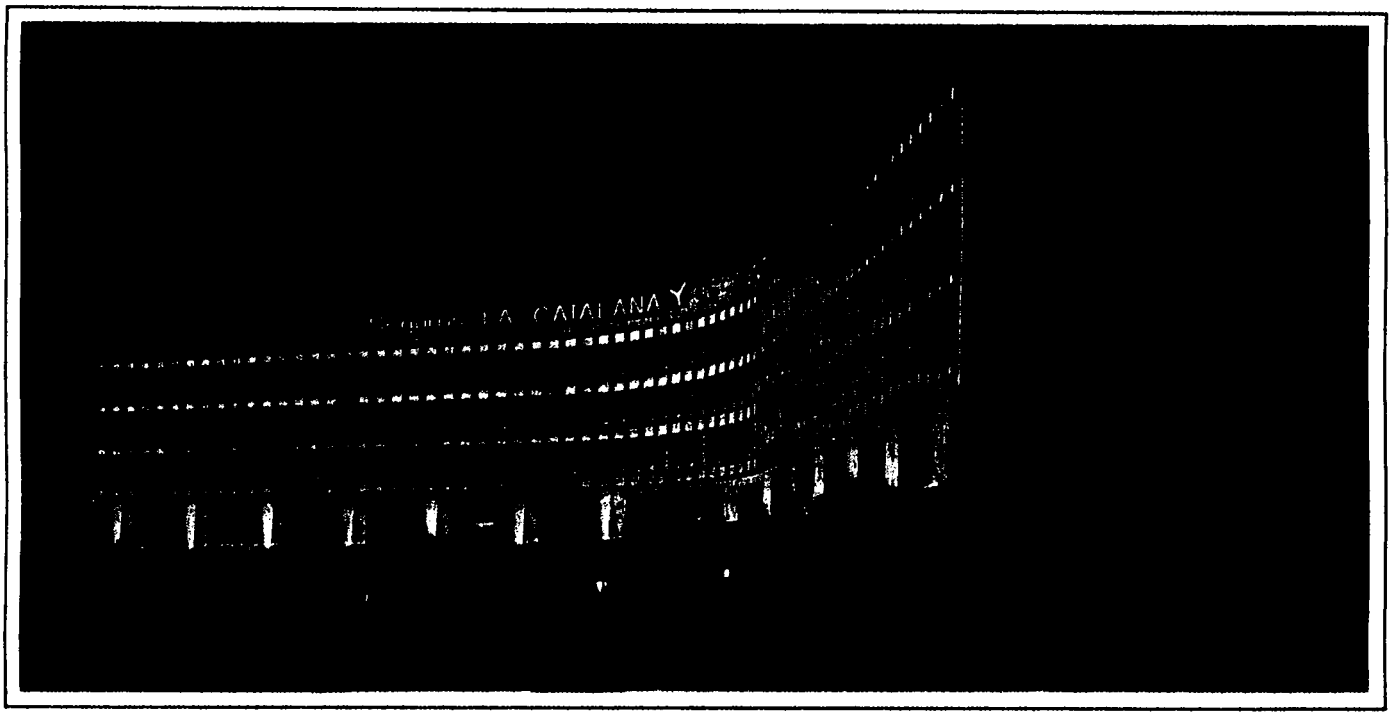

Edifici Catalana Occident. Oficines Centrals del Grup a Sant Cugat del Vallès (Barcelona).

Aquestes oficines tenen 125 anys

125 anys d'experiència, de solidesa, d'ofererir als seus clients la millor solució a les seves necessitats.
Són les Oficines Centrals d'Assegurances Catalana Occident.
Des d'aquí investiguem per donar a l'assegurança una dimensió de futur, des d'aquí creem les últimes tendències i preparem els millors professionals per tal que Vostè quan parli amb un Agent d'Assegurances de Catalana Occident sàpiga que, passi el que passi, compta amb el suport d'un dels grups asseguradors més importants del país.

125 Anys
Assegurances CATALANA OCCIDENT

El Català llengua angular (5)

DRA. CHRISTIANE MEULEMANS

LLENGÜES D'ACCÉS

En la metodologia sistèmica de l'aprenentatge lingüístic cal escollir "llengües d'accés".

Què entenem per "llengua d'accés"? Es tota llengua que permeti l'endinsament en d'altres, amb un menor marge d'esforç i un major grau d'eficàcia.

Al fer el pla d'una DECAGLOTA[1] per a un grup d'alumnes, cal tenir en compte:

1. L'idioma del que hom parteix.
2. El segon idioma que ells han estudiat seguint el seu sistema educatiu.

Des de fa anys, els sistemes educatius escolliren unes llengües bàsiques d'accés a la cultura universal, a la diplomàcia o al comerç internacional. En uns sistemes, la llengua francesa fou la tinguda per bàsica, en altres ho fou l'anglesa i, en els països del bloc soviètic, la russa.

Resulta manifest, dins l'àmbit dels països llatins, que no ens és possible abandonar el francès com idioma bàsic, malgrat que, en el dia d'avui, comparteix aquesta posició amb l'anglès. Cal tenir, a més, en compte, que —segons l'estadística portada a terme per la Fundació Dr. Meulemans— el lèxic llatí que es troba present en l'anglès és de l'ordre del 87.3%. La majoria d'aquest lèxic passà a la llengua anglesa venint del francès i està impregnat de les formes d'aquest darrer. Aquesta és una raó més per la qual en els nostres sistemes educatius segueixi tenint-se per bàsica la llengua francesa, fins i tot en països que no són de llengua neo-llatina.

Quina seria la llengua llatina que en aquest cas empraríem en qualitat de llengua d'accés? El català. Raons:

I. El català està emparentat, de molt a la vora, al castellà, però també és parent del francès, el reto-romanx, el provençal i l'italià.
II. El català no elimina la "l" de l'article determinatiu —com ho fa, per exemple, el lusità.
III. La fonètica catalana és assequible per l'oïda hispana, principalment per la llatino-americana.

El català obre l'accés al: *provençal, francès, rètic, italià, sard.*

(això també sense comptar que el català és l'accés immediat a dues variants: el valencià i el mallorquí).

Podríem dir que aquest quadre mostra només, la posició d'accés del català en el canal nord-oriental.

Tenim una altra via d'accés, vers l'orient, per les mars i terres del Sud.

Pierre Bec, professor de la Universitat de Poitiers i President de l'Institut d'Estudis Superiors de Civilització Medieval, President de l'Institut d'Estudis Occitans i magnífic especialista d'estudis romànics, proposa una classificació de llengües que reproduïm seguidament:

A. ROMANIA[2] OCCIDENTAL

I. Galo-romà (sentit lat)
- a) Galo-romà "francès" (o de "oil") → francès; franco-provençal
- b) Galo-romà "occità" (o de "oc") (o occitano-romà) → occità clàssic; gascó; català → vers l'ibero-romà
- c) Galo-romà "italià" (o cisalpí) → reto-friülès; galo-italià

II. Ibero-romà (sentit estricte)

B. ROMANIA ORIENTAL

I. Italo-romà
- a) italià
- b) sard

II. Balcano-romà
- a) romanès
- b) dàlmata (vers l'italo-romà)

El propi professor Bec ens diu:

"Hom notarà la posició intermitj a del dàlmata antic, que anuncia l'italo-romà, i la del català (el mateix que el gascó) que anuncia l'ibero-romà".

Més endavant, aquest mateix il.lustre professor romanista comenta: Si, per una banda, hom té en compte el seu domini geogràfic, és evident que el català és una llengua ibero-romana, puix que la seva extensió cobreix tota la banda oriental de la Península Ibèrica, fins a Elx, força al sud de València. Però si, per altra banda, hom examina la seva característica lingüística específica, estem obligats a reconèixer que presenta amb l'occità mig extraordinàries semblances i similituds naturals, reforçades per una comunitat cultural i política durant bona part de l'Edat Mitjana.

Un detall força interessant: el català, almenys el literari, és directament accessible per a un occità mitjà.

I, tal como segueix reconeixent-ho el professor Bec, hi ha altres consideracions "extra-científiques" (citem exactament la seva adjectivació) que "sovint ha torbat la clara visió de les coses".

Portats pel nostre honest desig de preposar una consideració científica a qualsevol consideració d'altre ordre, hem contemplat amb objectivitat la posició angular de la llengua catalana. I, amb el mateix criteri objectiu (condició del científic), vam analitzar en el seu dia, el paper del dàlmata antic, anunci il.lustre de l'Italo-romà.

Fou aleshores quan descobrírem el que nosaltres hem donat en dir-ne els dos corrents, el septentrional i el meridional. I, curiosament, la llengua catalana és angular en ambdós corrents i, per tant, ens obre un formidable pont d'accés a les llengües més apropades tals com l'occità, el francès, l'italià (o cisalpí), i també a les aparentment més remotes, el dàlmata i el romanès, passant per l'italià i el sard. Es a dir, el català ens serveix de llengua angular i d'accés tant per al llenguatge propi de la Romania Occidental com el de la Romania Oriental, dit sigui respectant l'equilibrada classificació del professor Bec.

Acabarem posant en clar alguns punts:

1. Les dues úniques llengües de posició intermèdia (llengües-pont o angulars) en subsistema neo-llatí són el dàlmata i el català. De les dues, sols el català perdura. L'últim representant del dàlmata desaparegué allà a l'any 1898. Era el llenguatge de l'illa de Veglia.
2. El català era, *in se et per se*, llengua angular, abans de la desaparició del darrer vestigi dàlmata.
3. Conseqüentment, el català resta en el subsistema neo-llatí com l'única llengua intermèdia.
4. Per les seves característiques, doncs, el català és una llengua angular — l'única avui existent— del sistema neo-llatí. Però, a més, i per la seva condició de llengua d'accés als dos corrents (septentrional i meridional), resulta ésser la més adequada del context llatí. ■

[1] DECAGLOTA: Nom registrat de la metodologia emprada per la Fundació Dr. J. Meulemans. Consisteix en un accés sistèmic a totes les llengües pertanyents a un mateix subsistema: llatí, germànic, eslau, etc. (Nota de l'Autor).

[2] ROMANIA: Nom que Gaston Paris dóna al conjunt de llengües i cultures romàniques. (Nota del Traductor).

PARLEM DE PALÍNDROMS

En el número anterior de ROC (Núm. 20), sota aquest mateix títol, feia referència al Club Palindròmic Internacional; al palindròmic mallorquí Antoni Llull; als catalans Gabriel Brusi, Jesús Lladó i Carles Mani (mereixedors tots ells d'una especial atenció perquè molt abans d'ara es dedicaren a la pacífica tasca de descobrir palíndroms en català) i al butlletí Semagames. M'estenia una mica al parlar de Carles Mani explicant el procés que em facilità l'oportunitat de fer-me amb el seu arxiu palindròmic personal i apuntava també que per mitjà del Butlletí SEMAGAMES, que edita el citat Club, la nova de la troballa de l'arxiu palindròmic de Carles Mani ha estat escampada per molts països del món on hi ha afeccionats a la palindromia.

Dels palindromistes relacionats i d'altres que tinc en cartera, en parlaré un altre dia i més extensament perquè considero que val la pena de fer-ho i crec que ho mereixen, si més no, perquè la seva tasca, meritòria segurament pels més pocs, fou feta a la callada i d'aquella manera com la feien els que ens precediren en aquesta mena d'entreteniments en un món més o menys assossegat llavors, i avui tan ple de brutalitats, amenaces, inseguretats i perills.

Deixant doncs per un altre dia informar als lectors de ROC de la vida actual en el món dels palindromistes que, com anireu veient, no és pas migrada, avui em limitaré a donar-vos a conèixer una nova llista de palíndroms en català, de la meva collita, que he anat recopilant pacientment, per veure si, al llegir aquesta nova llista, algun dels lectors de ROC s'anima; es pica; i s'incorpora voluntariament al grup de palindromistes en català que, com heu vist, no és una cosa nova però si és una novetat posar-lo, de manera oberta, en coneixement d'aquelles persones especialment interessades en aquesta mena d'entreteniments.

Vegeu-ne doncs uns quants i, per cert, no pas massa complicats:

A SA CASA	A LA BABALA	A LA FIRA RIFALA	STOP ON... ARA NO POTS
LA MA FA MAL	UN AVI VA NU	ERA MACA MARE	ALLI LA TENS NETA L'ILLA
EVA JA VE	MERIDA DIREM	NO SAPS PAS ON	ARA PER ARA SARA REPARA
LLEPA LA PELL	ARA PERE PARA	AVI AMB B MAI VA	MAI RIMA SAC I CASA MIRIAM
MAFIA I FAM	ACI NO MONICA	ATROFIADA I FORTA	LLUCIA NO DIU QUI DONA I CULL
O BE DE DEBO	ARA VA LA VARA	LLOP I RAP A RIPOLL	LA SARA NO DIU QUI DONARA SAL
TROPA A PORT	TE UN NEN NUET	ANIRA MAL LA MARINA	ACI REMA UN REMER NU AMERICA
SOC TOT COS	AMIC A LA CIMA	A I LA TIA ANA A ITALIA	MEDI CULL ALLA PALLA LLUC IDEM

Ramon Giné i Farré

Restaurant

DON DENIS

MARISQUERIA - CAFETERIA

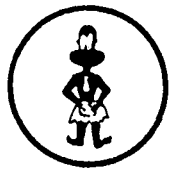

PRESTIGI de
Comunicació
i Imatge

Isabel Sandy, 3
Telèfons: 20.6.92 - 23.7.42
ESCALDES (Principat d'Andorra)

RESTAURANT
GRILL

Direcció: Francesc Cot
El Tarter-Canillo,
Tel. 51087
Télex: 234
ANDORRA

PASTELERÍA SUIZA
ESPECIALITATS SUÏSSES I CATALANES
Des de l'any 1942
Parque España número 7 Tels.: 211-09-04
(entre Oaxaca i Sonora) 211-09-51

MEDITRA
AGÈNCIA DE VIATGES
ESPECIALISTES EN VIATGES COMBINATS
AVIÓ-CREUER-TREN-HOTELS
IMPORTANTS DESCOMPTES A GRUPS
PRESSUPOSTS SENSE COMPROMÍS

682 9621
9496
9246
FAX 682.9121

INSURGENTES SUR 569-302 (casi esquina Xola)
Colonia Nápoles 03810 MEXICO, D.F.

CAVA
Juvé y Camps
ENGUANY A MÈXIC
DEMANEU-LO A:
COVECO, S.A. DE C.V.
Telèfons: 522•9855 522•8613 522•0050
Fax: 522•7743

DR. RAFAEL VIDAL ANGLÈS
Cirurgià Dentista

Telèfons: 523-6018 i 536-7991

Horari de 9 a 1 i de 4 a 8

Urgències 523-6018 Servei de contestador automàtic

INSURGENTES SUR 682-204 COL. DEL VALLE 02030 MEXICO, D.F.

FONOTECA HISTÒRICA "Jaume Font"

Jaume Font Mari-Martí

Creiem d'interès per als lectors de ROC conèixer el treball que l'amic Jaume Font porta a cap en la Fonoteca Històrica: enregistrar la veu de ciutadans destacats en la vida cultural catalana. En la seva fonoteca, a la quieta i sense escarafalls, hi té col.leccionades més de vint-i-dues mil veus de personatges, entre les quals cal remarcar les de Francesc Macià, l'Abat Escarré, Joan Miró, Pompeu Fabra, i —d'un especial interès, ja que és de l'any 1877— la de Mossèn Cinto Verdaguer, per no citar-ne més.

El treball del senyor Font, a més del valor sentimental que té per a nosaltres poder escoltar la veu de la nostra gent i de la vàlua que representa, com a testimoni, de cara al futur, avui en dia és una eina imprescindible per a historiadors, periodistes, mestres, estudiants, i tota aquella persona o mitjà d'informació que tingui interès en les coses i fets relacionats amb Catalunya.

Un exemple de la utilitat de la seva tasca el tenim en una sèrie radiofònica que es va transmetre l'any passat en la que la FONOTECA hi tingué un paper molt important. Ens referim a la sèrie de 10 capítols "No tota una vida" dedicada a Lluís Companys.*

Jaume Font, format a l'escola Blanquerna i en l'escoltisme de Batista i Roca —de qui n'és devot admirador—, havia estat secretari del consell de l'escoltisme català. En els anys del franquisme més rigorós, començà la seva tasca promovent l'edició d'un disc que reproduïa el discurs del president Macià el dia de la proclamació de la República.

Fins fa poc la fonoteca es nodria només de l'esforç personal del senyor Font, qui, des que es va retirar de la seva activitat professional —tenia un negoci de comerç de fusta—, va dedicar-s'hi de ple i esmerçant-hi recursos propis. Avui en dia però, la seva dedicació —la seva dèria— s'ha vist recompensada, i ja disposa de dues operadores finançades per la Generalitat, les quals, una al matí i l'altra a la tarda, recullen i entren a l'ordinador (el fill d'en Font és tècnic en informàtica i ajuda, desinteressadament, el seu pare) les dades diàries que apareixen en premsa, ràdio i televisió. Això, i les ajudes econòmiques que rep de la Generalitat de Catalunya, d'alguna fundació i també de particulars, ha fet possible que en Font pugui dedicar-se també a la recerca i classificació d'enregistraments fets amb anterioritat, i hagi ampliat el seu camp d'investigació a tot Europa, Estats Units, Mèxic, Amèrica Central i del Sud i, en general, arreu del món a on pugui haver algun testimoni o referència de fets que tinguin relació amb la nostra terra i amb la nostra gent.

L'amic Jaume Font —persona amable, senzilla i oberta com n'hi ha poques— ens encarregà que el poséssim en contacte amb persones de Mèxic que hagin viscut o tinguin coneixement de fets relacionats amb Catalunya, especialment de l'època de l'exili o d'abans. Si algun dels nostres lectors, està interessat en que la seva veu entri a formar part de la Fonoteca Històrica, o te quelcom que aportar-hi, pot dirigir-se a ell directament o enviar-li una cassette gravada a:

Fonoteca Històrica
Alegre de Dalt, 83 Ent. 4ª
08024 BARCELONA
Tel. (34 3) 213 3473 i 213 3717

Per tal de facilitar el treball del senyor Font, ens plau transcriure el guió que ell proporciona per a les autobiografies i relació dels arxius de la Fonoteca segons l'índex que ens va trametre per fax el senyor Josep Nubiola, cap d'Afers Institucionals de la Generalitat de Catalunya.

Guió per a les autobiografies:

Antecedents familiars, lloc i data de naixement. Infància i adolescència. Formació professional. Activitats realitzades. Motivació. Actuacions en curs. Projectes per al futur. Activitats que creu no poder realitzar. Missatge pòstum. Activitats clandestines no explicades (si n'hi ha), que no es podran divulgar fins a una data determinada o quan hagin desaparegut les persones implicades. Si es possible, aporteu una fotografia del bust de 10.5 x 6.5 cm en vertical, o bé indiqueu d'on se'n pot obtenir una.

Arxius de la Fonoteca Històrica "Jaume Font"

01. ALIMENTACIO
02. AMOR I SEXUALITAT
03. ART I DISSENY
04. ATENEUS I ENTITATS CIVIQUES
05. BLANQUERNA (Mútua Escolar i Escola Generalitat)
06. CAMBRA DE COMERÇ, INDUSTRIA I NAVEGACIO
07. CANÇO (Cançó Catalana, Nova Cançó) (Teoria)
08. CARACTER (Mentalitat catalana)
09. CIENCIA I TECNOLOGIA
10. CINEMA I TEATRE (Teoria)
11. CIUTATS I URBANISME
12. COMUNICACIO
13. CONCERTS
14. CONGRES DE CULTURA CATALANA 75/77
15. II CONGRES INTERNACIONAL DE LA LLENGUA 1986
16. CULTURA
17. DESASTRES
18. DISCOTECA (1)
19. DIVERSOS
20. DONA I FAMILIA
21. DRET
22. ECOLOGIA
23. ECONOMIA
24. ESCOLTISME
25. ESPORT
26. EUROPA
27. FILMOTECA
28. FILOSOFIA
29. FUSTA
30. GEOGRAFIA
31. GUERRA CIVIL 1936-1939
32. HISTORIA
33. HUMANITATS (Home i societat)
34. INFANTIL (Espectacles, contes, endevinalles)
35. JOVENTUT
36. LLENGUA I LITERATURA
37. MARGINACIO
38. MUSEUS
39. MUSICA (teoria)
40. OBRES PUBLIQUES
41. OCULTISME
42. PEDAGOGIA
43. PERSONATGES
44. POBLES
45. POLICIA
46. POLITICA
47. PROSPECTIVA
48. PSICOLOGIA
49. PUBLICACIONS
50. RELIGIO
51. REVOLUCIO SOCIAL 1936-1937
52. SANITAT
53. TEATRE (obres)
54. TRADICIONS I COSTUMS
55. TURISME I CONSUM
56. VIATGES I ASCENSIONS

Gèneres Discoteca

Americana Antiga Bolero Cançó Cantata Cant religiós Cinema Clàssic Conte Cuplet Dansa Efectes Fandang (o) Gregori (à) Havaner (a) Himne Humor Idiomes Jazz Jota Lleuger (a) Marxa Masurca Opera Pas dob (le) Poesia Polka Sardana Sarsuel (a) Vals Xotis

Antoni Solà

* Agraïm el senyor Font les còpies que ens obsequià i pel que té de valor històric i reivindicatiu de la figura del president màrtir, reproduïm la presentació que cada dia sortia a l'aire per les emissores del país: "Ràdio Nacional d'Espanya a Catalunya, Ràdio 4 i Ràdio 5 presenta: NO TOTA UNA VIDA —Lluís Companys— Sèrie radiofònica que s'inscriu dins dels actes commemoratius del 50è aniversari de l'afusellament del segon president de la Generalitat Republicana, que organitza i coordina la Comissió Cívica d'Homenatge al president Lluís Companys". ■

Restaurant

EXPERIÈNCIA I DISTINCIÓ EN GASTRONOMIA I SERVEI
EL LLOC ESCOLLIT PEL TURISME DE CATALUNYA
SERVEIS D'ESMORZARS I DINARS TOTA LA SETMANA

DIRECTOR I AMFITRIÓ: JOAN PONSÀ I CALL

Tel. 259 5916 · 259 3651 · 259 2965 Fax: 570 2051
AVDA. CONSTITUYENTES 800 (LOMAS ALTAS) 11950 MEXICO, D.F.
AMPLI ESTACIONAMENT

L'Orfeó Català de Mèxic
(1906-1986) -II-

En el número anterior de ROC (Núm. 20) anotàvem les inexactituds que detectàrem en el llibre "Orfeó Català de Mèxic 1906-1986" després d'una lectura —com fèiem constar— no massa inquisidora.

Avui volem seguir amb les observacions que, al nostre entendre, fora necessari tenir en compte si seriosament es pensa en una segona edició.

Ens referirem als apèndixs que tanquen el llibre. Creiem que n'hi falten alguns i, altres, tal vegada hi sobren.

Queda molt bé l'apèndix amb els noms dels que en foren presidents, amb els anys del seu *regnat*, però els dos restants, amb les memòries de les activitats anuals de la Massa Coral, tal com han estat afegits, ens hi venen sobrant.

Trobem molt encertat, repetim, el dels Presidents, però tenint en compte que en el cos del llibre es parla també, i en més d'una ocasió, de President Honorari o President d'Honor; de Membres Honoraris o Membres d'Honor i de Socis de Mèrit, un apèndix que quedaria molt bé seria el que podríem dir-ne, Quadre d'Honor, en el qual figuressin els socis i no socis de l'Orfeó mereixedors d'alguna d'aquestes distincions.

En el llibre es diu també que, en certes ocasions, foren col.locats en la Galeria de Catalans Il.lustres, els retrats de personalitats catalanes que, a juí dels respectius Consells Directius, eren mereixedors de figurar en l'esmentada Galeria. No us sembla que, tenint en compte la referència que es fa en el llibre, fóra molt indicat un apèndix on, de no ser possible reproduir tots els retrats que actualment hi ha en la citada Galeria (la Sala de reunions del Consell Directiu), es relacionessin les personalitats que hi figuren?

Es parla també dels actes celebrats, any darrera any, recordant l'afusellament del President de Catalunya, Lluís Companys i Jover, però no es fa ni menció de que, l'Orfeó Català de Mèxic, durant molts anys, recordava al poble mexicà, amb la inserció d 'una esquela als dos millors diaris de Mèxic, Excélsior i Novedades, l'afusellament del nostre President. Ignorem si altres associacions de catalans a l'exili recordaven aquella fatídica data —15 d'octubre de 1940— com ho feia l'Orfeó Català de Mèxic, però encara que altres així ho fessin, ens sembla que seria molt interessant i significatiu que, en un apèndix, es reproduïssin alguna d'aquelles esqueles.

Hem dit també que, tal vegada, uns altres hi sobren i hem concretat que els que ens hi venen sobrant són els dos que transcriuen les memòries anuals de les activitats de la Massa Coral en els anys 1943 i 1944. Si al parlar de la Massa Coral, com es fa en tants llocs del llibre, es detallés el seu funcionament interior; el seu règim administratiu o la seva organització, ens semblaria molt bé que es fessin ressaltar les seves activitats com es fa en les memòries anuals a càrrec dels respectius secretaris de torn i se'n reproduïssin algunes, però no essent així, al trobar al final del llibre els dos apèndixs esmentats, la reacció del lector no pot ser altra que la d'una més o menys dissimulada expressió de sorpresa. ■

JOAN POTAU i FARRÉ

Mengeu
com
a
casa

MESON
DEL
CID

LA LLAR GASTRONÒMICA CATALANA

521•1940 521•1661 521•7629

Humboldt 61 México, D.F.

CULTURA I NACIÓ

MIREIA VILADEVALL I GUASCH

Segons alguns antropòlegs com Tylor, la cultura "està constituïda per les activitats i les habituds adquirides per l'home en tant que membre de la societat". (Palerm, 1967:52). Per a Kluchonhn, "cultura són tots els projectes nacionals explícits i implícits històricament creats per al viure: racionals, irracionals i no racionals que existeixen en un moment donat com guies potencials per a la cultura". (Palerm, ídem).

En essència tots els que, com Tylor o Kluckhonhn, han tractat de definir la cultura estan d'acord en la distinció de dos nivells, un, el biològic, i l'altre netament cultural. Aquests nivells, lluny d'estar oposats, formen un tot i expliquen l'home.

L'home posseeix una base biològica, puix té un cos orgànic i, dintre d'ell, hi ha tota una complicació de reaccions químiques i biològiques. Però, si ens quedem només en aquest nivell, les diferències que trobarem entre l'ésser humà i els animals no seran significatives. Es en el nivell d'allò netament cultural, en relació dialèctica amb el que és biològic, es el que ens defineix com humans.

L'home és doncs, producte i productor de la cultura. La cultura és el lloc on es desenvolupen les nostres potencialitats humanes, però també és producte d'aquestes potencialitats (estació bípeda, objectivació, manipulació d'objectes, etc.).

La cultura és doncs el món, estrictament humà, regit per lleis diferents de les que regeixen el nivell biològic. Es un món que no està determinat per la biologia; però aquesta és un element fonamental de la seva construcció.

En aquest nivell podem englobar-hi un sens fi de fenòmens, dés dels objectes materials, que l'home crea, fins les relacions humanes més complexes, passant per les habituds i costums, institucions, lleis, etc.

La cultura és tot allò produït per l'ésser humà. Però aquesta cultura capta diferents matisos de la realitat. Això que hem definit com cultura és l'essència de les diferents cultures que s'ens presenten en la realitat. Com ja hem dit, la cultura en la realitat és diversa i múltiple, perquè és un producte humà i, per tant, històrico-social; així doncs, i d'acord amb les condicions materials històriques en les que es desenvolupi adquirirà determinades característiques que ens permetran distingir entre la cultura i la cultura. En aquest sentit podem fer la distinció, per a fins pràctics, entre la CULTURA i les cultures.

L'anterior distinció ens obliga a assenyalar que el que en un primer moment havíem definit com humà, és també una abstracció, construïda a partir d'individus de carn i os. "Aitals individus viuen sempre en col.lectivitat, en societat. Homes i dones, des de l'alba de la humanitat, han viscut en hordes en grups, en comunitats. La societat és, de fet, una objectivació del quefer humà." (Percaz, 1988:18).

En aquest punt ens trobem amb una altra categoria fonamental.

Com ja ho hem dit, els individus s'uneixen en grups, hordes, societats, per a poder satisfer comunament llurs necessitats, a més d'altres factors. Per satisfer aquestes necessitats és imprescindible produir. I per això cal posar en pràctica un

procés de producció, del que n'emanaran les diverses relacions de producció. Però, tal com ho afirma Borojov "la producció té lloc en determinades condicions que són diferents en distints llocs; així doncs una mateixa base econòmica pot desenvolupar-se segons models distints; pot experimentar diferents modificacions de distintes condicions, reals, de condicions naturals, de relacions socials i d'influència històrica, que fan pressió sobre ella des de "fora" (Borojov, 1979:18).

En aquest ordre de coses es pot parlar d'una doble divisió de la humanitat. Per un costat ens trobem amb la divisió de grups socials, produïda per les diverses condicions de producció; si existeixen, aquestes divisions reben el nom de societats o d'organismes econòmico-social (estats, famílies, pobles, nacions). Per altra banda, ens trobem amb els grups que neixen segons llur diferent participació en el procés de producció, segons llur relació amb els medis de producció que segons el temps i el lloc hom les coneix com castes, classes, capes socials, etc.

Dins les condicions de producció cal distingir les materials, com ho són el territori, i tots els productes de la cultura material creats pels homes i, per altra banda, les condicions històriques de producció i reproducció dins de les quals ens trobem nosaltres i els nostres idiomes, costums, concepcions del món, etc.

Així doncs, gràcies a que el grup viu en condicions particulars i harmòniques de producció o en relacions de producció hom crea a més el caràcter del grup i així mateix la consciència de grup. Totes les emocions, sentiments, etc que són manifestats per la consciència, promouen en darrer terme el que hom coneix com sentiment de veïnatge o parentiu. (Borojov, 65) "La vida en les mateixes condicions de producció, quan les condicions són harmòniques per als membres d'una societat, desvetllen la consciencia nacional". . ."El sentiment d' integració que és creat pel comú pretèrit històric (que arrel del passat comú es troba en iguals condicions de producció) és el que en diem nacionalisme". (Borojov, 65).

Definit el nacionalisme, ens resta definir el que entenem per nació. Seguint a Borojov, la nació és l'element fonamental del nacionalisme. Borojov entén per nació una etapa del desenvolupament de la vida de certa societat. Així, "una societat que apareix en les mateixes condicions de producció és comunament el que anomenem poble, i la mateixa societat que a més, està unida per la consciència de la integració dels seus membres individuals; la que prové d'un passat històric, rep comunament la denominació de nació". (Borojov, 64). En aquest ordre d'idees podríem dir que la nació està basada en categories d'adscripció-identificació, que són utilitzades pels mateixos actors i que tenen, per tant, la característica d'organització interna entre individus.

Així doncs, i seguint a Barth arribem a la conclusió que tot grup nacional té les següents característiques:

1. Tot grup social, amb sentit d'integració, tendeix vers l'autoperpetuació biològica.
2. En tot grup nacional es comparteixen valors culturals fonamentals, realitzats segons una unitat manifesta, en formes culturals.
3. S'estableix un camp de comunicació i d'identificació.
4. Els membres d'aquests grups s'identifiquen entre ells i són identificats per altres, i constitueixen una categoria distingible d'altres categories del mateix ordre.

Aquest darrer punt és molt important perquè, en aquesta relació amb altres grups, es reafirmen trets culturals característics del grup ètnic en qüestió. Es aquesta dinàmica el que li dóna sentit a aital diferenciació i n'enforteix els trets culturals que el fan distigible d'altres grups. ■

BIBLIOGRAFIA:
Palerm Vich. *Teoría etnológica.* Universidad de Querétaro, México, 1967.
Borojov, Ber. *Nacionalismo y lucha de clases.* Cuadernos del pasado y presente. México, 1979.
Bart, Frederic. *Los grupos étnicos y sus fronteras.* Fondo de Cultura Económica, México, 1979.
Percaz, María. *La reproducción de la identidad nacional en los catalanes de Puebla.* Tesis de Maestría presentada en la ENAH, México, 1988.

HOTEL EL CASTELL
****

Director
JAUME TAPIES

APARTAT DE CORREUS 53
Tel. (973) 35 07 04 - 35 10 41
TELEX CSEU 93610
25700 LA SEU D'URGELL (Lleida)

VINS

HIDALGO

VINS

CAVAS de SAN JUAN

ENTREGA A DOMICILI

Telèfons: 5413375 al 79
extensions 31 i 37

SOCIS PROTECTORS

En els Estatuts de l'Orfeó Català de Mèxic, A.C., en l'article 19è, s'estableix que estarà integrat per socis i membres i que els socis podran ser de Mèrit, Protectors, de Número, i Corresponsals.

No pretenem fer una anàlisi de cada una d'aquestes classes de socis perquè ens estendríem molt, però sí parlarem, encara que sigui breument, dels Socis Protectors.

De Socis Protectors n'hi ha ja bastants; uns residents a la república mexicana i altres fora del país. Dels de fora de Mèxic, el grup més nombrós és el de Barcelona però n'hi ha també d'altres poblacions de Catalunya, d'Andorra i àdhuc dels EE.UU.

Tots ells, naturalment, se n'han fet per la simpatia i afinitat amb els ideals que respira l'Orfeó Català de Mèxic, però és bo i cal remarcar que si els últims anys el grup de Socis Protectors s'ha engrossit, ha estat, en la majoria dels casos, gràcies a les gestions personals del nostre bon amic i col.laborador en les tasques de l'Orfeó i de ROC Manuel R. Gaya i Canalda.

L'amic Gaya, amb molta assiduïtat i per qüestions personals, viatja a Barcelona, i ens plau fer constar que, en cada viatge, de retorn a Mèxic i de nou integrat a les tasques de l'Orfeó i de la Revista, porta la sol.licitud de Soci Protector d'algun o d'alguns dels seus amics.

La darrera que ha lliurat a l'Orfeó, ha estat la del senyor Heribert Barrera, personalitat destacada en la vida política catalana, i també en la seva vida acadèmica, per les activitats i càrrecs ocupats a Catalunya i pels títols assolits en les Universitats de Barcelona, Montpeller i París.

Resumirem aquestes activitats, càrrecs i títols, d'acord amb les dades que l'interessat ens facilità.

Heribert Barrera va néixer a Barcelona el 6 de juliol de 1917. El seu pare, En Martí Barrera, fou diputat al Parlament Català i Conseller en els governs presidits per Francesc Macià i per Lluís Companys.

D'estudiant, en la Universitat de Barcelona on es llicencià en Ciències Químiques, l'Heribert ja formava part i era directiu del Bloc Nacional d'Estudiants de Catalunya, i l'any 1935 ingressà a les Joventuts d'Esquerra Republicana.

Acabada la guerra s'exilià a França i va inscriure's a la Universitat de Montpeller aconseguint la llicenciatura en Ciències Físiques i Matemàtiques, i més endavant, el títol d'Enginyer Químic.

Després, a la Universitat de París, li fou atorgat el títol de Doctor en Ciències Físiques.

Durant sis anys fou investigador del CNRS i professor de la Universitat de Montpeller, a França, i també fou investigador a la Universitat de New Hampshire als EE.UU.

De retorn a Catalunya, l'any 1970 entrà de professor a la Universitat de Barcelona lloc que ocupà fins al moment de la seva jubilació.

De 1976 fins 1987 fou Secretari General d'Esquerra Republicana i ara n'és President.

En els anys 1977 i 1979 fou elegit diputat a les Corts de l'Estat Espanyol, i en els anys 1980 i 1984 fou elegit Diputat al Parlament de Catalunya, essent-ne President des de l'any 1980 fins al 1984.

Actualment és President de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans, i Vice-President de la CIRIT (Comissió Interdepartamental de la Recerca i Innovació Tecnològica).

Quan surtin aquestes línies probablement el senyor Barrera serà diputat al Parlament Europeu.

En la foto que reproduïm, veureu el senyor Heribert Barrera i Costa amb el nostre col.laborador Manuel R. Gaya.

I per a satisfacció de tots, ens plau presentar la llista dels Socis Protectors de fora de Mèxic que amb la seva generosa cooperació ajuden el nostre Orfeó en la seva patriòtica comesa.

Heribert Barrera i Manuel R. Gaya en una foto recent

JOAN BADOSA I GELABERT
HERIBERT BARRERA I COSTA
JORDI BARRULL I BALCELLS
CARLES CHALAUX I SUBIRA
MARIA COLOMER I GRIERA
XAVIER CORNELLA I GRAU
ELISA COT I CARRERA
JOSEP M. ESCODA I SALES
JOSEP M. FERRER I PENADES
JOAN GARRABOU I BIGAS
JORDI GAYA I CASALS
JOAN GRIJALBO I SERRES
AURORA LLUIS I CASALS
JOAN CARLES LOPEZ I CUBOTA
JAUME MARES I DIGGLE
MIQUEL MARTI I SOLER
JOAN MONTSALVATGE I BASSOLS
JOAQUIM NAVARRO I BONET
JOSEP LLUIS NUÑEZ I CLEMENTE
JOAN ORO I SITGES
NARCIS PARES I MAS
ROGER PARES I MAS
POLIFONICA DE PUIG-REIG
MAGI RECASENS I SALVADO
RAFAEL SARDA I LLORENS
JOSEP M. SOLE I SABATE
RICARD TOLOSA I GARCIA
FRANCESC TOMAS I PONS
FRANCESC TORRENS I GAYA
MARI CORI TORROJA
XAVIER TUDELA I PENYA
JOSEP VIVES I MOLINS

Gràcies a tots ells i per molts anys!

AGRUPACIÓ DE SUPERVIVENTS DE LA LLEVA DEL "BIBERÓ-41" DE CATALUNYA

IX TROBADA - BARCELONA 28 D'ABRIL DE 1990

Amb tota oportunitat vaig rebre la invitació per mitjà del bon amic Sebastià Portella i Vilanova, membre de la Comissió Organitzadora, per assistir a la IX Trobada. Tot seguit vaig organitzar les meves coses per tal de no mancar-hi, i el 28 d'abril, a quarts de deu del matí, en Portella em recollia a l'hotel on jo parava, per dirigir-nos al Parc de la Ciutadella, lloc indicat per a la concentració dels membres de l'Agrupació. Era molt emocionant veure com anaven arribant els supervivents, la majoria acompanyats de les mullers i molts també amb els fills. I, en mig d'abraçades i manifestacions d'afecte, el grup s'anà engrossint, fins arribar als mil sis-cents.

Tothom festejava la Trobada, i recordant fets, canviant impressions i explicant anècdotes, sens feren quarts de dotze, hora de presenciar la desfilada de la Guàrdia Urbana de Cavall de l'Ajuntament de Barcelona, que, amb la seva exhibició, molt aplaudida, arrodonia l'acte.

A les 12 en punt es féu el *toc d'oració* —seguit d'un emocionant i esgarrifant minut de silenci—, després, tot passejant, vàrem anar a la Basílica de Santa Maria del Mar, on, en un marc veritablement impressionant, sacerdots supervivents de la lleva del Biberó 41, concelebraren la Santa Missa.

Vaig tenir oportunitat d'ésser presentat al President de l'Agrupació Antoni Quintana i Torres, i també als membres de la Comissió Organitzadora que presideix Andreu Canet i Català.

A les 3, al pavelló de l'antic Born, tingué lloc el dinar de germanor. Cal remarcar la magnífica organització. En els tiquets, estava anotat el número de la taula i del seient de cadascú, la qual cosa féu que tothom, fàcilment i amb rapidesa, trobés i ocupés el seu lloc.

El dinar: excel.lent i ben servit; bo i abundós. El menú: Pastís de truites tres sabors, Llom a la catalana, Flam amb nata i Cafè; acompanyat amb vi *Sangre de Toro*, aigua mineral i cava *Codorniu*. Tot un èxit, d'assistència i d'organització!

Durant el dinar, música diversa i, a l'acabar, a les postres, els conseqüents parlaments amb el caliu i l'emoció de retrobar-nos una vegada més. Vaig ésser presentat als assistents i al fer ús de la paraula, vaig aprofitar l'avinentesa per fer arribar a tots ells una afectuosa salutació dels catalans de l'Orfeó Català de Mèxic. A més de convidar-me a dinar, em van obsequiar una estatueta de la "Dama del Paraigua" amb la inscripció de la IX Trobada. Vaig contactar amb antics companys de la "Terra Ferma".

Al capvespre, s'acabà la festa, amb cançons i estretes abraçades, i amb la promesa de retrobar-nos l'any 1991 a Lleida on se celebrarà la X Trobada. Naturalment, m'hi vaig apuntar, perquè no oblidaré mai les hores tan plenes d'emotivitat que vaig passar amb els *biberons* del 41.

Gràcies amic Portella per la teva invitació, i per la jornada inoblidable que vaig passar! ■

Manuel R. Gaya i Canalda
Mèxic, gener de 1991

Himne de la lleva del "Biberó"!

Lletra de Daniel Ventura i Solé
Música de Joan Andreu i Garriga

Som de la lleva del "Biberó"!
Quan encara érem uns infants
a la guerra ens van fer anar
com si ja fóssim uns homes grans.

Als fronts de Balaguer i de l'Ebre
com els més valents hi van lluitar.
Volent conquerir un món millor
molts amics la vida hi van deixar. (A Fi)

Avui, els biberons supervivents
cantem amb gran força i delit
un himne nou d'amor i de pau
contra les guerres sense sentit.

(Repeteix i a la indicació va a Fi)

Fi
Som de la lleva del "Biberó"!

Publicacions de la Generalitat de Catalunya

Temes bàsics per al ciutadà i d'informació tècnica per als professionals

Els noms de lloc de Catalunya
per Pere Balañà i Abadia
PVP 2.500 ptes. 22×15 cm. Pàg.: 298.

Segona edició, revisada, actualitzada i augmentada. L'objecte d'aquesta monografia és l'estudi dels noms de lloc que corresponen a les capitals municipals catalanes, agrupats per comarques. La recerca s'ha realitzat aplicant-hi una tècnica inèdita a la consideració de cada topònim, a base d'enfocar-lo des de tres angles diferents: la configuració morfològica, l'etimologia i la fixació del significat de cada nom.

Valentí Almirall: forjador del catalanisme polític
PVP 1.600 ptes.

Josep M. Figueres ens presenta la biografia d'aquest pensador i polític del republicanisme federal i del catalanisme.

Les nostres muntanyes: Catalunya Pirinenca
per Josep Barberà
Col. "Esport"; Sèrie "Sèrie excursionisme", 1
Barcelona 1990. ISBN: 84-393-1296-2

Obra que respon a una necessitat de divulgar les possibilitats que Catalunya ofereix a tots aquells que senten la inquietud de conèixer amb detall, i des d'una òptica esportiva, la realitat natural del país. Està organitzada segons un criteri geogràfico-comarcal, escollint els cims més significatius de cada comarca. De cada punt en descriu l'itinerari d'accés i els llocs singulars els il·lustra amb mapes i fotografies.

ADHOC. Verificador ortogràfic de català
Programa d'informàtica educativa
Barcelona 1989.
PVP 2.500 ptes.

Conjunt de dos disquets i el fullet explicatiu corresponent, en un estoig, que constitueix un programa informàtic d'ajut a la verificació de textos en català. Permet verificar l'ortografia de pantalles de text des d'un punt de vista lexicogràfic, i en part, sintàctic, però no semàntic.

Catàleg de monuments i conjunts històrico-artístics de Catalunya
PVP 5.500 ptes.

Catàleg que compta amb dos grans blocs d'informació. El primer inclou una notícia històrica, gràfica i bibliogràfica dels monuments declarats històrico-artístics; el segon comprèn els monuments, paratges pintorescos, conjunts naturals d'interès cultural i els museus declarats monuments.

Els Segadors. Himne Nacional de Catalunya
per Oriol Martorell, Salvador Pueyo i Josep Massot
Barcelona 1983. ISBN: 84-500-8437-7
PVP 1.200 ptes. 25×19 cm. Pàg.: 78.

Origen i història del text i música d'un himne dens de significat per a tots els catalans.

El Palau de la Generalitat de Catalunya
per Joan Ainaud
Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions
Col. "Som i serem", 2
Barcelona 1988. ISBN: 84-393-1046-3
ISBN: 84-3993-1045-5 per a l'edició en francès i alemany
PVP 6.500 ptes. 32×24 cm. Pàg.: 300.

Obra il·lustrada que relata els orígens històrics del Palau de la Generalitat (i les seves seus representatives a Girona, Tortosa, Tarragona, etc.) i les vicissituds per les quals ha passat durant cinc segles. Constitueix alhora la memòria del seu procés arquitectònic, del seu patrimoni artístic, del seu mobiliari. El component gràfic, absolutament inèdit, és molt significatiu: s'hi apleguen 500 il·lustracions. Resum, al final, en castellà i anglès per a un volum, i en francès i alemany per a un altre.

Els olis de Catalunya i la seva cuina
per Jaume Ciurana i Llorenç Torrado
Barcelona 1981. ISBN: 84-500-4410-3
PVP 1.800 ptes. 27×20 cm. Pàg.: 192.

Aprofundeix les velles i íntimes relacions que sempre hi ha hagut entre la humanitat i l'oli d'oliva i, al mateix temps, posa a l'abast del lector tota una sèrie de coneixements sobre l'oli en general i especialment sobre els olis catalans que, sens dubte, li seran de gran utilitat.

Catalunya. Un país mil·lenari
per Josep-Maria Puigjaner
Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions
Barcelona 1989. ISBN: 84-393-1146-X
ISBN: 84-393-1147-8 per a l'edició en castellà
ISBN: 84-393-1149-4 per a l'edició en anglès
ISBN: 84-393-1151-6 per a l'edició en francès
ISBN: 84-393-1148-6 per a l'edició en alemany
ISBN: 84-393-1150-8 per a l'edició en italià
PVP 700 ptes. 21×11cm. Pàg.: 94.

Presentació d'una panoràmica global de Catalunya en tres temps: passat, present i futur. El passat descriu la identitat del país prenent com a eixos la llengua, la cultura, la ciència i el catalanisme històric. El present n'examina les institucions, el perfil econòmic i les coordenades culturals. El futur situa el punt de mira en el nou horitzó de l'Europa comunitària. Llibre per tenir una sèrie de dades essencials en la identitat del país.

Catalunya
per M. Ibáñez Escofet, J. M. Ainaud de Lasarte i A. Carabén Ribó
Barcelona 1987. 4ª edició ISBN: 84-393-0007-7
ISBN: 84-393-0008-5 per a l'edició en castellà
ISBN: 84-393-0010-5 per a l'edició en anglès
ISBN: 84-393-0009-3 per a l'edició en francès
ISBN: 84-393-0011-5 per a l'edició en alemany
ISBN: 84-393-0511-7 per a l'edició en italià
PVP 1.200 ptes. 26×21 cm. Pàg. 94.

Profusament il·lustrat en color, ofereix una presentació de les característiques geogràfiques, històriques, culturals i econòmiques de Catalunya.

Si desitgeu rebre llibres contra reembossament, empleneu la butlleta.
Es carregaran les despeses de tramesa.

Nombre d'exemplars i títol

Nom i cognoms

Adreça

CP i població Telèfon

Generalitat de Catalunya
E. A. del Diari Oficial i de Publicacions
Llibreria

Rambla dels Estudis, 118
08002 Barcelona
Telèfon (93) 302 64 62*

Data

Signatura

JOSEP TRUETA, CATALÀ UNIVERSAL

Per FRANCESC VINYALS*

El doctor Josep Trueta, en "Pep" per als parents i amics, va ser una de les personalitats catalanes que no va poder acabar de realitzar-se al seu propi país per culpa de les circumstàncies. Ni tan sols a l'hora de la seva vellesa, quan, ja jubilat, somniava en crear a Barcelona una Fundació que menés cap endavant les seves investigacions.

Milers de ferits per les bales o la metralla no van morir de gangrena a la guerra civil espanyola, a la guerra mundial o a les de Corea i de Vietnam, per la presència del doctor Trueta o gràcies a l'aplicació de les seves experiències, extraordinàriament benefactora.

Nascut l'any 1897 al barri barceloní del Poble Nou, va fer la carrera de medicina a Barcelona, després de deixar la pintura. L'any 1921 començà a treballar com ajudant del doctor Corachan, una eminència al costat de la qual va adquirir gran experiència en la cirurgia de les extremitats. Va ser professor de la Facultat i va dirigir els serveis de cirurgia de l'Hospital General de Catalunya, avui de Sant Pau, a partir de l'any 1935.

Prenent com a punt de partida uns assajos del nord-americà Winnet Orris per al tractament de les infeccions òssies, desenvolupà un mètode original per a combatre-les. La guerra dels anys 1936-1939 va oferir-li una extensa i tràgica ocasió d'ampliar i perfeccionar el seu sistema contra l'osteomielitis, aplicat al molt complexe quadre de les ferides que va haver d'intervenir. A Catalunya va tractar personalment més de mil ferits, i solament sis s'ha comprovat que hagin mort. Es calcula que més de 120.000 soldats van beneficiar-se del seu tractament.

La seva tècnica per a evitar la gangrena, especialment derivada de les ferides de guerra està basada en cinc principis: operar tan aviat com sigui possible; netejar-la i fregar-la amb aigua i sabó, com fa el cirurgià quan es renta les mans; obrir amplament tota la zona malmesa per la bala o l'explosió; penetrar els teixits i treure tot allò que és mort o desvitalizat, de mica en mica, amb detall, amb una precisió gairebé microscòpica; no tancar mai aquestes ferides: deixar-les obertes, posant-hi damunt una gasa seca, fina, i taponat amb cotó o gasa absorbent; i, finalment, immobilitzar enguixant.

Aquest, llavors, revolucionari sistema en traumatologia fou clarament explicat en l'estudi "Tratamiento de las heridas de guerra" a la "Revista de Cirugía", de Barcelona, l'any 1936 i més tard en català i en forma de llibre amb el títol de "El tractament de les ferides de guerra" (Barcelona, 1938), del qual ja se'n publicà l'any següent la primera de les sis edicions que han sortit en anglès.

L'any 1939 el doctor Trueta, acompanyat de la seva família, emprèn el camí de l'exili. De seguida es lliurà del terrible camp de concentració d'Argelers per una invitació urgent cursada pel "Foreign Office" britànic, per tal que anés immediatament a Londres a donar-hi una conferència sobre el tractament de les ferides de guerra durant els bombardejos de Barcelona. En acabada la conferència, el fundador de l'hospital del Nuffield Orthophaedic Center, de la Universitat d'Oxford, doctor Girdlestone, el va invitar a passar un cap de setmana a Oxford, a visitar el seu hospital. Un cap de setmana que va durar vint-i-set anys!

Josep Trueta s'establí a Oxford. Començà treballant com ajudant de la càtedra d'ortopèdia i cirurgia. La Societat Britànica d'Ortopèdia el nomenà Membre d'Honor l'any 1940. Al cap de tres anys publicà "Principles and Practice of War Surgery", editada a Buenos Aires en castellà l'any següent. El seu sistema de guariment obert per evitar la gangrena fou adoptat en gran escala pels exèrcits aliats i va salvar milers de vides i a molts milers els va lliurar d'una invalidesa que, anys enrera, hauria estat inevitable. Un bon nombre dels 225.000 soldats britànics i dels 112.000 francesos que es van salvar en la batalla de Dunkerke que presentaven ferides i fractures particularment greus, foren enviats a Oxford per tal que els guarís el doctor Trueta en persona. D'entre tots ells, solament hi va haver un únic cas d'amputació inevitable i cap d'invalidesa o mort. Cal recordar que durant la primera guerra mundial només els morts per gangrena representaven el divuit per cent dels ferits. En la guerra de Vietnam, on també es va poder aplicar el mètode Trueta, el tant per cent va ésser únicament del 0,16.

Malgrat tota la seva feina a Oxford, el doctor Trueta no oblidava pas el seu país. L'any 1941 va escriure el llibre "The Spirit of Catalonia", publicat l'any 1946 en anglès, el 1950 en català a Mèxic, i en castellà l'any 1989, també a Mèxic. L'any 1946 la BBC de Londres li va proposar de tenir cura d'unes emissions en català, de les quals va encarregar-se durant deu anys. Va participar en la càtedra de català de la Universitat d'Oxford, i per la seva influència es va fundar l'Anglo Catalan Society, que ha arribat als nostres dies plena d'activitat.

Acabada la guerra mundial la seva carrera va continuar cap endavant. L'any 1948 va ser nomenat catedràtic titular de cirurgia i ortopèdia a Oxford, anant en augment constant la seva beneficiosa influència docent, formant tota una generació d'especialistes.

L'aportació del doctor Trueta a l'estudi de la medicina consisteix en dues contribucions encara més rellevants que l'esmentada. La primera és el seu estudi sobre la circulació renal, el funcionament del ronyó i les seves malalties. L'altra és la investigació sobre la formació i el creixement dels ossos.

La importància d'aquesta segona contribució explica que gairebé totes les societats d'ortopèdia i traumatologia l'hagin nomenat Membre d'Honor. El descobriment de la doble circulació renal fou el motiu pel qual va ésser proposat diverses vegades per al Premi Nobel de Medicina, però no tenia cap possibilitat de guanyar-lo perquè el treball l'havia signat conjuntament amb tots els seus col.laboradors. Però això dóna idea de la importància que va desvetllar aquell treball.

A Oxford mateix, i gràcies a la munificència d'un milionari, va organitzar el "Nuffield Ortopaedic Center", pedagògic i coordinador de serveis d'un ampli conjunt d'establiments assistencials.

"Jo he conegut la guerra damunt la taula d'operacions, i faria qualsevol cosa per tal que el dia de demà els meus néts

no tinguessin l'experiència d'una tragèdia com aquella". (Josep Trueta, pels voltants de 1950).

"Degut a la meva formació ambiental, he estat educat en la filosofia liberal i el fet de dedicar-me a la investigació biològica, posteriorment ha accentuat la meva convicció que el progrés solament s'assoleix com a fruit de la confrontació entre idees i ideals contraposats. Per tal motiu no crec en la validesa de qualsevol sistema d'ordenació polítiico-social que no es fonamenti en la llibertat d'informació, de discussió i d'ordre admès, és a dir, acceptat com a principi." (J. Trueta, "La Vanguardia" 6-V-76).

"La catalanitat de Josep Trueta traspuà en totes les seves activitats socials o polítiques. Ell i Pau Casals han estat els millors ambaixadors de Catalunya. Es pot dir que tothom que el conegué a l'estranger, no solament acabà per saber que ell era català sinó què representava Catalunya. En la intimitat era un home afable, que sempre cercava l'ambient familiar. En companyia de la seva esposa, Amèlia, compartiren les peripècies de la guerra i d'un llarg exili." (Antoni Trias, "Avui" 12-II-77).

"Desde luego que el hecho de que difiera del criterio del señor Suárez sobre la utilidad del catalán para la ciencia no hubiera justificado mandarle esta carta. Lo que me impulsa a hacerlo es el hecho de que D. Adolfo Suárez, presidente del gobierno, al que consideramos sinceramente ocupado en transformar sin derramamiento de sangre el Estado español de totalitario en una democracia europea occidental, pueda encontrar idiota que se le pregunte si podrá cursarse el bachillerato en catalán o en vasco. ¿Qué democracia sería la que permitiese al Jefe del Gobierno autorizar o suprimir la enseñanza de los niños en la lengua de sus padres? Es únicamente a éstos a quienes incumbe decidir el proceso educativo de sus hijos. De otra manera no hubiéramos salido del molde totalitario que nuestro rey D. Juan Carlos se ha comprometido en erradicar de los pueblos de España" (Fragment de la carta de Josep Trueta a Adolfo Suárez, "La Vanguardia" 1-IX-76).

"Qualsevol sistema d'ordenació política-econòmica que es vulgui establir a Catalunya caldrà que respecti la nostra naturalesa. No puc assegurar ara si ja és factible una organització federal de tot el territori espanyol, o bé si cal passar per les etapes de creixement que van des

FOTO: FRANCESC VINYALS

Monument a Josep Trueta. Barcelona 1990

d'un règim especial a l'Estatut que Catalunya votà lliurament i fou acceptat, amb modificacions, per les Corts Constituents de la darrera República. De fet, nosaltres hem estat una república coronada pels nostres comtes, primer, i pels seus descendents com a reis d'Aragó, després". (J. Trueta, 6-V-76).

L'episodi Trueta evoca un trist capítol de la nostra història: la guerra civil. Però també els esforços d'un home de mèrit per atenuar-ne les conseqüències. Moltes vides, moltes cames i braços, es van poder salvar gràcies a la seva tècnica de cura seca, de la mateixa manera que després se salvaren les víctimes d'altres guerres.

La relació dels títols de les publicacions mèdiques del doctor Trueta, de les conferències pronunciades, dels congressos en què participà, de les condecoracions rebudes, dels nomenaments que li foren atorgats en el curs de la seva vida, fora interminable. Només com a mostra esmentarem alguns dels més importants des que tornà a Catalunya: "Nuffield Professor Emeritus" d'Ortopèdia a la Universitat d'Oxford (1966); Membre Honorari de l'Acadèmia de Cirurgia de Barcelona (1967); Premi Virgili de la Societat Catalana de Cirurgia (1969); Premi Sant Martí, d'Or, de Barcelona,i Membre d'Honor de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (1970); Membre de l'Institut d'Estudis Catalans i Soci d'Honor del Col.legi de Metges de Girona (1972); Medalla d'Or a la Vocació (Barcelona) i Membre d'Honor de la "Eastern Orthopaedic Association" (Filadelfia) (1973); la Clau de la Ciutat de Barcelona i Membre d'Honor de la "Sociedad Andaluza de Ortopedia y Traumatología" (1974); "Fellow" d'Honor de la "British Orthopaedic Association", "Doctor Honoris Causa" de la Universitat Autònoma de Barcelona i Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona (1976); "La Gran Cruz de Carlos III (1977); Medalla d'Or de Sant Jordi de la Diputació de Barcelona (pòstuma) el mateix any, Premi d'Honor Jaume I (pòstum). En total pertanyia com a Membre a setze societats mèdiques d'arreu del món; era Membre d'Honor de vint-i-tres d'aquestes societats; Doctor Honoris Causa de sis Universitats; li foren atorgats, entre d'altres, els nomenaments de "Cavalier de la Legion d'Honneur", "Comandant de l'Ordem Nacional do Cruzeiro do Sul", "Oficial de la Legion d'Honneur", etc.; i publicà 187 articles (fins a 1967) (sol o en col.laboració) i 21 llibres (sol o en col.laboració).

A la nau gòtica de Santa Maria del Mar de Barcelona, en el darrer adéu al professor Josep Trueta, mort el 19 de gener de 1977, es van confondre els cors de les persones de tota condició. Les paraules de l'abat Just Cassià de Montserrat varen estar acompanyades per la música de "El Cant dels Ocells" i el "Virolai". A la sortida de l'església, a la plaça de Santa Maria, envoltat per una bandera catalana, la gentada va desfilar cantant "Els Segadors" i "Adéu-siau". Sobtadament, en un balcó de la plaça, aparegué la Senyera, com homenatge íntim i espontani del sentir popular a l'home que havia consagrat la seva vida i tot el seu saber al servei de la humanitat.

"Tinc la satisfacció, ja al capdavall de la meva vida, de saber que, les investigacions que sota el meu tutelatge ha portat a cap el doctor Josep Viñas, gràcies a una beca que li vàrem aconseguir els amics de la Fundación Pascual Rodríguez, han confirmat la meva idea sobre l'origen de l'os —per la qual he lluitat tants anys—, i que, finalment, ha pogut ésser descrita i comprovada fins a convèncer-ne els altres. Massa tard per a mi, però espero que les generacions que em segueixen sabran treure els fruits que això, sens dubte, ha de donar al món". (Josep Trueta, 7 de gener de 1977). ■

* FRANCESC VINYALS, Vice-Secretari del Consell Directiu de l'Orfeó Català de Mèxic i col.laborador habitual de ROC —les seves fotografies il.lustren la majoria de les portades i pàgines de la revista— fou la traducció al castellà del llibre "L'Esperit de Catalunya" del doctor Trueta, publicat l'any 1989, per l'Orfeó, a Mèxic.

CLUB D'EMPRESARIS CATALANS DE MÈXIC

Conferència del senyor Josep Joan Pintó, el dia 3 d'octubre de 1990, organitzada conjuntament amb l'Orfeó Català de Mèxic. La presentació la van fer els presidents de l'Orfeó, senyor Ricard Escobedo i del Club d'Empresaris, senyor Ramon Praderas.

El senyor Pintó és president de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi i co-president, amb el senyor Joan Antoni Samaranch, de la nova Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona. Aquesta nova entitat, també anomenada la "GRAN CAIXA" és resultat de la fusió de les antigues "Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis" i de la "Caixa de Pensions i Mont de Pietat de Barcelona".

En assabentar-nos per mitjà del senyor Rafael Laguna, representant a Mèxic de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi, de la presència a Mèxic del senyor Pintó, el qual venia acompanyant la seva esposa —que oferia una exposició de les seves pintures en el Centre Asturià—, varem creure oportú demanar al senyor Pintó que ens donés els seus punts de vista i ens fes una anàlisi de les perspectives econòmiques actuals. El senyor Pintó acceptà ben de gust la nostra invitació i amb el seu parlar afable i bonhomiós va fer passar una estona ben agradable, educadora i interessant als nombrosos assistents.

Josep Joan Pintó a la Sala de Juntes de l'Orfeó. Amb ell, Ramon Praderas, president del Club d'Empresaris Catalans, Ricard Escobedo, president de l'Orfeó Català, Rafael Laguna, representant a Mèxic de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi, i Ulisses Juncà, empresari

El conferenciant es mostrà econòmicament liberal i ben partidari del joc obert de l'economia de mercat. Cal fer camí a l'equilibri que comporten l'oferta i la demanda —va dir— i limitar la intervenció estatal.

Tot recalcant les virtuts del poble català, ens considerà ponderats i amb clara visió universal. "A Catalunya sempre s'ha legislat de baix cap a dalt, fent cas a l'ús i els costums del poble. Per altra banda, estem acostumats a relacionar-nos amb altres pobles no solament veïns sinó també llunyans com els països americans".

Parlant de la nova Europa assenyalà tres fets transcendentals: la creació i culminació de la Comunitat Econòmica Europea; els canvis a l'Europa de l'Est i la crisi del Pèrsic.

Exaltà les quatre llibertats bàsiques que comporta la Comunitat: la lliure circulació de mercaderies, la també lliure transferència de capitals, la llibertat en la prestació de serveis professionals en qualsevol país, i la llibertat dels treballadors per escollir el lloc que els sembli més adient. Segons el senyor Pintó, aquestes llibertats ens portaran un autèntic sistema de majories que finalment es farà notar, de manera que ja no seran els governs estatals els qui regiran segons els sembli convenient, sinó que les regles de joc les marcaran tots i cada un dels homes i de les dones que "van al mercat" i amb la seva actuació conformen tendències macroeconòmiques que són el resultat de la combinatòria dels seus actes individuals.

Es referí també a les "polítiques de bloc" que es van formant arreu del món: "Anem —diu el senyor Pintó— cap a tres blocs geogràfics i econòmics que tindran, des d'ara, una forta influència "com a bloc", rebaixant en gran manera el paper de cada país com a entitat aïllada. Els tres grans blocs son Europa, Nord Amèrica, i Japó. Amb els darrers esdeveniments, Europa s'amplia més enllà del Mercat Comú i es perfila com un gran bloc continental. Nord Amèrica serà de fet la combinació dels tres grans països que la formen: Estats Units, Canadà i Mèxic." Assenyalà l'interès de moltes empreses espanyoles i europees per entrar al bloc nordamericà a través de Mèxic.

Per acabar, féu una referència al conflicte del Golf, explicant les seves conseqüències immediates sobre preus, borsa, etc. Per altra banda, també hi veu impactes positius, en especial pel que fa a l'estalvi d'energia i a la investigació i el desenvolupament de sistemes alternatius que poden fer molta falta en el futur.

Després de la magnífica exposició, s'establí un interessant i participat col·loqui, en el que el conferenciant, respongué totes les qüestions que l'heterogeni públic va plantejar. I al finalitzar, el nombrós públic assistent fou convidat, per cortesia de Freixenet de Mèxic, a un brindis amb cava Sala Vivé. Un acte comú amb l'Orfeó que complagué tothom. ■

Joan Ribas/Antoni Solà

EXCURSIÓ A LES HISENDES *PULQUERAS*

Un dissabte del mes de setembre sortíem de l'Orfeó per fer una visita a les hisendes *pulqueras* acompanyats d'una expositora de l'INAH, qui, durant tot el dia ens va anar explicant i fent comentaris sobre la que es va considerar *aristocracia pulquera* del segle XIX i que va reconstruir les hisendes com una demostració de poder econòmic i de posició social. Gairebé en totes elles s'hi troba una barreja d'estils: barroc, neoclàssic i gòtic, segons el gust dels hisendats de l'època i decorades amb elements molt luxosos —asiàtics en molts casos, francesos en altres.

Entrada de la "Hacienda de San Antonio Ometusco".

Per a totes aquestes hisendes, la construcció del ferrocarril l'any 1866, va tenir una gran importància perquè les va comunicar amb els principals mercats del *pulque* escurçant el viatge, que abans durava dies, i evitant problemes de conservació i de robatoris. Aquest mateix ferrocarril —anys més tard durant la revolució— va ser utilitzat per arribar-hi, destruir-les i fer desaparèixer sobretot les llistes de deutors de les *Tiendas de Raya*, pensant que així quedaven alliberats de tants anys d'esclavitud al ser treballadors *deudores*, de deutes que s'heretaven inclús de pares a fills.

Férem una parada en el poble de *San Juan*, al costat de les piràmides de Teotihuacan, per esmorzar en els portals del mercat, i després de passar per la població d'Otumba vàrem visitar l'ex-hisenda de *Soapayucan*, la qual, encara que mai va ser *pulquera*, compta amb més o menys els mateixos elements de construcció i val la pena de veure. Es del segle XVI reconstruïda a mitjans del XVIII. A la façana de la capella hi ha un Crist de manufactura filipina, ben diferent als que estem acostumats a veure a Mèxic.

Continuàrem, creuant la vall *d'Apan*, tota plena de nopals i *magueys* (atzavares) en una bonica combinació. La següent visita va ser a l'ex-hisenda de *Xala*, actualment habilitada com hotel. Allà vam admirar la construcció característica de quasi totes elles. Una gran portalada que dóna al pati, torres defensives per evitar els continus assalts de lladres i bandolers, i el *tinacal* on s'elaborava el *pulque*.
El *tinacal* era una gran nau amb la deguda ventilació i sempre arran de la casa dels propietaris, la qual estava voltada d'un bonic jardí. I la *calpanería* és a dir les cases dels treballadors, convertides ara en les habitacions de l'hotel. Hi havia la inevitable *Tienda de Raya*, aquesta particularment interessant perquè conserva encara els taulells i els prestatges de primers de segle, els quals li donen un gran encant. El tinacal és actualment el restaurant i les *trojes* o magatzems de gra, conservant les enormes columnes de fusta, s'han convertit ara en les sales d'estar. A fora hi ha el *jagüey* o estany per recollir l'aigua de pluja, voltat sempre de *pirules* ja que l'ombra d'aquests arbres evita l'evaporació de l'aigua. I no podia faltar la capella. La decoració en totes elles és neoclàssica d'acord amb el gust de l'època, i ens van fer notar que sempre els seients destinats als propietaris eren o bé en un altre nivell o bé en una situació lateral, perquè d'alguna manera no s'haguessin de barrejar amb la classe treballadora a l'oir missa.

D'allà sortírem en direcció a *Ciudad Sahagún*, i ens desviàrem abans d'arribar-hi per visitar San Antonio Ometusco, que és, podríem dir, l'exponent més extraordinari d'aquestes hisendes. Malgrat l'estat de destrucció en que es troba, s'hi pot apreciar encara la riquesa i l'esplendor de la seva època. Rajoles de Puebla i mosaics diversos decoren bona part de la façana, finestres, baranes i balustrades. Escultures fetes portar de França, entre altres una de les Tres Gràcies,

que hi ha en el jardí, i un Sant Antoni en el bell mig de la façana. Vàrem entrar a l'antic *tinacal* que és de grans proporcions i que està decorat amb pintures costumistes en bastant bon estat, on hi estan representats des d'una escena prehispànica del *pulque* fins les més modernes del transport a la Duana de la Ciutat de Mèxic: barriques, burrets, ferrocarril, etc. També hi ha una pintura de la Santa Creu, representació que es troba en tots els *tinacals* perquè el 3 de maig celebraven, amb una gran festa, el canvi de la Creu, considerat com a cosa de bona sort per a tot l'any. Cal fer esment en que l'elaboració del pulque tenia quelcom de ritual. Al bell mig de la nau hi ha la Caixa de Pagament, feta de barrots de fusta torneJada.

Abans de deixar *Ometusco*, aconseguírem que ens obrissin l'actual *tinacal* on vam poder veure les senzilles instal.lacions que es necessiten per l'elaboració del *pulque*: unes grans tines en les que hi aboquen l'aiguamel del *maguey*, a on, després de fermentar, es converteix en pulque. El poguérem tastar, això sí, bevent tots d'una mateixa *jícara* (mitja carbassa) que ens omplien directament de les tines. El *pulque*, begut allà, era bo i refrescant, i sortírem ben satisfets de la visita, encara que lamentant que no es faci una bona restauració d'aquesta hisenda, perquè quedés com a mostra del que van ser aquestes construccions en la seva època d'esplendor.

Havia arribat l'hora de dinar i ens dirigírem a l'aqüeducte de *Zempoala*, construït el segle XVI pel missioner franciscà *Fray Tembleque*, per a portar l'aigua des d'aquella zona fins a Otumba. Es diu que la gent de Zempoala va donar l'aigua dels seus brolladors i part de la mà d'obra a canvi de que els portessin religió i cultura. Com a mostra de la mà d'obra indígena, segons uns, o com a prova de la feina feta per cada treballador, segons altres, anaven marcant les pedres amb els símbols de cada poble o senyal del treballador. L'aqüeducte tenia una llargada de 44 kms i la seva construcció va durar 17 anys (1553-1570).

A la tarda i com a punt final de l'excursió vam visitar l'hisenda de Tecajete, amb les seves grans torres fortificades a l'entrada i situada al costat del volcà del mateix nom, al bell mig de camps de nopals i *magueys*. Aquesta hisenda està perfectament reconstruïda i decorada en estil colonial mexicà. S'hi trobaven els actuals propietaris, els quals, molt amablement, ens van permetre visitar patis i jardins, així com un petit museu que hi tenen, i el *jagüey*, totalment sec avui en dia perquè s'ha desviat l'aigua cap a la població. Allà veiérem també el començament o arrencada d'un altre aqüeducte. Finalment férem una breu visita a la capella i, tot sentint els comentaris d'una nena —la petitona de la família— que preguntava a quina hora marxaria tota aquella gent, ens acomiadàrem dels *hacendados* i retornàrem a Mèxic.

Els excursionistes en el pati de la "Hacienda de Xala".

Les "Tiendas de Raya" omnipresents en totes les Hisendes.

Abans que el *camión* (autobús) arribés a l'Orfeó, cantàrem tots plegats la cançó de l'adéu, tot fent promeses de tornar-nos a trobar en properes excursions. ■

Magdalena Úrsul

L'ORFEÓ CATALÀ DE BARCELONA A MÈXIC

A L'ENTORN DEL VIATGE

Els directius de l'Orfeó Català de Barcelona: Fèlix Millet, president; Marta Vallès de Millet, Jordi Casas, director, i Enric Alvarez, secretari, bescanvien presents amb Ricard Escobedo, president de l'Orfeó Català de Mèxic.

Fèlix Millet, Ricard Escobedo i Enric Alvarez en el restaurant per a socis

Sopar de confraternitat dels integrants de les dues masses corals

L'any 1991 (els cap-i-cues diuen que són de bona sort) serà un any inoblidable pels catalans de Mèxic i sobretot pels socis de l'Orfeó Català, ja que és la primera vegada en la història que un president de la Generalitat de Catalunya visita Mèxic en forma "oficial", i a més no ve de l'exili o de la clandestinitat sinó que ve de Catalunya, ve de Barcelona, seu del govern català, i ho fa durant el període del seu mandat.

La visita del president de la Generalitat —a la que dedicarem els següents fulls— a part de la importància que té per si mateixa, és molt important també per la quantitat i sobretot la qualitat de la gent que l'acompanya. Consellers, funcionaris, tècnics, intel.lectuals, empresaris, artistes, grups musicals... i l'Orfeó Català de Barcelona.

La vinguda a Mèxic de l'Orfeó Català, és per a nosaltres, socis i cantaires de l'Orfeó Català de Mèxic, molt important, perquè amb la seva presència a la nostra Casa, la Nova Llar, i cantant conjuntament amb la nostra Massa Coral, creiem que culmina un somni. Un somni que potser no podien imaginar els nostres antecessors quan van fundar l'Orfeó Català.

No sabem, ni sabrem mai (i personalment no li donem massa importància) si els fundadors del nostre Orfeó Català tenien present l'homònim de Catalunya —fins el 19 d'abril de l'any 1958 no se li afegí de Mèxic—, o si li posaren el nom d'Orfeó perquè així s'anomenaven a Europa, des de mitjan segle XIX, molts cors i associacions de cantaires, i Català perquè catalans eren els fundadors i catalanes les cançons que cantaven. El que sí sabem és que les dues entitats, una a Catalunya, Europa, i l'altra a Mèxic, Amèrica, han superat amb escreix les previsions dels fundadors.

Quan l'any 1891 dos joves i inquiets deixebles del gran músic i mestre que fou Felip Pedrell —Lluís Millet, 24 anys i Amadeu Vives 20— (esperonats per la qualitat demostrada pels orfeons estrangers que participaren l'any 1888 en el concurs organitzat a Barcelona amb motiu de l'Exposició Universal) fundaren l'Orfeó Català, no podien sospitar que aquella coral esdevindria amb els anys el Germà Gran dels orfeons i dels cors que canten arreu del món en català. I encara menys podien pensar que l'orfeó que crearen per "cantar amb perfecció tota classe de composicions corals", com diu el secretari en la primera memòria anyal de l'entitat, esdevingués, per la seva actuació musical, cívica i patriòtica l'espill —l'any passat l'Orfeó Català fou guardonat amb el Premi d'Honor Jaume I a Entitats— en el que s'emmirallen les agrupacions catalanes d'arreu del món.

I, l'any 1906, quan una colla d'homes —fins molts anys després no s'incorporaren dones a la Massa Coral— fundaren l'Orfeó Català de Mèxic, poc podien pensar que aquella associació creada només per a cantar i recordar, plegats, les cançons de la terra, acabaria donant nom a tota una entitat, i que aquesta entitat —i ho diem orgullosament en homenatge als homes i dones que ho han fet possible— ha estat "un fogar de cultura catalana" com diu la Generalitat de Catalunya, el 25 de setembre del 1986, en el decret de concessió de la CREU DE SANT JORDI a l'Orfeó Català de Mèxic, i "un dels més constants reivindicadors de les llibertats nacionals i un difusor a Mèxic i a tot Amèrica de la nostra cultura."

Aquest paral.lelisme en l'actuació cívica també es produí —parlem, ai las, en temps passat— en les actuacions musicals. Però encara que avui en dia els vint-i-tants cantaires que integrem l'orfeó de Mèxic estem molt lluny del renovat orfeó de Catalunya, estem al corrent del moment d'expansió del nostre Germà Gran. Sabem de les obres de remodelació del Palau de la Música Catalana, seu de l'Orfeó des de 1908, que han fet del "Palau" una de les millors sales d'Europa per a concerts, recitals, congressos, convencions, recepcions, etc.; de la renovació de la plantilla del Cor Gran (l'edat mitjana dels cantaires és actualment de 25/26 anys); dels magnífics planters que són els Cors Infantil i Juvenil; de la qualitat del Cor de Cambra, i del professionalisme de l'Orquestra de Cambra del Palau.

Al donar la benvinguda i a la vegada el comiat al degà dels orfeons catalans, volem deixar constància de l'emoció de tots els catalans de Mèxic de poder rebre i sentir els nostres "tocayos". Els felicitem per la magnífica actuació a la Sala Nezahualcóyotl (¡Gràcies mestre Casas per la teva invitació a participar-hi, pels cantaires de Mèxic haver actuat "acompanyats" de l'Orfeó Català és un honor que mai no oblidarem!), i els desitgem —enguany que celebren, que celebrem, el primer centenari de la seva fundació— tota mena de benaurances i els encoratgem a seguir essent per molts cents d'anys més els capdavanters dels cantaires catalans.

EL CERTIFICAT INTERNACIONAL DE CATALÀ

Un fet constant en l'actuació del president de la Generalitat ha estat la seva preocupació per la llengua catalana. Quan Jordi Pujol vingué a Mèxic l'any 1980, el llavors candidat a la presidència de Catalunya, en exposar el seu programa de govern ja recalcà que un lloc primordial l'ocupava la defensa de l'idioma català, i mentre altres formacions polítiques posaven més interès en qüestions prou legítimes: finançament i traspasos de competències al govern autònom, crear i potenciar una policia catalana. . ., ell i la coalició de la que n'era líder feien més èmfasi en el desenvolupament de la televisió catalana i en l'ensenyament del català i en català.

Pel que fa a la televisió catalana TV3 és una emissora que dia a dia va en augment i de TV33, la segona cadena catalana, ni ha prou en dir que potser l'enfrontament més important entre el govern de Catalunya i el d'Espanya fou per la seva posta en marxa. (Malgrat els esforços del govern de Madrid per a impedir-ho: clausura d'instal.lacions, boicot a les emissions, etc., el govern de la Generalitat va reeixir en la seva empresa).

I de la seva preocupació per la llengua catalana, només cal fer notar que quan Jordi Pujol fou elegit president, un dels primers actes de govern fou crear la Direcció General de Política Lingüística, DGPL dependent del Departament de Cultura, la qual, entre altres comeses: normativa, assessorament. . . té l'encàrrec d'elaborar els programes i la convocatòria d'exàmens de llengua catalana per aprenents no residents als Països Catalans que vulguin obtenir el Certificat Internacional de Català, CIC.

El CIC fou creat pel departament de Cultura de la Generalitat l'11 de febrer d'enguany, després d'una primera convocatòria experimental efectuada en quatre ciutats europees, per tal d'estimular i premiar d'una manera oficial l'aprenentatge del nostre idioma en el món. La Generalitat de Catalunya ja ha sol.licitat que el CIC sigui reconegut per la "International Certificate Conference ICC, però aquest organisme va acordar a final de 1988 que durant dos anys no es crearien nous certificats d'altres llengües, d'altra banda però "cal assenyalar que el certificat internacional de català disposa ja d'un ampli reconeixement internacional", copiem de *Notícies de la Generalitat* (març 1991, p. 10/11), "com a conseqüència de la seva condició de membre fundacional d'ALTE, associació europea creada l'any passat a Barcelona per agrupar els principals organismes que expedeixen certificats internacionals de llengua."

L'Ordre del conseller de Cultura estableix tres nivells diferents de certificats: bàsic, llindar i suficient. L'objectiu principal del CIC es garantir que l'aprenent ha assolit un grau de competència de la llengua catalana, oral i escrita, que li permet d'entendre, comunicar-se i participar en converses i situacions de la vida quotidiana que es *desenvolupin a velocitat normal.*

L'examen, a nivell de certificat, consta de 5 àrees: comprensió lectora, expressió escrita, comprensió oral, gramàtica i vocabulari, i expressió oral. La durada total és de 3 a 4 hores (depèn del nombre d'alumnes i d'examinadors) incloent-hi 30 minuts de descans entre l'àrea d'expressió escrita i la de comprensió oral.

Coincidint amb el viatge del president Pujol, es desplaçaren a Mèxic Carles Duarte i Montserrat —Cap del Servei d'Assessorament Lingüístic de la DGPL— i Ramon Font i Casas —Tècnic d'Avaluació de la mateixa dependència— per a prendre examen als candidats a obtenir el certificat.

Examinands i examinadors posen per a la càmera. D'esquerra a dreta: Rosa Castillo; Elena Escalona; Anna Mallol; Rafael Montaño; Ramon Font, Tècnic d'Avaluació; Carles Duarte, Cap del Servei d'Assessorament Lingüístic; Antoni Solà i Francesc Vinyals, observadors; Maite Mallol, Alicia Rueda, mestra, Luis Tavera; Sandra Young, i Sergio López

Lara Francino; Antoni Solà; Rosa Garcia, Tècnic del Gabinet de Didàctica; Francesc Vinyals; Alícia Rueda, i Ramon Palazón en un moment del curs sobre noves tècniques educatives.

S'examinaren vuit aspirants —Rosa Castillo vídua de Cabruja, Elena Escalona de Romagosa, Sergio López, Anna Mallol de Folch, Maite Mallol, Rafael Montaño, Luís Tavera i Sandra Young—, preparats per la mestra Alícia Rueda i el professor Ramon Palazón. Els resultats dels exàmens no se sabran fins d'aquí 45 o 60 dies, ja que les proves s'envien a Catalunya on tècnics de lingüística, ajudats d'ordinadors, fan l'avaluació, en donen els resultats, i quan correspon expedeixen el certificat acreditatiu.

La convocatòria de Mèxic és la primera que es fa —llevat de l'experiència europea— d'ençà que fou creat el CIC (per tal els examinands que "passin" les proves a més a més d'ésser els primers titulats americans ho seran també mundials), però el Departament de Cultura te previst de fer-ne pròximament a Montevideo, Madrid, Perpinyà, Tolosa, Lió, París, Brussel.les, Nàpols, Frankfurt i Londres.

Una altra activitat que va portar a cap la DGPL, fou un curs intensiu de formació per a professors de català. La senyora Rosa Ruiz i Alegret —Tècnic del Gabinet de Didàctica— fou l'encarregada d'impartir el curs de formació i d'actualització de tècniques d'ensenyament de català. El curs recull la metodologia més moderna per a l'ensenyament de llengües, i va molt lligat a les proves que els estudiants de català han de passar per a obtenir el CIC.

Tingué una durada de 6 dies i fou seguit per —Pilar Francino, Ramon Palazón, Alícia Rueda, Antoni Solà i Francesc Vinyals—. La senyora Ruíz completà les lliçons amb exemples i pràctiques de tècniques d'ensenyament tan distretes i interessants, que, tanmateix, fan de l'aprenentatge d'una segona llengua una agradable reunió social.

CONFERÈNCIES CATALANES

L'intens programa preparat pel Departament de Cultura, incloïa una sèrie de conferències relatives a la llengua catalana, les quals es realitzaren a l'Aula Magna de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic, UNAM, sota el títol genèric de Conferències Catalanes.

La primera "La llengua catalana avui", l'havia de pronunciar el senyor Miquel Reniu i Tresserras, Director General de Política Lingüística però, per absència de l'autor que no va poder traslladar-se a Mèxic, fou llegida pel senyor Carles Duarte, cap del Servei de la DGPL.

L'autor va fer una documentada exposició de la llengua catalana a Espanya, d'on féu una breu història i un petit repàs de les vicissituds de la llengua (i dels catalans) sota el règim franquista, assenyalant que una de les reivindicacions més sentides dels catalans fou el restabliment de les institucions autonòmiques i el del català com a llengua oficial. Digué que en l'actualitat el català és la llengua oficial junt amb el castellà a *Catalunya*, a les *Illes Balears* i, amb la denominació de valencià també ho és a la *Comunitat Valenciana*. Afegí que el català és l'única llengua oficial en el *Principat d'Andorra*; que també és la llengua pròpia, però no oficial, de *La Franja* més oriental del territori aragonès; de l'anomenada *Catalunya Nord* (sud de França), i de la ciutat de *l'Alguer* a l'illa de Sardenya (Itàlia).

Va citar la recent aprovació pel Parlament Europeu de l'informe Reding sobre la llengua catalana i la resolució d'aquella cambra parlamentària referent a la publicació, difusió, inclusió i utilització del català en diferents àmbits, que fa que la nostra sigui l'única llengua que, no essent oficial en el conjunt d'un estat membre, ha assolit un reconeixement institucional d'aquest tipus a nivell europeu. Va continuar parlant sobre el projecte de construcció de la nova Europa i donà a l'auditori estadístiques recents que senyalen una xifra de sis milions de persones que parlen català i de nou milions que l'entenen.

Féu referència a la riquesa i l'interès de la producció literària en llengua catalana, i va recordar els presents que actualment s'està commemorant el cinc-cents aniversari de la primera edició del Tirant lo Blanc obra de la que "Cervantes dice en El Quijote —digué l'autor— que «por su estilo, es éste el mejor libro del mundo» y de la que Mario Vargas Llosa afirma que «se trata de una de las novelas más ambiciosas y, desde el punto de vista de la construcción, quizás la más actual entre las clásicas»". El senyor Reniu donà les xifres de llibres editats en català —4447 l'any 1990—, i, referides solament a Catalunya, va presentar d'una manera àmplia les dades més significatives en els diferents àmbits d'ús de la llengua catalana: ensenyament, mitjans de comunicació de masses i producció cultural.

El senyor Miquel Reniu, per boca de Carles Duarte, va acabar la conferència amb unes consideracions sobre la situació actual i sobre les perspectives de futur de la llengua catalana. Va assenyalar que el procés de normalització lingüística exigeix una acció decidida i responsable de govern, però també requereix el compromís de tots els ciutadans.

La segona conferència "Origen i evolució de la llengua catalana", fou a càrrec, també, del senyor Carles Duarte i Montserrat. El conferenciant, aquesta vegada en nom propi, va presentar els aspectes més rellevants de la història de la llengua catalana.

Començà explicant que el català, com succeeix en les altres llengües romàniques, té les seves arrels en el llatí i per tant en la família de llengües indoeuropees. Però —indicà tot seguit el conferenciant— s'ha de destacar la importància decisiva de l'acció del substrat, es a dir de les llengües que es trobaren els romans quan s'establiren en el territori que avui ocupa Catalunya. Fent gala d'una gran erudició, no gens ostentosa però, el senyor Duarte seguí la conferència fent una completa exposició de la llengua catalana des de l'any 900 a.C. fins els nostres dies.

(Fer, encara que fos breu, un resum de tot el que explicà Carles Duarte està fora de les nostres possibilitats i molt lluny de la nostra capacitat, però com que creiem que conèixer la llengua que parlem és una qüestió fonamental pels catalans, demanem a l'amic Carles Duarte la seva col.laboració perquè orienti i transmeti els seus coneixements als catalans de Mèxic. Tot i demanant-li perdó per l'atreviment, posem les pàgines de ROC a la seva disposició, i fem extensiva la invitació als il.lustres personatges que vingueren a Mèxic, perquè, en la forma que digui: article, conferència, lliçó, etc., publiquem tot el que vulgui enviar-nos sobre un tema que —no ens cansarem de repetir-ho— és tan fonamental per nosaltres.)

La tercera conferència "La Lingüística catalana avui", la pronuncià Sebastià Serrano, professor de lingüística general a la Universitat de Barcelona. El professor Serrano va començar assenyalant la importància que, en els treballs lingüístics que es fan a Catalunya, té el procés actual de normalització lingüística i la transcendència de les aportacions que hi han fet i que hi han de fer els investigadors i els professors de lingüística. També va posar en relleu algunes de les noves línies de treball de què s'ocupa i en què s'interessa la lingüística catalana actual: intel.ligència artificial i altres.

La conferència va ser seguida per un torn de preguntes per part dels assistents que va permetre de constatar l'interès de professors i estudiants de la UNAM per les matèries objecte de la conferència del professor Serrano.

Sebastià Serrano, Montserrat Gall, Marta Ros i Llorenç Oliart en el còctel de cloenda de les Conferències Catalanes.

Alex Susanna, Ricard Escobedo i Carles Duarte durant el recital de poesia.

Alex Susanna, professor de literatura catalana a la Universitat de Tarragona, fou qui tancà el cicle de conferències catalanes organitzat per la UNAM, conjuntament amb l'Orfeó Català de Mèxic i la Direcció General de Política Lingüística. A la UNAM, Susanna pronuncià la conferència "La Poesia catalana en el segle XX", i a l'Orfeó féu un recital de poesia.

A MÈXIC

El conferenciant començà dient que parlaria dels quatre poetes catalans —Carner, Foix, Riba i Espriu— que considera més importants d'aquest segle, i l'obra llur, digué el senyor Susanna "bien puede parangonarse con la de los mejores poetas de literaturas como la inglesa, la francesa, la castellana, la americana, la mexicana, la alemana, la italiana o bien la griega." i, continuà "Para ello estableceré (. . .) nexos entre unos y otros, e insertaré su obra en el contexto de la lírica universal"

Alex Susanna féu una amplia exposició de l'obra dels quatre poetes esmentats indicant les obres cabdals de cadascun i assenyalant-hi les virtuts: "Aquesta obra (Josep Carner, *Poesia*, 1957.), esdevinguda de seguida un clàssic, ha exercit una constant fascinació entre els seus nombrosos lectors, així com un incessant magisteri sobre tots els poetes catalans d'aquest segle" digué Susanna del volum que presenta l'obra completa de Josep Carner, revisada i depurada pel mateix autor i ordenada per temes.

I, referint-se a J.V. Foix, el conferenciant indicà que el seu cas, com el de Carner, és excepcional, encara que en un altre sentit. "En primer término, porque su obra no puede tener seguidores (sí los tiene la de Carner). No se puede escribir influenciado por Foix sin ser Foix" digué Susanna, citant Anthony Burgess, i seguí parlant del poeta assenyalant que en l'obra de Foix es donen cita dos trets difícils de conciliar: tradició i avantguarda i això produeix un efecte literari únic i sorprenent. Alex Susanna va acabar la referència a Foix dient que "El argumento esencial de su obra (. . .) se manifiesta sobretodo en la múltiple dualidad que caracteriza toda su obra: una intercomunicación constante entre el mundo figurativo y el mental, lo real y lo ideal, el sueño y la vigilia, razón y locura, novedad y antigüedad"

Alex Susanna en referir-se a Carles Riba indicà que el poeta era essencial en la literatura catalana, la qual no seria la mateixa sense l'obra d'un poeta que resultà "revolucionari" per a la literatura del país. Explicà que Riba, des d'un principi, fou un "intel.lectual" de professió i que això el portà a la realització de treballs en els que es barrejaven la necessitat i la vocació: traduccions dels clàssics (la traducció que féu Riba de *l'Odissea*, digué el senyor Susanna, està considerada una de les més exactes i eficaç); de textos bíblics; d'autors moderns, i també va cultivar la crítica literària. Riba, seguí el conferenciant sempre va tenir fama d'ésser un poeta difícil, això, segons Susanna, fou perquè "En cada poema, Riba quería reducir su experiencia humana y vital a lo esencial; cada poema tenía que ser el poema absoluto"

Finalment el conferenciant va parlar de Salvador Espriu. Explicà que els poemes cívics d'Espriu foren musicats per cantautors en plena dictadura, la qual cosa féu que Espriu fos projectat més enllà del petit cercle de lectors que tot poeta té. L'obra del poeta ha estat definida per Espriu mateix, digué el senyor Susanna, com una meditació sobre la mort. Continuà dient de Salvador Espriu que l'haver viscut el drama de la guerra civil quan estava en plena formació com a poeta, fou el que determinà que "una preocupación íntima, ligada a una historia personal, rezumara en su obra poética bajo la apariencia de una profunda reflexión ética y política." i que el tema de la pàtria i la "honda preocupación por el destino de Catalunya a partir de 1939" serien una traducció temàtica concreta d'un "registro de pensamiento anterior y originario: el miedo, la soledad, la desesperanza del hombre ante la funesta realidad de la muerte y la inescrutable historia del más allá"

Alex Susanna digué que per al desenvolupament de l'obra del poeta havia estat esencial "la perfecta assimilación i la influencia de sus lecturas". Per arrodonir l'explicació, i amb la cita va finir la conferència, Susanna citá Espriu: "Veamos lo que él mismo nos dice: «Con la lectura del Eclesiastés, las Cartas a Lucilio, la Divina Comedia, el Príncipe, el Discurso del Método, el Quijote, el Discreto y alguna novela policíaca, ya se tiene bastante para pasar, sin gritos existencialistas ni otras inadecuadas expresiones, esta triste vida»"

A l'Orfeó, Alex Susanna feu una sessió de lectura de poesia. Començà amb el llibre *"Palau d'hivern"* del que n'és autor, el qual és fruit de les experiències viscudes pel poeta durant l'any que visqué a Venècia, fent agudes observacions i exposant aspectes de la ciutat: fred, hostilitat. . . en els que pocs dels assistents —acostumats a veure Venècia com el lloc turístic per excel.lència— hi havien parat esment. Després el poeta va llegir alguns versos del llibre que li valgué el Premi Carles Riba de Poesia 1990 *"Les anelles dels anys"*. Acabada la sessió el poeta va passar força estona signant i dedicant exemplars d'ambdós llibres.

El públic va aplaudir el poeta

Ricard Escobedo, en nom de l'Orfeó lliure medalles commemoratives als conferenciants i tècnis que han participat en els actes culturals.

Com a cloenda oficial del cicle "Conferències Catalanes", l'Orfeó Català, amb la col.laboració de Freixenet de Mèxic, oferí un còctel en el que conferenciants, intel.lectuals i públic en general, alternaren i bescanviaren opinions. Més tard es va fer un sopar de comiat en el menjador íntim, en el qual es lliuraren medalles de reconeixement als participants en els actes culturals.

Antoni Solà

elle
BOUTIQUE

Centre Comercial "FORUM"
Avda. Carlemany, 36
LES ESCALDES
(PRINCIPAT D'ANDORRA)
Telèfon 21 7 06

En la seva escapada a Andorra...
RESTAURANT
LA PAELLA
CUINA CASOLANA
Avda. Les Escoles, 3. **Tel. 20927**
ESCALDES (Principat d'Andorra

MARQUET
Avgda. Carlemany. Botigues Molines. s/n. Tel. 20 7 22
ESCALDES - Principat d'ANDORRA

Hotel - Restaurant
Chalet del Golf
AL COR DEL PIRINEU
PUIGCERDA (Girona)
☎ 880 962 y 880 950

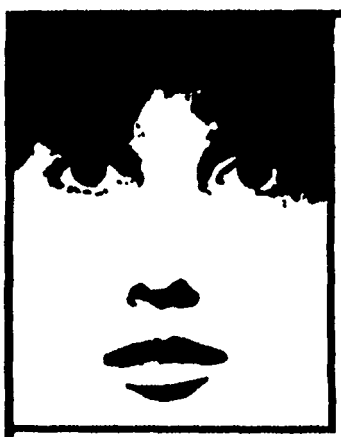
SOLCA
Lenceria
Centro Comercial Manen
Avda. Carlemany, 60-62
☎ 23 8 54 - ESCALDES
SOLER
Boutique
Avda. Carlemany, 34
☎ 20 0 42
ESCALDES - (Principat d'Andorra)

PASTISSER CONFITER
VIVES
ANDORRA LA VELLA • LES ESCALDES
Avinguda Meritxell, 84 Avinguda Carlemany, 80
Telèfon, 21 0 94 Telèfon, 21 2 11
ANDORRA LA VELLA LES ESCALDES
Plaça dels Co-princeps, 1
Telèfon, 21 6 92
LES ESCALDES
ADMINISTRACIO I OBRADORS:
C. Dolos Pujal, 8 Telèfon 20 5 88 ANDORRA LA VELLA

BENVINGUT SENYOR PRESIDENT

Amb aquesta cordial i familiar salutació, incubada en el cor de tots els catalans residents en terres mexicanes, foren rebuts el dia 9 de març proppassat en l'aeroport Internacional Benito Juárez de la Ciutat de Mèxic, el M.H. senyor Jordi Pujol i Soley, President de la Generalitat de Catalunya, qui, acompanyat de la seva esposa, senyora Marta Ferrusola i Lladós, i dels Consellers: de Cultura H. senyor Joan Guitart; de Comerç, Consum i Turisme H. senyor Lluís Alegre; i d'Indústria i Energia H. senyor Antoni Subirà; i també del secretari general de la Presidència, senyor Joaquim Pujol, arribà a Mèxic en viatge oficial amb l'objectiu principal de potenciar les relacions econòmiques i culturals entre Catalunya i Mèxic.

En representació dels qui, en la impossibilitat d'anar-hi personalment els donaren la benvinguda amb aquella senzilla i callada salutació, el Consell Directiu de l'Orfeó Català de Mèxic en ple, presidit per Ricard Escobedo i acompanyat d'un nombrós grup de catalans del Districte Federal, anaren a rebre els distingits i representatius visitants.

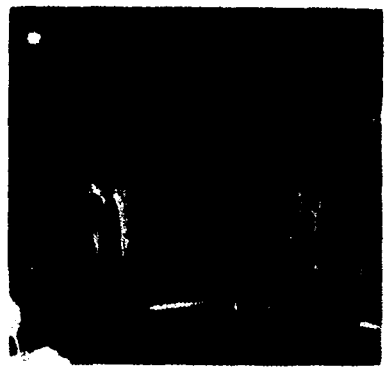

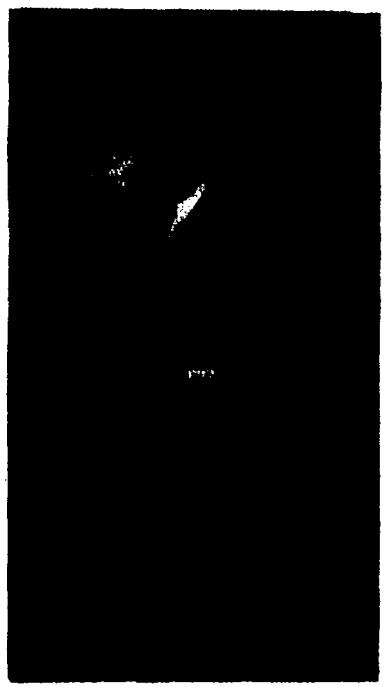

El president Pujol saluda els assistents. Al costat l'ambaixador d'Espanya a Mèxic, Excm. senyor Alberto Aza. Darrera les senyores Montserrat Payerol de Palau, Mansa Puget de Francino i Maria Sabaté de Torroja.

Durant la conferència de premsa. A la foto les senyores Torroja, Marta Agulló de Solà, Rosa Mª Bayó de Ribas, i els senyors Lluciá Francino i Estanislau Torroja.

El president Jordi Pujol acompanyat del Sots-Secretari de Relacions Exteriors de Mèxic senyor Andrés Rozental.

La bandera catalana present en la benvinguda al Molt Honorable senyor Jordi Pujol i Soley, president de la Generalitat de Catalunya.

Eren també a rebre el seguici, el Sots-Secretari de Relacions Exteriors del Govern Mexicà Llic. Andrés Rozental, l'Ambaixador d'Espanya a Mèxic Excm. senyor Alberto Aza amb la seva esposa Eulàlia i el cònsol de Mèxic a Barcelona Excm. senyor Francisco Martín Moreno.

El president Pujol va signar el llibre de visitants il.lustres que li oferiren les autoritats mexicanes, i després, amb un curt i sensible parlament, saludà al govern i al poble mexicà i als catalans residents a Mèxic. Seguidament va contestar les preguntes —la majoria de caire econòmic— del nombrós grup de periodistes de premsa, ràdio i televisió, que havien acudit a la sala d'autoritats de l'aeroport per a entrevistar-lo.

Acabada la improvisada conferència de premsa, el president, acompanyat del Sots-Secretari de Relacions Exteriors mexicà, sortí al vestíbul de l'aeroport on fou gratament sorprès per un grup de catalans que, amb una gran bandera catalana, esperaven el President per a donar-li la benvinguda. El president Pujol va saludar-los i en una emotiva al.locució els encoratjà a seguir donant senyal i presència de Catalunya a Mèxic.

Seguidament el senyor Pujol i la seva esposa, acompanyats del matrimoni Aza, varen abordar el cotxe que els conduiria a la residència oficial de l'ambaixador espanyol, lloc on s'allotjaren durant la seva estada al D.F.

DINAR DE CONVIVÈNCIA

El matrimoni Pujol i el matrimoni Escobedo

L'endemà, a les dues de la tarda, tingué lloc el dinar de convivència del president Pujol amb la comunitat catalana de Mèxic. L'Orfeó Català de Mèxic fou l'encarregat d'organitzar aquest acte multitudinari. Multitudinari perquè, per desig exprés del president, s'havia de dar cabuda a tots els catalans residents en el país que volguessin assistir —la qual cosa feia insuficient el nostre estatge social— i també a tots: empresaris, cantaires i directius de l'Orfeó Català de Barcelona, funcionaris de la Generalitat, intel.lectuals, artistes, periodistes i altres personalitats, que vingueren de Catalunya en el viatge del President.

L'Orfeó, va seleccionar l'Hotel Nikko d'aquesta ciutat com a lloc adient per a l'ocasió, i així en la data històrica del 10 de març de 1991, des de quarts de dues de la tarda, més d'un miler de persones arribaren i s'instal.laren en els llocs previament assenyalats, frisoses per rebre, dempeus i amb un càlid i interminable aplaudiment, el President de Catalunya, i conviure amb ell i els acompanyants durant unes hores inoblidables.

El menú? recordem-lo aperitiu, amanida catalana, carn rostida amb samfaina, pastís de fruita, cafè, vins Hidalgo i cava Sala Vivé. Senzill, típic i bo a la vegada. Tot en un ambient de festa, confraternitat, alegria i satisfacció.

Després del dinar, el president de l'Orfeó Català de Mèxic senyor Ricard Escobedo i Icart, pujà a la tarima on estaven instal.lats els microfons, per fer l'oferiment de l'acte que estàvem celebrant. Sota la Senyera de la nostra entitat, que presidia el gran saló, començà el parlament, recalcant la importància de la celebració, ja que era la primera vegada en la història que un President de la Generalitat de Catalunya, elegit pel poble català, visitava oficialment Mèxic i convivia lliurament amb els catalans d'aquest país. Seguí fent un breu resum de la història de l'Orfeó des de 1906, indicant que l'exili català —un fet infaust i dolorós per a tants compatriotes— fou, per a l'Orfeó (i per a la majoria de centres catalans d'Amèrica) motiu de revifalla i factor dels millors anys de la seva història. Parlà de la dualitat de sentiments dels integrants de la immigració catalana a Mèxic, dualitat que ens fa, per una banda estimar més Catalunya i, per una altra, recordar a Mèxic amb enyorança quan som allà.

Jordi R. Gaya, president del Centre Català de Puebla, lliura al president Pujol un plat de ceràmica de Talavera.

Va recordar, entre altres coses, que a Mèxic se celebraren en diverses ocasions els Jocs Florals de la Llengua Catalana (Guadalajara 1969; Mèxic, D.F. 1942, 1957 i 1973); que l'autor de la música de l'Himne mexicà va ser un català de Sant Joan de les Abadesses anomenat Jaume Nunó (aquesta referència féu esclatar forts aplaudiments del públic) i que a Barcelona hi ha un monument molt important a un dels seus alcaldes: el doctor Robert, nascut a la ciutat mexicana de Tampico. Es referí a l'exposició, en el nostre estatge social, de llibres editats a Mèxic en català durant aquest segle, la major part posteriors als anys quaranta, quan a casa nostra estava prohibit fer-ho en català, i, en quant al present, féu referència a la traducció al castellà, i l'edició, l'any passat, del llibre L'Esperit de Catalunya del doctor Josep Trueta i al fet que seguim editant la nostra revista ROC.

Recordà les jornades de Catalunya a Mèxic l'any 1984, l'estada entre nosaltres dels esbarts Egarenc i de Rubí, així com les invitacions, i anada a Catalunya, del nostre equip de futbol Barcelona i l'Esbart dansaire de l'Orfeó. Féu palès al president Pujol que a Mèxic seguim amb interès i estem al corrent dels aconteixements més importants de Catalunya, i que ens interessa el present i l'esdevenidor de la nostra terra, sobretot en el context de la nova Europa, i el que pugui representar a Catalunya, en les relacions amb les nacions americanes, particularment amb Mèxic, pel que fa al futur tractat de lliure comerç amb la resta de nord-amèrica.

Augurà l'èxit de la visita del president a terres mexicanes, i va agrair l'interès del senyor Pujol per fer possible la vinguda de l'Orfeó Català des de Barcelona "el nostre somni de molts anys, sobre tot pel fet de ser una entitat agermanada, en tants aspectes, amb el nostre Orfeó Català de Mèxic."

"Veniu acompanyat —acabà el senyor Escobedo— dels vostres col.laboradors, d'intel.lectuals, artistes, mestres i homes de negocis. Ens porteu, doncs, un bon tros de Catalunya i per tant recordarem amb emoció la vostra estada a Mèxic, un país de gran força cultural i artística amb el que hi estem lligats físicament i espiritualment. Esteu segur, senyor President que sempre trobareu entre nosaltres, catalans de Mèxic i mexicans de Catalunya, els braços oberts i el cor ample i generós."

Una entusiàstica ovació coronà el parlament del president de l'Orfeó Català de Mèxic senyor Ricard Escobedo, qui tot seguit, féu lliurament al senyor Pujol d'un present commemoratiu de la seva visita a la nostra entitat, i, a la vegada, la seva esposa Irma en lliurava un altre a la senyora Marta Ferrusola.

El president Escobedo tornà a dirigir-se als presents per a fer pública una notícia que feia pocs dies havia arribat a l'Orfeó: El Govern de la Generalitat de Catalunya, en sessió del dia 4 de març de 1991, havia concedit la Creu de Sant Jordi al senyor Joan Potau i Farré. I afegí que seria el M.H. senyor Jordi Pujol qui lliuraria el guardó a l'interessat.

Jordi Pujol i Marta Ferrusola van passar taula per taula saludant els comensals.

Joan Potau i Farré CREU DE SANT JORDI

Seguidament, pujà a la tarima el Secretari General de la Presidència senyor Joaquim Pujol i Figa, qui, entre l'ensordidora ovació que seguí a la notícia, féu la següent lectura:

"La Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya va ser creada pel decret 457 de 18 de desembre de 1981, amb la finalitat de distingir les persones, naturals o jurídiques, que pels seus mèrits, hagin prestat serveis destacats a Catalunya, a la defensa de la seva identitat, o, més generalment, en el pla cívic i cultural.

"A proposta del Conseller de Cultura i d'acord amb el Govern, decreto:

"Article primer: Atorgar la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya al senyor Joan Potau i Farré en reconeixement a la seva llarga i constant trajectòria patriòtica a Mèxic al llarg de cinquanta anys d'exili. Per la tasca com a director de la Revista Orfeó Català de Mèxic i per la participació en actes de la comunitat catalana sempre amb un esperit de fidelitat i perseverança.

"Signat Jordi Pujol i Soley
"President de la Generalitat"

L'Honorable senyor Joan Guitart i Agell, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, saluda i felicita el director de ROC

El senyor Joaquim Pujol i Figa, Secretari General de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, anunciant oficialment la concessió de la Creu de Sant Jordi al senyor Joan Potau i Farré

El president Pujol abraça el senyor Potau, amb ells el senyor Enric Alvarez, Secretari de l'Orfeó Català de Barcelona, qui féu de mestre de cerimònia durant el dinar de convivència

Tot seguit fou cridat el senyor Joan Potau a l'estrada, on el President de la Generalitat, assistit pel Secretari de la Presidència, penjà al coll del guardonat la Creu de Sant Jordi. Demanaren al senyor Potau que digués unes paraules d'agraïment, però abans, el president Pujol es dirigí a la concurrència per dir que com el senyor Potau, ja hi havia dos membres de l'Orfeó que tenien la Creu de Sant Jordi i féu pujar al podi el senyor Cèsar Pi-Sunyer i el senyor Bartomeu Costa. Mentre aquests arribaven i enmig de l'entusiasme de la gent, que no deixava d'aplaudir, Joan Potau i Farré, amb llàgrimes als ulls i corprès i dominat per l'emoció, es dirigí al públic amb aquest breu parlament:

"Vull dir unes paraules per agrair aquesta distinció que m'ha estat atorgada pel Govern de la Generalitat de Catalunya. Només us diré que si l'haver exercit durant aquests cinquanta anys (més de cinquanta anys) d'exili, si l'haver actuat com un català refugiat, primer, català exiliat, després, i català/català sempre, m'ha fet mereixedor d'aquest reconeixement, només podré dir gràcies! Gràcies al Molt Honorable senyor Jordi Pujol i Soley, President de la Generalitat de Catalunya per aquesta distinció que només jo sé com m'enorgulleix. Gràcies!"

Una gran ovació esclatà en acabar la breu allocució del senyor Potau. Ovació que es va repetir quan el senyor Costa-Amic dirigí a l'auditori aquesta vibrant i apassionada arenga: "Amics, en nom dels tres condecorats amb la Creu de Sant Jordi, volem dir-vos un VIVA MEXICO". Amb la intervenció del senyor Cèsar Pi-Sunyer que va agrair, a la Generalitat de Catalunya i al president Pujol la Creu de Sant Jordi que se li concedí l'any vuitanta quatre, i a l'Orfeó Català de Mèxic que el va nomenar fa molts anys President d'Honor, va concloure un episodi inesborrable de la història de l'Orfeó: el lliurament, a Mèxic i de mans del President de la Generalitat de Catalunya, de la Creu de Sant Jordi a un orfeonista de sempre —Soci de Mèrit des del 29 de maig del 1961— i català/català: el senyor Joan Potau i Farré.

El president de la Generalitat en el moment de guardonar amb la Creu de Sant Jordi el senyor Potau.

Joan Potau agraeix la distinció rebuda. Amb ell el senyor Pujol, que escolta atentament, i els senyors Cèsar Pi-Sunyer i Bartomeu Costa-Amic, guardonats també amb la Creu de Sant Jordi l'any 1984 i 1988 respectivament

DISCURS DEL PRESIDENT DE CATALUNYA

El President de Catalunya adreçant-se als assistents

Després el president Pujol és dirigí a la concurrència amb un interessant i emotiu parlament, que, des que començà amb un "Benvolguts compatriotes" fou seguit amb gran interès i fortament aplaudit en moltes ocasions. El president, abans que res va expressar el seu agraïment a l'Orfeó Català.

Va agrair la cordial acollida i la presència de tants catalans de Mèxic en aquest acte organitzat per l'Orfeó. Féu palès el seu agraiment personal, vers l'Orfeó, per com fou rebut l'any 1980 i també per les mostres d'afecte que van rebre de l'Orfeó ell, i sobretot la seva dona, quan fou empresonat l'any 1960 i durant els tres anys de captivitat, així com la voluntat de l'Orfeó de compartir els problemes que tingueren "la meva dona i jo, per haver estimat Catalunya i per haver-la intentat defensar en aquells anys difícils". També va agrair en forma personal, i com a pare, les atencions que la gent de l'Orfeó va tenir amb la seva filla, el temps que ella va passar a Mèxic. (Marta Pujol i Ferrusola, casada l'any 1988 a Barcelona amb el senyor Josep M. Esperalba —la família Esperalba és originaria de Mataró, Catalunya—, va viure un temps a Guadalajara, Mèxic, d'on és nadiu el seu marit.)

D'una forma institucional, oficial, va agrair la feina que l'Orfeó "des de la seva fundació i especialment a partir de 1939 amb l'arribada dels exiliats, ha fet i fa en pro de Catalunya: donar-la a conèixer, editant llibres, conservant la nostra llengua, i defensant i representant Catalunya a Mèxic quan des d'allà no és podia"

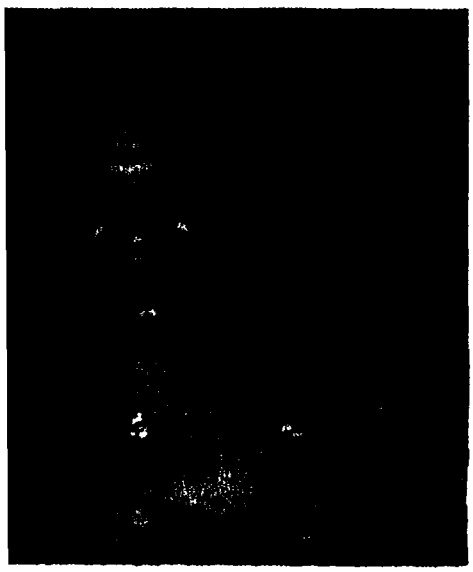

Marta Ferrusola i LLadós, primera dama de Catalunya

Expressà el seu agraïment a Mèxic, per haver acollit els anys 1939 i 40 una pila de milers de catalans "Ja l'any 1980 ho havia expressat al llavors president José López Portillo, però en aquest viatge institucional, oficial, com a president de Catalunya ho tornaré a expressar al president de Mèxic Carlos Salinas de Gortari". El senyor Pujol continuà dient que Catalunya podia fer aportacions a Mèxic i, referint-se a l'Orfeó, indicant que, davant el moment positiu que viu Catalunya, l'Orfeó haurà d'orientar-se "haurà d'actuar d'una altra manera, no esperant que vingui gent de Catalunya a engruixir-lo, sinó trobant en ell mateix, en els que són catalans d'origen, en els seus fills i en els seus néts, la raó de ser, per tal de seguir mantenint, aquí, present Catalunya, com un fet positiu al servei de la nostra idea de país, de país català, però també al servei de la societat mexicana del nou país que els ha acollit i que és el seu"

Després, el president va parlar de Catalunya. Va dir que Catalunya, i la resta d'Espanya, econòmicament va bé. Va donar les xifres del creixement del producte intern de Catalunya durant l'any 1990: 4.3%, superior al de l'estat espanyol (3.5%) i al de la resta de països de la comunitat europea (2.8%). Va referir-se als Jocs Olímpics, que si bé no són un fi en ells mateixos "ens estan permetent obres d'infrastructura, de donar conèixer Barcelona i Catalunya al món". Va referir-se a Octavio Paz, premi Nobel de Literatura, qui, en unes declaracions a la premsa, assenyalava que (a Espanya) culturalment, allò veritablement important era el que s'està fent a Catalunya i s'està fent en català.

Davant el repte de la integració a Europa i al món —continuà el president—, s'està intentant de fer a Catalunya, el mateix que s'estava fent els anys 30, quan la malvestat estroncà les aspiracions i les esperances de tants catalans que hagueren d'exiliar-se: fer bé les coses. "L'eslògan oficial de la Generalitat —va dir Jordi Pujol—, el que intentem ficar dintre del moll, entre cella i cella als catalans, és aquell eslògan que diu: *La feina ben feta no té fronteres, o bé aquell altre que diu: La feina mal feta no té futur*"

El president Pujol, va recalcar el caràcter oficial del viatge, ja que era la primera vegada que un president de Catalunya, en funcions, visitava Mèxic. El públic va aplaudir emocionat, quan Jordi Pujol es referí a la visita que el president Tarradellas va fer, des de l'exili, a aquest país.

En acabar els discursos i les cerimònies oficials, autoritats, cantaires i públic en general cantaren "Els Segadors"

Abans d'acabar, el president, va fer una elogiosa presentació de l'actual ambaixador d'Espanya a Mèxic, el senyor Alberto Aza, de qui va dir que, a part de parlar un català perfecte, era un dels homes que havia fet possible la transició pacífica a Espanya. En diverses ocasions el públic ovacionà el senyor ambaixador.

El president, assenyalà el camí a seguir per un país petit, com ho és Catalunya en el procés d'integració a Europa i al món: Conservar la seva identitat, ser fidel a les seves arrels, i fer les coses ben fetes; fer- les amb el que ell anomenà l'esperit de la Creu de Sant Jordi. El president posà d'exemple de com s'han de fer les coses "de com hem d'anar pel món els catalans", els tres homes de l'Orfeó a qui s'havia atorgat la Creu de Sant Jordi.

Amb un *"Catalunya va endavant! Catalunya triomfarà!"* que fou seguit d'una llarga ovació, el president va cloure la seva intervenció. Després, autoritats i assistents, cantaren l'himne nacional català.

Acabada la cerimònia oficial, el president i la seva esposa, passaren, taula per taula, a saludar els assistents. Mentre, les notes d'un "mariachi" van començar-se a sentir. . .

CONCERT A LA SALA NEZAHUALCOYOTL

"La feina ben feta no té fronteres"

"La feina mal feta no té futur"

Un altre aspecte dels assistents cantant l'Himne Nacional de Catalunya.

En la llotja d'honor la senyora Marta Ferrusola; el senyor José Sarukhán, rector de la UNAM; el senyor Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya; la senyora Adelaida Casamitjana de Sarukhán, i el senyor Joan Guitart, conseller del departament de Cultura.

El senyor Fèlix Millet i la seva esposa Marta Vallès; la senyora Adelaida Casamitjana i la senyora Marta Ferrusola en el brindis que tingué lloc després del concert.

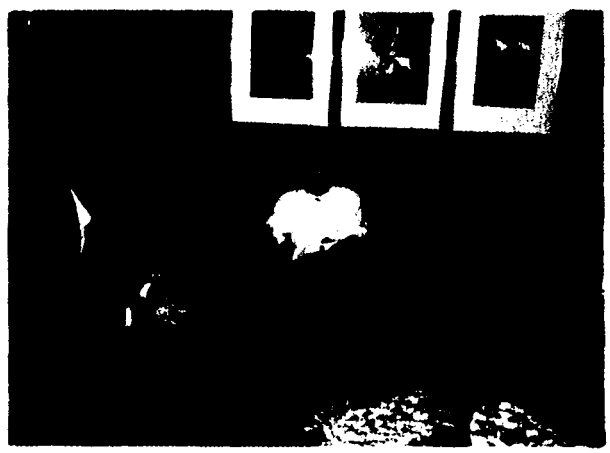

A cabat l'acte, els assistents, amb els integrants dels dos orfeons al davant —ja que el mestre Jordi Casas havia invitat la nostra Massa Coral a acompanyar-los en unes cançons—, es dirigiren al sud de la ciutat, als terrenys de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic on està situada la *Sala Nezahualcóyotl*, lloc on l'Orfeó Català de Barcelona, acompanyats de la Camerata Mexicana, oferí un recital.

L'Orfeó Català de Barcelona i la Camerata Mexicana, dirigits pel mestre Jordi Casas, interpretaren, a la primera part, el *Rèquiem de Mozart*, que fou molt aplaudit. A la segona part van cantar, magistralment: "El rústec villancet", "Madrigal", "El Rossinyol", i "El Cant dels Ocells". El sentiment i la dolçor que els cantaires posaren en aquestes cançons tan estimades, posaren calfreds d'emoció en l'auditori, i molts ulls s'ompliren de llàgrimes, puix que entre els assistents, hi havia qui feia molts, molts anys, massa, que no havia sentit l'emoció i l'enyor que aquestes cançons tan nostrades ens transmeten. El públic premià amb una interminable ovació l'actuació dels cantaires de Catalunya, i seguí aplaudint, entusiasmat, quan els cantaires de Mèxic sortiren a l'escenari, on, units els dos orfeons en fraternal barreja i sota la direcció del mestre Jordi Casas arrencaren amb un vibrant "El cant de la Senyera" —la bella cançó que el mestre Lluís Millet dedicà l'any 1896 al seu estimat Orfeó—, i seguiren amb "El noi de la mare".

Després Jordi Casas, en mig d'una clamorosa ovació, cedí el lloc a Jaume Rodamilans, director de l'Orfeó Català de Mèxic, sota la direcció del qual els dos orfeons interpretaren dues cançons: la sardana "L'Empordà" i "Els Segadors", aquesta darrera en una versió molt bonica i romàntica harmonitzada pel músic Josep Viader. Una calorosa ovació va acomiadar els cantaires d'ambdós orfeons.

A continuació el senyor José Sarukhán, rector de la UNAM, i la seva esposa Adelaida Casamitjana de Sarukhán, oferiren una col.lació al matrimoni Pujol, al senyor i la senyora Millet i a les personalitats i autoritats de Mèxic i de Catalunya que assistiren a la funció.

Per la seva part els cantaires feren cap a l'Orfeó, on els fou servit un pa amb tomàquet i, amb cants i ballarugues, seguiren la festa fins a la matinada. La fraternal rotllana formada per més d'un centenar de cantaires catalans entonant el cant dels adéus fou el comiat d'un dia que perdurarà per sempre més en la memòria dels catalans de Mèxic.

VISITA DEL M. H. SENYOR JORDI PUJOL I SOLEY, A L'ORFEÓ CATALÀ DE MÈXIC

Abans de l'hora fixada —el president Pujol té el bon costum de la puntualitat— la comitiva presidencial arribava a la Nova Llar, seu de l'Orfeó des de l'any 1974, on, previsorament, les autoritats mexicanes havien desplaçat personal de Policía y Tránsito que tingué cura de mantenir expedit el tram de carrer davant la Casa.

Ricard Escobedo, president de l'Orfeó Català de Mèxic, rebé el molt honorable senyor Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya, a la porta de l'automòbil en el que, acompanyat de l'ambaixador espanyol senyor Alberto Aza, viatjava, i l'acompanyà fins a l'escalinata d'entrada a la Casa on li presentà els membres del Consell i ex-presidents de l'Orfeó que havien acudit a la cita.

Es traslladaren després a la Sala de Juntes, on el senyor Escobedo donà la benvinguda oficial al President, i li oferí el Llibre d'Honor. Mentre el senyor Pujol hi escrivia, va arribar la senyora Marta Ferrusola, que s'incorporà al grup.

Quan el president Pujol va acabar la dedicatòria, el senyor Escobedo li demanà que posés amb els presents per a la fotografia "oficial". Després de la foto, Jordi Pujol llegí el que havia escrit en el Llibre d'Honor començant pel que deixà escrit el dia 21 de gener de 1980 "A l'Orfeó Català de Mèxic en agraïment per la fidelitat servada a Catalunya en condicions tan difícils, pel servei que ha fet a la Pàtria llunyana i amb la certesa de que continuarà contribuint a la defensa de la catalanitat... aquí i allà." I ara —seguí el President— aquí dic "Torno a l'Orfeó Català de Mèxic onze anys després de la meva primera visita; d'aleshores ençà han passat moltes coses. Crec que en conjunt el nostre país durant aquests anys ha progressat, també en allò que és més important per nosaltres: el manteniment i l'enfortiment de la nostra identitat com a nació catalana. Com sempre l'Orfeó de Mèxic hi ha contribuït, renovo per tal el meu agraïment i aquest cop ho faig com a president de Catalunya. Seguim treballant tots amb fe i convicció per la nostra Pàtria."

A continuació el senyor Escobedo acompanyà el president Pujol en un recorregut per les installacions de la Casa: secretaria, saló de jocs, billars i sala general d'actes, en el primer pis, i a la planta baixa visità el restaurant per als socis, observant amb detenciment les fotografies que decoren el local. Passà després a la Biblioteca on el senyor president guiat pel senyor Costa-Amic, visità l'exposició de llibres i revistes en català, editats a Mèxic durant aquest segle.

Seguidament passà a l'annex (l'ONU), on el president de l'Orfeó, en nom dels catalans de Mèxic, renovà l'ofertment del Casal al President de la Generalitat. Després la bibliotecària senyora Rosa Mª Bayó de Ribas obsequià una preciosa edició facsimilar del "Códice Borbónico" —l'original del qual es guarda al Palais Bourbon, seu de la Cambra de Diputats a París—, i un exemplar del llibre explicatiu del "Códice" escrit pel metge i historiador mexicà Francisco del Paso y Troncoso (1842-1916), també en edició facsimilar (El disseny i l'edició d'ambdues obres estigueren a càrrec del nostre consoci Martí Soler, i foren publicades per Siglo XXI, Editores). El senyor Pujol per la seva part, lliurà a l'Orfeó uns quants llibres editats per la Generalitat: "El Palau de la Generalitat", "Paisatges de Catalunya", "Conèixer Catalunya" y altres. Mentre els lliurava a la nostra bibliotecària, el president els comentava i en llegia alguns paràgrafs.

En la sala de jocs, Jordi Pujol i Ricard Escobedo celebren anticipadament el gairebé segur (posem "chonguitos") campionat de Lliga del Barça

Magdalena Úrsul, Administradora de l'Orfeó, mostra la Secretaria a la senyora Marta Ferrusola. Darrera: el president Pujol, el doctor Cèsar Pi-Sunyer i el senyor Ricard Escobedo.

A la Sala de Juntes la foto "oficial". D'esquerra a dreta Emili Folch, Montserrat Payerol, Manuel R. Gaya, Francesc Vinyals, Alexandre Gall, Marta Ferrusola, Jordi Pujol, Ricard Escobedo, Joan Ribas, Bartomeu Costa, Francesc Duran, Cèsar Pi-Sunyer, Antoni Solà i Josep Ribera.

PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA,

Referint-se a l'edició de llibres en català, va comentar que a Catalunya s'editen uns 4500 títols l'any, que a Espanya de 100 llibres que es publiquen, 84 són en castellà, 10 o 11 en català, i la resta en gallec, eúscar... "Des del punt de vista lingüístic —seguí el president— nosaltres (a Catalunya) hem progressat d'una manera important en el camp dels llibres, en el camp de la televisió, en el camp de la ràdio. No hem progressat, anem fluixos, estem coixos! en el camp dels diaris i revistes (...) Però —continuà el senyor Pujol mentre assenyalava els llibres que havia damunt la taula— tots aquests llibres no tenen el mèrit, no tenen el mèrit —recalcà amb èmfasi— dels llibres que vostès han fet, perquè aquests són llibres que s'editen des del govern, i els que no s'editen des del govern, s'editen en un ambient més favorable que no hi ha hagut durant molts i molts anys, i en canvi vostès van editar aquests llibres, lluny de casa en situacions difícils". I acabà dient el president "per això tots aquests llibres no tenen el mèrit, ni mereixen el reconeixement que mereixen els llibres que vostès exposen aquí". El senyor Pujol agraí encomiàsticament la labor editorial del senyor Costa-Amic.

Amb uns comentaris elogiosos sobre la bona pronunciació del català de l'ambaixador senyor Aza, que derivaren cap a la dificultat de pronunciació d'algunes paraules mexicanes, el president Pujol va donar fi a la visita.

Encara tingué temps, però, per a contestar algunes preguntes dels periodistes que hi havia presents. Amb poques paraules, però d'una manera molt clara, el senyor Pujol exposà el seu pensament a les senyoretes Mónica Martín i Silvia Magally, reporteres de "Excélsior" i de "Novedades" respectivament.

Per la importància que té pels catalans, de dins i de fora de Catalunya, saber la molta importància que el nostre president dona al fet diferencial català, reproduim literalment el final de l'entrevista: "Hay en el mundo una doble tendencia, por una parte una tendencia a la globalización, a ésto que algunos llaman el sistema de vida global —*global life system*—, pero al lado de ésto hay un resurgir, un esforzarse en revivir las identidades, los nacionalismos culturales, la defensa de la propia forma de ser. Y las dos cosas se producen y a veces pueden chocar, pero la verdad es que muchas veces pueden, muy armónicamente, complementarse, porque en el fondo necesitamos una proyección, situarnos en un ámbito mundial, pero al mismo tiempo necesitamos hacerlo desde una personalidad propia, personal y muy definida como personas y como pueblos".

Acabada l'entrevista el senyor Pujol s'acomiadà dels assistents i junt amb la seva esposa, l'ambaixador espanyol i els altres membres del seguici presidencial, fou acompanyat pel president de l'Orfeó senyor Escobedo fins el cotxe oficial en el que havia arribat.

El senyor Pujol a la Biblioteca Pompeu Fabra. L'acompanyen la bibliotecària Rosa Mª Bayó de Ribas, Joan Ribas, secretari de l'Orfeó; Ricard Escobedo, i Cèsar Pi-Sunyer.

El president Pujol lliura a la bibliotecària un lot de llibres.

El senyor Pujol i la seva esposa examinen amb detenciment les fotografies que decoren el saló intern per als socis.

CONSTANTS DE L'ART CATALÀ ACTUAL -PINTURA I ESCULTURA- al Museu Rufino Tamayo

El Museu Rufino Tamayo el dia de la inauguració de la mostra.

Entre les moltes activitats que amb motiu del viatge del president de Catalunya a Mèxic, va realitzar el Departament de Cultura de la Generalitat, destaca l'exposició *"CONSTANTES DEL ARTE CATALAN ACTUAL" (Museo Rufino Tamayo,* del 13 de març al 12 de maig de 1991). Aquesta exposició va comptar amb la col.laboració de *l'AMBAIXADA ESPANYOLA A MEXIC, del CONSEJO NACIONAL PARA LA CULTURA Y LAS ARTES (CNCA), el INSTITUTO NACIONAL DE BELLAS ARTES (INBA), el MUSEO RUFINO TAMAYO, la SECRETARIA DE RELACIONES EXTERIORES,* i *la FUNDACION OLGA Y RUFINO TAMAYO, A.C.,* i fou coordinada per Conxita Oliver, ajudada, a Mèxic, per la GALERIA PECANINS.

El president Pujol, a qui acompanyaven la seva esposa senyora Marta Ferrusola, el conseller de Cultura Honorable senyor Joan Guitart, l'ambaixador espanyol Excm. senyor Alberto Aza i altres personalitats, fou rebut a l'entrada de l'edifici per Víctor Flores Olea president del CNCA, i per Cristina Gálvez Guzzy directora del Museo Rufino Tamayo, i es dirigí, entre els aplaudiments del nombrós públic que omplia el vestíbul, a la galeria on estava instal.lada l'exposició.

Víctor Flores Olea, el president Pujol i el conseller Guitart escolten les explicacions de Conxita Oliver.

Després dels parlaments de benvinguda a càrrec de la senyora Cristina Gálvez i del senyor Víctor Flores, el senyor Pujol dirigí unes paraules als presents. Tot seguit, tallant la cinta que barrava, simbòlicament, el pas del recinte va inaugurar l'exposició.

El senyor Pujol, i les personalitats que l'acompanyaven, efectuaren un recorregut molt complet. Conxita Oliver, que a més de coordinadora de la mostra és autora de les biografies dels artistes representats, explicà detalladament l'obra exposada tant al president com al Lic. Flores Olea. Mentre, Cristina Gálvez feia els honors al senyor ambaixador, i Teresa Pecanins acompanyava la senyora Marta Ferrusola.

La mostra: més de cinquanta obres entre pintures, collages, escultures, mòbils. . ., de vint-i-nou artistes catalans contemporanis —Tàpies (amb cinc obres, entre elles la maqueta de la discutida obra de filferro que corona l'edifici de la recent creada Fundació Antoni Tàpies a Barcelona: Núvol i cadira); Cristòfol; Brossa; Clavé; Guinovart; Viladecans; Genovart, etc.— fou recorreguda, encara que amb certes dificultats —s'hagué de fer cua—, pel nombrós públic que va assistir-hi. I —malgrat l'absència absoluta d'informació i de publicitat de la TV privada— durant els dies que romangué oberta fou mantament visitada pel públic mexicà, i els diaris van dedicar moltes pàgines a una mostra tan representativa de l'art català actual.

Davant: Valentí Sallas, Teresa Pecanins, Marta Ferrusola, Víctor Flores Olea, Jordi Pujol i Conxita Oliver. Darrera: Cristina Gálvez i Alberto Aza.

CONFERÈNCIA SOBRE LES NOVES PROFESSIONS I COL.LOQUI ENTRE INTEL.LECTUALS CATALANS I MEXICANS

Dins del marc del viatge presidencial, a més de les actuacions, exposicions i recitals que portem ressenyats, se celebraren altres activitats, també de tipus cultural, a les que el gran públic no hi va poder assistir, però que, per la importància dels protagonistes i/o dels temes tractats, tingueren una gran transcendència i foren molt comentats per la premsa, la ràdio i els canals estatals de televisió mexicans.

Un d'aquests actes fou la conferència dictada pel senyor Jordi Pujol, el dia 12 de març, a la Sala Magna de la Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM). La conferència se celebrà en l'acte inaugural del cicle "*Conferències Catalanes*", i a diferència de les que hem ressenyat anteriorment —dedicades totes a la lingüística o a temes relacionats amb la llengua catalana—, la conferència del president de la Generalitat fou de caire més general i tractà un tema molt interessant, tant pels estudiants de Mèxic com pels de qualsevol país, i de molta actualitat: "Les noves professions en el desenvolupament econòmic".

L'il.lustre conferenciant fou presentat pel rector de la màxima casa d'estudis, senyor José Sarukhán Kermez, qui en el curs del seu parlament va subratllar que els universitaris (mexicans) han seguit molt de prop la lluita lliurada per tot el poble català; també va dir que l'amistat entre catalans i mexicans "basada tanto en sus aspiraciones nacionales como en el testimonio de los catalanes transterrados que escogieron la UNAM como un nuevo campo de batalla humanística, debe enriquecerse aún más". El rector va acabar la presentació donant la benvinguda, en castellà i en català, al president de la Generalitat i les personalitats que l'acompanyaven.

El senyor Pujol en el curs de la conferència féu ressaltar el paral.lelisme entre Mèxic i Catalunya (dos països que enfronten un repte similar, amb el Tractat de Lliure Comerç Nord-americà un, i l'entrada de ple —amb Espanya— a l'Europa comunitària l'altre). Va afirmar que avui en dia es requereixen noves tecnologies i per tal, falten noves professions i professionals. A l'hora de decidir quin ofici, quina professió estudiar, no s'ha d'oblidar però —va recalcar el president tot assenyalant les moltes carreres que avui en dia no tenen sortida, encara que no fa massa anys tenien gran demanda— que estem en una època d'avanços tecnològics i que les demandes de la societat varien ràpidament. Per això cal tenir en compte —recomanà als joves estudiants— la transformació que es produeix en un medi tan canviant com l'actual.

Una altra activitat molt comentada fou la trobada (col.loqui) entre intel.lectuals catalans —Jordi Sarsanedas, Federico Correa, Avel.lí Artís, Víctor Alba, Vicenç Altaió, Frederic Amat, Hernández Pijoan i l'escriptora Marta Pessarrodona— i un grup d'intel.lectuals mexicans encapçalats per Octavio Paz, Premi Nobel de Literatura. L'encontre fou inaugurat pel conseller del Departament de Cultura honorable senyor Joan Guitart i se celebrà en El Colegio de México. Durant les dues sessions (12 i 13 de març) els intel.lectuals tractaren temes relacionats amb "Identitat Cultural i Modernitat". Després de la cloenda del col.loqui entre intel.lectuals, la Generalitat de Catalunya va oferir un dinar als selectes participants d'ambdós actes.

Dins l'intens programa d'activitats —això demostra la perfecta coordinació i l'acurada preparació del viatge— el president Pujol va trobar temps per a visitar la mostra "a Barcelona" que des del dia 6 de març s'exhibia en la Galeria Pecanins; i d'altra banda el conseller de Cultura, l'honorable senyor Joan Guitart i Agell, a invitació de la Secretaria de Difusión Cultural de la Escuela Nacional Preparatoria, va visitar el Antiguo Colegio de San Ildefonso.

El doctor Sarukhán fa la presentació del conferenciant.

"Aula Magna de la Facultad de Filosofía y Letras de la UNAM". La mesa presidencial: maestro Gonzalo Celorio, conseller Joan Guitart, president Jordi Pujol, rector José Sarukhán i llicenciada Juliana González.

Una vista de l'Aula Magna durant la conferència "Las nuevas profesiones en el desarrollo económico" dictada pel M.H. senyor Jordi Pujol i Soley.

LA CAPELLA REIAL DE CATALUNYA

Dins dels actes culturals i artístics programats amb motiu de la visita del president Pujol a Mèxic, destaca l'actuació de La Capella Reial de Catalunya a Tepozotlan. La Capella (llegim en l'acurat programa editat pel Departament de Cultura de la Generalitat) és un conjunt vocal i instrumental que pren per model les diferents capelles reials que han inspirat durant tot el Renaixement i el Barroc les grans obres mestres de la música sagrada i profana de la Península Ibèrica.

Fou creada a Barcelona el 1987 pel seu director Jordi Savall i ha actuat als principals festivals de Catalunya, Espanya, Portugal, Itàlia, França, Anglaterra, Hongria, Austria, Alemanya, Holanda, etc. Ha enregistrat diversos discs compactes (J. Cererols, Cant de la Sibil·la, C. Monteverdi, B. Cáceres) i ha estat guardonada a diferents països. Recentment aquesta formació compta amb el patronatge dels Reis d'Espanya i té el suport de la Generalitat de Catalunya. Jordi Savall, director i fundador de La Capella Reial de Catalunya, fou honorat l'any 1990 amb la Creu de Sant Jordi.

Integren La Capella, virtuosos d'instruments antics. Violas de gamba: Jordi Savall (qui —des de 1973 ocupa la càtedra de professor de viola de gamba, i de música de conjunt, a la Schola Cantorum Basiliensis— és considerat un dels principals intèrprets d'aquest instrument), Eunice Brandao, Sergi Casademunt i Imke David. Violone: Lorenz Duftschmid. Cornetto: Jean Pierre Canihac. Sacabuches: Daniel Lassalle, Richard Cheetham i Wim Becu. Chirimía: Alfredo Bernardini. Bajoncillos: Josep Borràs, Lorenzo Alpert i Claude Wassmer. Vihuela i Teorba: Rolf Lislevand.

El conjunt vocal l'integren solistes d'arreu del món encapçalats per la soprano Montserrat Figueras, qui en la seva impressionant carrera musical, com a solista i com a membre d'Hesperion XX —el conjunt musical que amb Jordi Savall, de qui n'és esposa, i músics de diferents països europeus crearen l'any 1974— ha donat nombrosos concerts a la majoria de països europeus i Estats Units, ha gravat per a la ràdio i la televisió, i ha realitzat més de vint enregistraments discogràfics. Isabel Alvarez, Maite Arruabarrena, Mª Dolors Cortés, Paolo Costa, Jean Yves Guerry, Lambert Climent, Francesc Garrigosa, Pedro Ormazabal, Jordi Ricart, Josep Cabré i Daniele Carnovich, tots autèntics virtuosos de la veu, completen una formació catalogada, a nivell mundial, com una autèntica joia musical: La Capella Reial de Catalunya.

En el marc incomparable del Templo de San Francisco Javier de Tepotzotlan, a l'Estat de Mèxic, La Capella Reial oferí un recital que inclogué: El Cant de la Sibil·la, "El Fuego", Batalla Imperial i la Missa de Batalla. Finalitzat el programa, el president Pujol pujà a l'altar major, el grandiós escenari on actuà La Capella, per a felicitar i saludar el mestre Jordi Savall. Com a colofó d'una magnífica actuació, La Capella Reial de Catalunya interpretà "Els Segadors". Una nit memorable pel públic que tmplí el meravellós monument que és l'actual Museo Nacional del Virreinato.

Els integrants de La Capella Reial de Catalunya, saluden l'auditori en un moment del concert que oferiren a Tepozotlan.

Ricard Escobedo amb Jordi Savall, Director i Fundador de La Capella Reial de Catalunya. Al costat Bartomeu Costa-Amic, vice-president de l'Orfeó, i al darrera els ex-presidents Josep Vidal i Josep Ribera.

Mexico es un país muy cercano en la sensibilidad de los catalanes. Este gran país acogio hombres y mujeres de la cultura catalana y posibilito que continuasen su obra y creatividad artistica en unos momentos dificiles en que eso era sencillamente imposible en nuestro país.

Por eso, como fruto de este vinculo cultural entre Mexico y Catalunya, me satisface enormemente poder presentar hoy esta muestra singular de nuestro patrimonio musical de antes de 1800 que lleva a cabo La Capella Reial de Catalunya en este país hermano.

Catalunya posee una importante y secular tradicion musical; el mismo Llibre Vermell de Montserrat del siglo XIV es un claro exponente de esta afirmación, junto a la cual podriamos citar muchos otros ejemplos, conformando todos ellos una de las aportaciones más valiosas de la cultura catalana al patrimonio musical de la humanidad.

Catalunya tiene en la música una de sus mejores cartas de presentación de su sensibilidad e identidad, y tengo el convencimiento de que el pueblo mexicano sabrá valorar perfectamente este aspecto y la riqueza de nuestra música.

Joan Guitart

SEMINARI SOBRE COOPERACIÒ ECONÒMICA I EMPRESARIAL CATALUNYA-MÈXIC

El vessant econòmic del viatge del president de la Generalitat de Catalunya, fou preparat molt acuradament des de molt abans tant a la capital catalana com a la capital mexicana. Durant tot l'any passat, en el marc del que s'anomenà "Homenatge de Catalunya a Mèxic", la Generalitat va celebrar tota mena d'actes en commemoració dels 50 anys de l'exili català a Mèxic, i entre aquests actes organitzà la Jornada Empresarial (v. *ROC 20*) que no sols aplegà per uns dies empresaris mexicans i catalans a Barcelona, sinó que fou l'inici d'uns contactes a tot tipus de nivell (estatal —Jaime Serra Puche fou qui, en representació del govern mexicà, va cloure el cicle el mes de desembre proppassat—, empresarial i bancari) que culminaren amb la vinguda a Mèxic del president Pujol i dels empresaris i funcionaris que l'acompanyen.

Les activitats econòmiques del viatge, però, s'iniciaren oficialment a la Ciutat de Mèxic el dia 11 de març amb el SEMINARI SOBRE COOPERACIÓ ECONÒMICA I EMPRESARIAL organitzat pel Departament d'Indústria i Energia, del que n'és conseller l'honorable senyor Antoni Subirà i Claus, que se celebrà a l'hotel Nikko. El Seminari comptà amb les col·laboracions de *l'Oficina Econòmica i Comercial de l'Ambaixada d'Espanya a Mèxic; de la Secretaria de Comerç i Foment Industrial de Mèxic (SECOFI); del BANCOMEXT;* i la del *Consejo Empresarial Mexicano para Asuntos Internacionales (CEMAI)* que presideix el conegut empresari senyor Luis López Morton.

Van assistir al seminari tots els empresaris —un grup de seixanta— que acompanyaven la delegació catalana: el secretari de la SECOFI Jaime Serra Puche —nét del filòsof català Jaume Serra i Húnter—, funcionaris de la seva dependència i de la Secretaria de Turisme; l'ambaixador senyor Aza i funcionaris de l'ambaixada espanyola; una gran quantitat d'empresaris mexicans, encapçalats pel Lic. Rolando Vega president del Consell Coordinador Empresarial, i una nombrosa representació dels empresaris catalano-mexicans, membres del Club d'Empresaris Catalans de Mèxic, amb el senyor Ramon Praderas, president del Club, al capdavant.

L'atapeït programa incloïa la participació de l'ambaixador espanyol, que va dir unes paraules d'inauguració; la del secretari de Comerç, que féu la presentació de la situació actual de Mèxic a la missió catalana; la d'altres funcionaris i empresaris mexicans, i la intervenció del M.H. senyor Jordi Pujol i Soley, president de la Generalitat de Catalunya. També es va passar un audio visual de presentació de Catalunya.

El president Pujol obrí la sessió fent la presentació de l'ambaixador espanyol, senyor Alberto Aza, que inaugurà l'acte amb un breu parlament en el que va desitjar tota mena d'èxit i prosperitat en els treballs i reunions que començaven. A continuació el president Pujol va presentar el Secretari de la SECOFI, i —després de fer conèixer l'auditori l'ascendència catalana del senyor Jaime Serra Puche—, li cedí la paraula.

El doctor Serra Puche, començà indicant que els seus col·laboradors (i els de la Secretaria de Turisme) en les seves intervencions donarien tota mena de dades i puntualitzarien tots els temes que fossin d'interès pels empresaris i inversors catalans, i que ell faria una exposició general de la situació econòmica actual de Mèxic i els avantatges que oferia el país a la inversió estrangera.

Assenyalà que Mèxic està considerat com el quart país del món, a nivell competitiu, de cara a atraure inversió estrangera. Tenint en compte l'imminent Tractat de Lliure Comerç nord-americà, explicà el senyor Serra, els empresaris mexicans, i els seus associats, estaran en una situació privilegiada, ja que tindran a l'abast i seran participants del bloc econòmic i de consum més important del món. Això permetrà que les empreses installades a Mèxic estiguin en la millor posició per a satisfer ràpidament la demanda dels consumidors i d'altra banda els empresaris (si estan a l'aguait) podran omplir els buits ("nichos" en digué el doctor Serra) que, malgrat la quantitat i la varietat de l'oferta, sempre hi han (i cal buscar) en un mercat d'aquestes característiques.

Seguint el programa del seminari, i després de la intervenció d'altres expositors, el president Pujol, assistit del conseller d'Indústria i Energia senyor Antoni Subirà, va presentar d'una manera molt detallada l'estat actual de l'economia catalana i, relacionant-la amb el conjunt de l'estat espanyol, va proporcionar una sèrie de dades i xifres entre les que destaquem les següents: Catalunya representa el 6% del territori de l'Estat; el 16% dels habitants; el 16%, també, de la població activa, el 20% del Producte Nacional Brut; el 23% de les exportacions i el 30% de les importacions; el 34% de la inversió industrial estrangera a l'estat espanyol, i el 31% de la inversió industrial espanyola a l'estranger.

Pel que fa a la integració de l'economia catalana a la Comunitat Econòmica Europea (CEE) el primer mandatari català oferí als presents una documentada exposició de les relacions entre Catalunya i els estats que formen la CEE. (Jordi Pujol a més de presidir el govern català, és vice-president de l'Assemblea de les Regions d'Europa (ARE) —l'associació que agrupa més de cent comunitats entre "landers", regions i nacionalitats—, i té al seu càrrec, precisament, les relacions de l'ARE amb la CEE, la qual cosa féu que la seva intervenció anés acompanyada de dades de primera mà i fos seguida amb molta atenció.) D'altra banda el president Pujol assenyalà que Catalunya no és limita al tracte amb els Estats, sinó que manté relacions amb altres organismes regionals, industrials i comercials de tot Europa. Acabà indicant que així com Mèxic pot ser la porta d'entrada dels productes europeus als Estats Units, Catalunya podria ésser-ho dels productes mexicans a Europa.

Després de l'audio-visual i de les sessions de treball els assistents passaren al saló *Pegaso* del mateix hotel, on la Generalitat de Catalunya, en el seu paper d'amfitrió, oferí un espléndid dinar de cloenda en el que se servi beguda catalana —vi, cava i conyac— que fou molt apreciada pels assistents. Invitats d'honor al dinar foren l'enginyer senyor Claudio X. González, Assessor Especial del President de la República en matèria d'inversió estrangera i President del Consell i Director General de Kimberly Clark de Mèxic, i el doctor Jaime Serra Puche, secretari de la SECOFI, els quals dirigiren unes paraules als empresaris presents.

En acabar, el president Pujol, en un breu parlament, va ressaltar el caràcter i la mentalitat de l'empresari català: un home que no és refia de subvencions o ajuts oficials, encara que no els menysprea si els pot obtenir; i el tipus d'empreses que representaven: "pequeña, mediana, medio grande o grande; muy diversificada y capaz de exportar". Referint-se al resultat del viatge i a l'aportació dels empresaris catalans a Mèxic, digué que tot i que li agradaria poder parlar de convenis celebrats en la seva presència —que se'n signaren— o de cerimònies de col·locació de primeres pedres o d'inauguració de fàbriques —que n'hi va haver—, fins que cada un dels empresaris que l'acompanyaven no hagués acabat les negociacions amb els seus col·legues mexicans, no volia parlar de resultats, però, "los sesenta empresarios que me acompañan —emfasitzà el president— tienen previstas más de doscientas entrevistas con empresarios mexicanos durante estos dias, y ésto si que me parece que es una aportación".

Finalment, el senyor Pujol va indicar que (per ell) hi ha dues maneres d'industrialitzar un país. Un sistema és crear, per decret, unes quantes grans empreses "catedrals en el desert" i protegir-les amb subvencions o restriccions al lliure comerç; i un sistema millor —en el qual els catalans hi poden contribuir— és fer possible la creació de milers i milers d'empreses privades: petites, mitjanes i grans, mitjançant una política econòmica estable, un bon desenvolupament de les comunicacions, i sense traves que destorbin la lliure competència.

■

COPCA CONSORCI DE PROMOCIÓ COMERCIAL DE CATALUNYA

Un acte de gran transcendència, pel que significa de consolidació dels esforços per a promocionar les empreses catalanes a Mèxic, fou la inauguració de les noves oficines del Consorci de Promoció Comercial de Catalunya (COPCA).

El COPCA és un organisme públic creat pel govern català l'any 1987, en el qual hi participen: 5 departaments de la Generalitat; 13 cambres de comerç i indústria catalanes; l'AMEC, exportadors; CEAM, metal·lúrgia; FIE, import/export; la FIRA DE BARCELONA; el FOMENT DEL TREBALL NACIONAL, i PROSEMA, serveis alimentaris, com a fundadors. I, entre entitats consorciades i col·laboradores, n'hi ha prop d'un centenar de tots els rams. L'objectiu del COPCA és impulsar, actualitzar, coordinar i col·laborar amb entitats i organismes d'arreu del món, per tal d'afavorir la promoció de Catalunya a l'estranger.

A Mèxic, el COPCA ha desenvolupat activitats des de la seva fundació mitjançant desplaçaments continus d'executius de Catalunya i assessorant missions comercials catalanes al nostre país. Però fou a final de 1988 —arran d'un viatge a Mèxic del senyor Josep M. Comas, cap d'àrea del COPCA— quan decidiren d'instal·lar aquí una representació: un centre de promoció de negocis com els que tenen a més de vint països en els cinc continents.

Des de 1989 doncs, el COPCA ha estat present en totes les manifestacions i promocions d'empreses catalanes a Mèxic, i molts dels acords, entrevistes i convenis que se celebraran en aquest viatge, tenen el seu origen en actuacions realitzades pels promotors de COPCA. Abans de traslladar-se a les noves instal·lacions: (Homero 513-1 Colonia Polanco 11570 MEXICO, D.F. Tel. i Fax 531 1617 - 254 2646 - 250 1476) el COPCA compartia oficines i serveis amb el Club d'Empresaris Catalans de Mèxic, i d'altra banda sempre ha comptat amb la col·laboració personal i corporativa dels catalans de Mèxic.

El dia 13 de març, a migdia, el M.H. senyor Jordi Pujol va presidir l'acte d'inauguració de les noves oficines. El senyor Pujol va estar acompanyat del conseller d'Indústria i Energia senyor Antoni Subirà —que també és President del Consell General de COPCA— de l'ambaixador senyor Alberto Aza i d'altres personalitats i funcionaris mexicans i catalans.

Prop d'un centenar d'invitats van assistir al brindis d'inauguració, en el qual —per cortesia de Freixenet de Mèxic— se serví cava Sala Vivé. L'acte fou precedit de la firma de convenis i contractes, entre els que destaca l'acord de cooperació entre la *Cámara Nacional de la Industria y la Transformación* (CANACINTRA) i el COPCA.

El mateix dia, el president havia inaugurat una planta de fabricació de "paletas" (caramels amb pal) de Laboratorios y Agencias Unidas (LYAUSA) —empresa catalano-mexicana en la que estan associades les famílies Carulla (AGROLIMEN) i Losada (GIGANTE)— de la qual n'era president l'il·lustre prócer català, traspassat el dia 3 de novembre de l'any passat, el senyor Lluís Carulla i Canals.

Antoni Subirà, Alberto Aza, Rafael Roldán i Jordi Pujol

Josep M. Comas, Antonio Cabrita, Antoni Subirà, Victòria Rovira i Genaro Pérez Solà

Lluís Montal, José de Melo, Sebastià Soler, Mª Cristina Fernández Molins i Carlos Garcés.

Jacint Cuscó, Josep Masachs, Josep Comas, Josep M. Comas, Francesc Domènech i Antoni Solà

CARLOS SALINAS DE GORTARI REP EL PRESIDENT PUJOL

La part, en podríem dir, més oficial del viatge van ser les entrevistes del president de la Generalitat amb el seu col.lega mexicà i amb secretaris de govern de l'administració mexicana.

El dia 12 de març el president de Mèxic Lic. Carlos Salinas de Gortari va rebre en audiència privada, a la seva residència oficial de Los Pinos, el molt honorable senyor Jordi Pujol i Soley, president de la Generalitat de Catalunya. I l'endemà els dos mandataris es tornaren a reunir —la qual cosa demostra la importància que el president mexicà va donar al viatge del president de Catalunya— en un esmorzar de treball que aplegà empresaris catalans i mexicans.

El president Pujol es va entrevistar amb el canceller Fernando Solana, secretari de Relacions Exteriors —a la reunió hi va estar present el senyor Jesús Silva Herzog, recentment nomenat ambaixador mexicà davant el govern espanyol—; amb Patricio Chirinos, secretari de la SEDUE; amb el titular de la Secretaria d'Educació Pública Manuel Bartlett Díaz, i es reuní en moltes ocasions amb el doctor Jaime Serra Puche, secretari de la SECOFI.

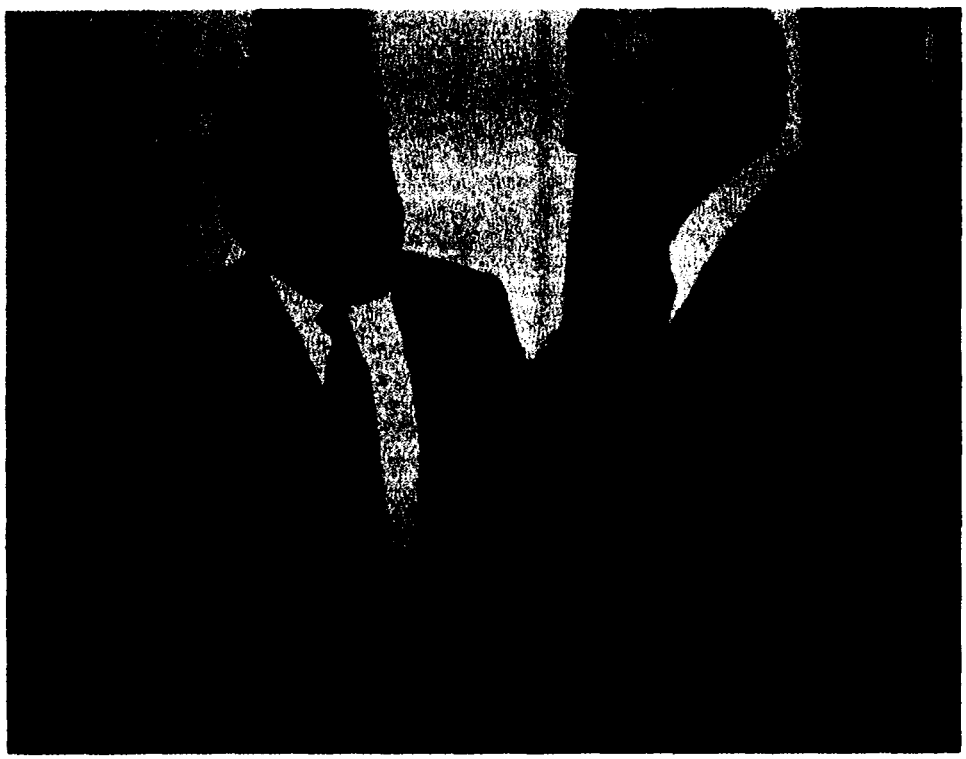

El president Pujol va ser rebut en dues ocasions pel president Salinas de Gortari

A més de les visites i reunions celebrades en el D.F., el president s'entrevistà, a Monterrey i a Guadalajara, amb el governadors dels estats de Nuevo León i de Jalisco respectivament.

A part, els consellers de Cultura; d'Indústria i Energia, i de Comerç, Consum i Turisme, honorables senyors Joan Guitart, Antoni Subirà i Lluís Alegre van reunir-se amb els seus col.legues mexicans. D'altra banda, funcionaris i col.laboradors d'ambdós governs van mantenir juntes i reunions de treball, i establiren contactes molt positius de cara a les relacions culturals, econòmiques i polítiques entre Mèxic i Catalunya.

Cal felicitar, doncs, l'equip presidencial per la perfecta coordinació de tots els actes realitzats, i agrair tant als funcionaris de govern com als responsables de les institucions mexicanes les facilitats i la col.laboració que van oferir.

VIATGE DEL PRESIDENT PUJOL A MONTERREY, Capital de l'Estat de NUEVO LEON,

A Monterrey, el 14 de març, la visita presidencial tingué dos vessants ben definits: l'un econòmic —la "Sultana del Norte", com se'n diu de la ciutat, és (com Barcelona, amb la que està agermanada) un dels més importants centres econòmics del país— i l'altre cultural.

La jornada començà amb un Seminari de Cooperació Econòmica i Empresarial, igual al celebrat dies abans a la Ciutat de Mèxic, que fou seguit amb molt d'interès pels nombrosos empresaris *regiomontanos* que van assistir-hi. El Seminari es portà a Monterrey pel pes que l'Estat de Nuevo León i els seus empresaris tenen en el conjunt de l'economia de la república mexicana. Grups industrials, comercials, bancaris, d'assegurances, etc., recolzats per centres d'ensenyament i capacitació com *l'Instituto Tecnológico y de Estudios Superiores de Monterrey* —capdavanter en l'ensenyament tecnològic— tenen la seu a Monterrey o als seus voltants. I la importància de l'Estat augmentarà, sens dubte, amb el tractat de lliure comerç nord-americà.

A la tarda el president Pujol va inaugurar l'exposició: "A MÈXIC —Homenatge de Catalunya a Mèxic—". Aquesta exposició fou presentada per primera vegada a Barcelona (Palau Robert del 12 de desembre de 1990 al 27 de gener de 1991) i s'exhibirà a Monterrey, a la Pinacoteca de Nuevo León, del 14 de març al 12 de maig de 1991.

L'exposició reculi obres d'artistes mexicans i catalans, i està organitzada per la Comissió Amèrica i Catalunya 1992. Reproduïm uns paràgrafs del que escriu Jordi Pujol, President de la Generalitat de Catalunya, en la presentació de l'exposició, tal i com figura en els catàlegs que l'acompanyen: "Els lligams entre Catalunya i Mèxic són molts i antics. Al llarg de la història hi ha hagut motius importants de contacte que han permès d'establir una relació que avui és fluïda i cordial (. . .) Dins dels diferents actes d'homenatge que prepara la Comissió Amèrica i Catalunya 1992, volem que l'exposició <<A Mèxic>> sigui un reflex fidel de l'estreta interrelació que s'ha donat i que és dóna entre aquests dos països (. . .) Presentem doncs aquesta exposició <<A Mèxic>>, ara que Catalunya pot fer-ho lliurament i pública, convençuts que les relacions individuals i institucionals entre ambdós pobles ens menaran a un diàleg cada cop més intens."

Els dos actes van estar molt concorreguts i les personalitats, autoritats, empresaris i públic en general que hi van assistir, quedaren molt satisfets. El president Pujol, a més, s'entrevistà amb el governador de l'estat de Nuevo León.

El mateix dia el president sortí, amb avió privat, cap a la ciutat de Guadalajara on arribà ja ben tard. Una comissió del Centre Català d'aquella ciutat, que l'esperava a l'aeroport, va donar la benvinguda al senyor Jordi Pujol, a la seva esposa Marta Ferrusola i als distingits acompanyants.

MENSAJE

La exposición Homenaje «A México», integrada por artistas mexicanos y catalanes, con gran éxito se presentó en la ciudad de Barcelona, y ahora la acoge Monterrey.

A lo largo de muchos años hemos visto la forma espontánea en que se han identificado las dos capitales oficialmente hermanadas, estrechando vínculos de amistad que las unen artística y culturalmente.

En el caso específico de las artes plásticas, la influencia catalana es clara en la pintura neolonesa por obra de quienes contribuyeron a su desarrollo a mediados de este siglo, marcando un resurgimiento del arte pictórico en nuestra comunidad que florece a partir de entonces y gracias al impulso que le dieron aquellos maestros catalanes a quienes siempre recordaremos.

Al recibir en la Pinacoteca de Nuevo León la obra de estos nuevos artistas catalanes, en forma conjunta con la de pintores mexicanos de reconocido prestigio, se reafirma la amistad de estos pueblos que, distantes en la geografía, han buscado su mutuo acercamiento a través de la historia, la cultura y las artes.

JORGE A. TREVIÑO
Gobernador Constitucional del Estado de Nuevo León

i a GUADALAJARA, Capital de l'Estat de JALISCO

El dia següent, 15 de març fou un dia d'intensa activitat. De bon matí, en el recent estrenat estatge de la Cambra de Comerç, un esmorzar de treball amb industrials i comerciants del més alt nivell.

A migdia el president Pujol assistí a la Sessió Solemne del Cabildo (ajuntament) de la ciutat, en la que fou declarat "Huésped Distinguido de la Ciudad". L'alcalde, CP Gabriel Covarrubias Ibarra va llegir un text en el que va ressaltà la figura política del titular de la Generalitat, així com els llaços d'amistat i d'identificació entre Jalisco i Catalunya. A continuació, en presència de l'ambaixador senyor Aza que en fou testimoni d'honor, li lliurà el corresponent diploma acreditatiu. Se li concedí la paraula al senyor Pujol, qui —segons reporten els diaris— en interessant i amena dissertació improvisada va parlar llargament (el tema l'apassiona) de Catalunya i la seva història. Féu referència al paral·lelisme de Jalisco i Catalunya i va agrair l'acollida humanitària que van rebre molts catalans després de la guerra civil espanyola. A més, com el senyor Pujol va explicar, la seva filla és casada amb un "tapatío".

El Salón del Cabildo estigué ple de gom a gom. Estigueren presents representants del Centre Català de Guadalajara i nombrosos integrants de la colònia espanyola, encapçalats pel cònsol senyor Jesús Dilla Gutiérrez. Al termini de la cerimònia el president Pujol i l'alcalde Covarrubias bescanviaren presents.

A les dues de la tarda, el governador de l'Estat de Jalisco Lic. Guillermo Cossío Vidaurri oferí un dinar d'homenatge al president de la Generalitat. El dinar fou servit a l'Hotel Quinta Real, a la ciutat de Guadalajara; va assistir-hi un selecte i a la vegada nombrós grup de personalitats públiques i privades i el Centre Català estigué àmpliament representat.

Al capvespre l'ambaixada d'Espanya oferí un brindis en honor del president. A l'acte, que se celebrà a la terrassa de l'estatge del consolat espanyol, hi va ser present un grup molt nombrós de catalans, invitats amb molta antelació pel cònsol senyor Dilla.

I per acabar l'esgotadora jornada, a quarts de deu del vespre el Centre Català de Guadalajara, A.C. celebrà un "Sopar de Salutació al President de la Generalitat de Catalunya Molt Honorable Senyor Jordi Pujol i a la distingida senyora Marta Ferrusola de Pujol" com diu el programa que ens van fer a mans els amics de la bella "Perla Tapatía".

Jordi Pujol amb la seva esposa Marta Ferrusola i la senyora Anna Corbella, Vda. d'Alujas. I d'esquerra a dreta: Xavier Moya, Rosita Contreras de Faraudo, Jordi Faraudo, Enric Mas i Enric Corbella

A l'hora dels discursos Enric Mas i Colomer, president del Centre Català de Guadalajara, féu un parlament que començà fent referència al missatge que el President de la Generalitat envia cada any als casals catalans d'arreu del món. Després de fer comparacions entre la situació econòmica actual d'Amèrica i la de Catalunya, Enric Mas féu un prec al senyor Pujol: "Per tant Senyor President en aquest moment li volem fer un prec, no solament per nosaltres sinó en nom de tots els Centres i Agrupacions Catalanes d'Amèrica sobretot els més petits, NO ENS DEIXEU SOLS. Per molts anys CATALUNYA ens va necessitar, avui nosaltres necessitem de CATALUNYA". El senyor Mas, en nom de la comunitat catalana de Guadalajara, va donar les gràcies al senyor President "per ser aquí, avui, compartint el pa i la sal amb nosaltres". Agraí també la presència de la senyora Marta Ferrusola, del conseller Antoni Subirà, del secretari de la Presidència senyor Joaquim Pujol i els altres acompanyants i va acabar el seu parlament amb un vibrant: ¡Visca Catalunya!

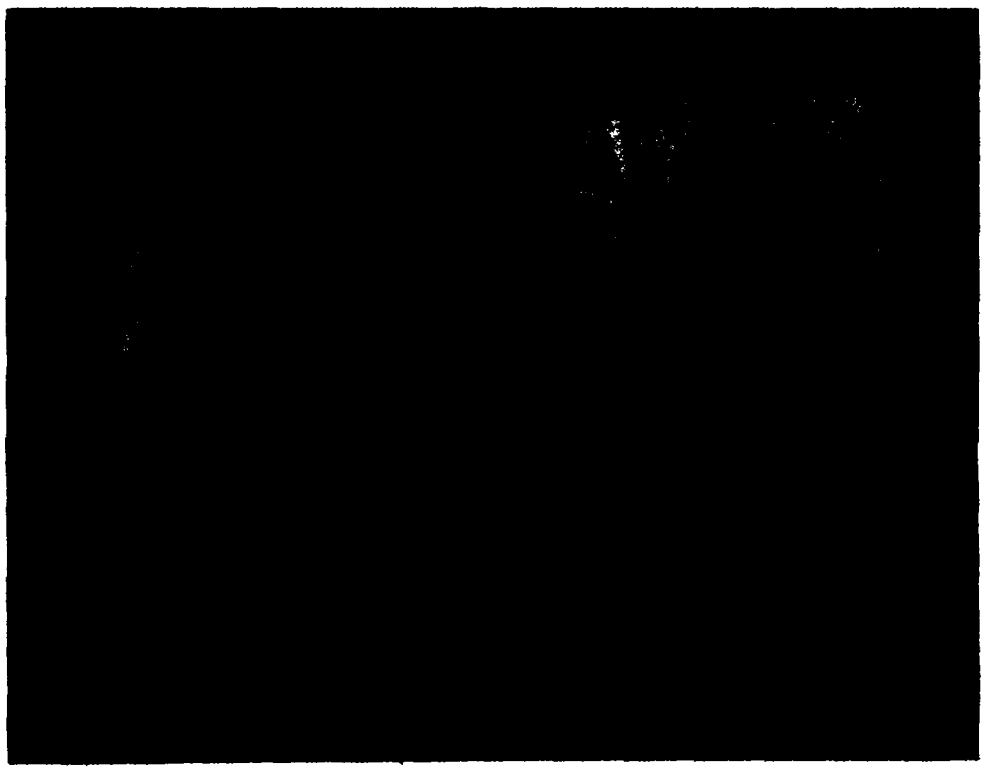

FREDERIC AMAT
***Oaxaca núm. 1**, Oaxaca, juliol 197*
Tècnica mixta s/fusta
72 x 103 cm
Col·lecció de l'artista
Cat. núm. 71

ARREVEURE SENYOR PRESIDENT

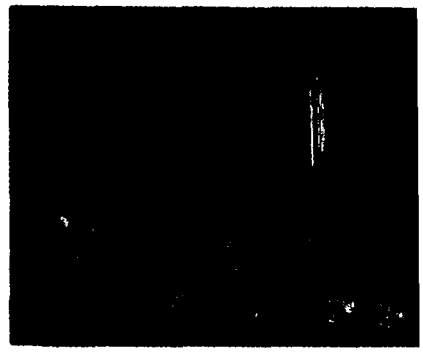

El president Pujol amb l'ambaixador espanyol senyor Alberto Aza i el senyor Francisco Martín Moreno, escriptor i cònsol general de Mèxic a Barcelona.

Amb aquestes senzilles i sinceres paraules vàrem acomiadar, el diumenge 17 de març, el M.H. senyor Jordi Pujol i Soley, President de la Generalitat de Catalunya. Un sentiment d'incredulitat envoltava els presents: ¡no havien passat ni vuit dies i ens trobàvem a la mateixa sala de l'aeroport de la Ciutat de Mèxic, desitjant la benanada al nostre president!

El viatge de Jordi Pujol havia durat, pel que fa a la Ciutat de Mèxic, ¡només quatre dies!, i en total l'estada del president en terres mexicanes fou de ¡set dies i mig! No és d'estranyar doncs, que si d'una banda hom no podia creure que el president ja retornés a Catalunya d'altra banda tothom se'n fes creus de tantes activitats desenvolupades en tan curt termini.

Jordi Pujol va arribar a l'aeroport sense la seva esposa —la senyora Marta Ferrusola va romandre uns dies més a Guadalajara—, l'acompanyaven el conseller Guitart, el senyor Joaquim Pujol, secretari de la Presidència, l'ambaixador espanyol senyor Alberto Aza i el cònsol mexicà a Barcelona senyor Francisco Martín.

Lleva: de l'escorta i el seguici habitual, aquesta vegada no esperava el president cap autoritat mexicana, ja que de cara al govern mexicà la visita oficial del president havia acabat el dimecres anterior. (El viatge a Nuevo León i Jalisco fou oficial, però a nivell de les autoritats de cada estat.) Tampoc hi havia la cohort de periodistes que el reberen quan arribà de Catalunya (els de TV3 hi eren ¡però sense càmeres!). Tanmateix això va permetre el grup de socis i consellers de l'Orfeó Català i els del Club d'Empresaris Catalans, gaudir d'una bona estona de conversació —tranquil·la i distesa: l'èxit del viatge havia estat total— amb el president Pujol.

El M.H. senyor Jordi Pujol —President d'Honor del Club d'Empresans Catalans de Mèxic— signa el Llibre d'Honor. Amb ell els empresans Ramon Praderas, Josep Comas i Antoni Solà.

Abans, el president de la Generalitat —que honora el Club d'Empresaris Catalans de Mèxic amb la Presidència d'Honor— encara tingué temps d'escriure una dedicatòria (havia estat materialment impossible de fer-ho abans) en el llibre de visitants il·lustres del Club, que li oferí el senyor Ramon Praderas.

A l'hora de partir, el president Pujol va acomiadar-se dels presents i junt amb l'ambaixador espanyol i el cònsol mexicà, que l'acompanyaren fins a la pista, es dirigí a l'avió que el duria de retorn a Catalunya. En terra quedàvem els catalans de Mèxic. Un xic moixos per la partida, però feliços i contents d'haver pogut conviure durant uns dies amb el president de la Generalitat de Catalunya.

No podem acabar aquesta crònica sense palesar la nostra admiració envers el president Pujol, i tots els que col·laboraren en l'èxit del viatge, pel professionalisme i la coordinació amb que es va preparar i es va portar a terme la visita a Mèxic. Encara que coneixíem l'èxit que assoleixen els viatges de Jordi Pujol —l'enveja dels de ponent n'és un bon senyal—, fins que no hem viscut de prop la manera amb que es desenvolupa tot l'equip presidencial (i l'estil amb que es desempallleguen de les traves —¿naturals?— pròpies d'un país sense estat) no hem pogut apreciar en tota la seva magnitud la transcendència que tenen els viatges del president de la Generalitat de cara a fer conèixer Catalunya a l'estranger, i la manera admirable com es desenvolupen.

Hem d'assenyalar a més, que veure i sentir el president com parla de Catalunya és tot un espectacle. En qualsevol situació, amb la fe del que hi creu fermament, infatigable —Jordi Pujol fa país a tothora— i amb un apassionament contagiós, el president de Catalunya ens posa l'exemple de com hem d'anar pel món els catalans.

Per això i per l'entusiasme que la visita del president ha insuflat en la comunitat catalana, a l'arreveure de comiat hi afegim unes paraules de regraciament: Moltes gràcies senyor Pujol per les paraules d'elogi i d'encoratjament que heu dedicat a l'Orfeó Català de Mèxic. I moltes gràcies també, senyor president de la Generalitat de Catalunya, perquè amb la vostra visita heu fet revifar en tots nosaltres l'orgull de ser catalans.

Antoni Solà i Fisas

Acabat l'esgotador viatge, el president Pujol aprofita els darrers minuts per a "platicar" amb els catalans de Mèxic que acudiren a acomiadar-lo.

Nou!

Mundet

Baix en calories

Sense sucre Sense sacarina